

NE VORBEȘTE
PĂRINTELE
CLEOPA

19

NE VORBEȘTE

PĂRINTELE CLEOPA

19

Carte tipărită cu binecuvântarea

I.P.S. TEOFAN

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

EDITURA MĂNĂSTIREA SIHĂSTRIA

2015

Referenți:

Pr. Prof. Dr. Gheorghe Petraru

Pr. Lect. Dr. Mihai Vizitiu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ILIE CLEOPA, arhimandrit

Ne vorbește părintele Cleopa / Arhim. Cleopa Ilie. –
Vânători-Neamț: Mănăstirea Sihăstria, 2004-
vol.

Vol. 19. – 2015. – ISBN 978-606-8217-23-9

281.95(047.53)

244:281.95

DESPRE POST

În Biserică noi avem cele patru posturi rânduite de Mântuitorul, de Sfinții Apostoli și de miile de sfinți de la soboarele ecumenice și locale. Nu vă uitați la cei ce calcă posturile, punând drept pricină cuvântul Mântuitorului că *nu ce intră în gură spurcă pe om*. Acest cuvânt Mântuitorul l-a rostit pentru obiceiul fariseilor de a nu mânca cu mâinile nespălate, nu pentru ca să dezlege postul. Dacă Însuși Hristos a postit 40 de zile și 40 de nopți, neavând păcat, și ne-a învățat pe noi să postim, dacă Moise cu postul a strălucit în lume, că a postit de două ori câte 40 de zile, precum și Ilie 40 de zile, Daniil trei săptămâni de zile, atunci noi cum să nu postim? Post au ținut toată viața marele proroc Ilie și Sfântul Ioan Botezătorul, care se hrănea numai cu vlăstare, cu muguri de copaci, post au ținut apostolii. N-auzi ce spune apostolul Pavel? *În foame, în frig, în golătate, în postire, în osteneli și celelalte. Și au postit apostolii, zice, și s-au rugat și au plecat la propovăduire*.

Totdeauna se întăreau cu postul. Posturile sunt rânduite de Biserică și nu le poate dezlega oricine așa cum vrea el.

Dar să știți că Biserica nu e omorătoare de oameni, e omorătoare numai de patimi. Dacă cineva e prea bătrân, prea slab sau bolnav, Biserica îngăduie și dezleagă postul, dar nu la acela care zice că „nu-mi place fasole și varză, eu vreau șuncă”. Nu pentru acela dezleagă Biserica. „Vai de mine, m-a omorât mâncarea de post!”. Aceluia știi ce trebuie să-i faci? Să nu-i dai vreo trei zile mâncare și când îi vei da mămligă cu ceapă o să i se pară că sunt cozonaci. Nu să-l dezlegi. Că acela nu de nevoie dezleagă, acela dezleagă pentru dezmierdarea și îmbuibarea lui.

Când a fost seceta cea mare, în 1947, mi-aduc aminte că omul trăia cu o mână de urzici și cu un cartof, dacă le găsea și pe acelea. Și acum, când are fasole și cartofi și orez și compot și îi face mâncare femeia, ba îi prăjește și cu untdelemn, zice: „Nu, să-mi dai brânză, să-mi tai pui”. Dracul îl pune să zică așa. Nu te potrivești la asta. Zice marele Vasile: „Dacă se va usca cineva de vreun post, de vreo boală grea, și zace pe pat și e constatat de un doctor creștin ortodox că are nevoie de supraalimentație, acelaia Biserica îi dezleagă să mănânce de fruct”. Dar acela pe care îl întoarce altul de pe o parte pe alta, nu cel căruia nu îi place mâncarea: „Băi, să faci mâncare de fruct că eu muncesc”.

Dar ce, strămoșii noștri n-au muncit? Nu muncim noi nici a mia parte din cât au muncit ei, că nu erau mașinării să te poarte, să te duci cu drujba la tăiat

lemn timer în pădure. Strămoșii noștri cu beschia tăiau copacii și cu maiurile crăpau lemnele. Și munceau de mii de ori mai greu decât aceștia și țineau toate posturile.

Era aici odată unul Gheorghe Olteanu, care avea moară la Pipirig. Dumnezeu să-l ierte, că a murit la 88 de ani, am fost la înmormântarea lui. Și îmi povestea moșul acesta:

– Părinte, părinte, tare s-a stricat tineretul.

– Dar de ce, Moșu Gheorghe?

– Când eram eu tânăr, mergeam câte o sută de oameni la lucru, la tăiat copacii, cu beschiile în spate, că nu erau atunci drujbe și motoare. Dar când mergeam să ne facem baracă în pădure, unde deschideam o lucrare, un parchet, fiecare era cu sacul cu fasole în spate, cu cofița cu varză. Fiecare era cu sacul cu cartofi, cu făina, cu sarea, și unul rămânea la baracă și făcea borș cu fasole pentru toți, și aveam varză fiecare, și coceam cartofi în spuza aceea unde puneam lemne multe și făceam foc mare. Și, părinte, munceam, eram sănătoși și dormeam în barăci, pe cetină, iarna. Făceam focul în mijloc și foarte bine dormeam. Nu era nici unul bolnav, toți eram sănătoși. Și atunci, dacă cumva am fi auzit de unul că a mâncat de fruct, îl scoteam dintre noi: „Ieși, măi păgânule! Cine te-a adus aici, satana, ca să ne strici postul?”. Și munceam, părinte, scoteam butucii la țapină și la șoflânc și cu boii și îi trăgeam la tason. Și dădeam brazii din picioare și îi curățam de cetină. Dar nu existau în tot satul, comună de nouă mii de locuitori, nu știu dacă existau cinci-șase care mâncau de fruct,

dar pe ascuns, că dacă îi prindeau oamenii îi scoteau din biserică. Acum se întâmplă altfel. Acum sunt așa de rari aceia care postesc!

Cât ne-am depărtat noi de adevărații creștini! Unde-s posturile? Ai văzut ce spune Sfântul Atanasie, patriarhul Alexandriei: „Cei ce nu postesc cele patru posturi de peste an și miercurea și vinerea, a doua oară Îl răstignesc pe Hristos”.

Spui că nu poți să postești? Nu pune pricină! Că auzi ce spune Sfântul Isaac Sirul: „Pricina este o învoire a păcatului și punte către păcat”. Unul vrea să facă o poftă a lui și pune pricină că n-are răbdare. După ce a pus pricina, își face pofta.

— Măi, dar de ce nu rabzi ocara?

— Nu, eu nu pot răbda!

— De ce nu te-ai înfrânat de la femeie?

— Nu pot.

Pune pricina punte către păcat.

— De ce nu postești azi?

— Eu nu pot să postesc, că slăbesc și pe urmă cutare.

Și pune pricina punte către păcat. Dar pricina nu este o justificare în fața judecății lui Dumnezeu. Că auzi ce cântă Biserica: *Să nu abați inima mea spre cuvinte de vicleșug, ca să-mi dezvinovățesc păcatele mele, cu oamenii cei ce lucrează fărădelegea și nu mă voi însoți cu aleșii lor. N-auziți voi cum cântă Biserica?*

Pricina nu ne scuză în fața dreptății lui Dumnezeu niciodată. Să nu credem noi că Îl putem birui pe Dumnezeu cu pricinile noastre. Niciodată.

Pricina este o învoire a păcatului și o punte pusă de om către păcat. Cine zice că nu poate să postească, acela încearcă să mintă pe Hristos și pe toți sfinții lui Dumnezeu care au rânduit posturile. Marele Vasile în *Hexaïmeron* zice așa: „Bucatele cele multe și bucatele cele grase, neputând să le mistuie stomacul, multe boli au adus în lume. Iar postului și înfrânării pururea îi urmează sănătatea”.

Cine te duce la doctor cu cancere, cu ulcer stomacal, cu ulcer duodenal, cu infecții la intestine? Mâncarea prea multă. Te-ai culcat seara cu stomacul plin, n-au mai mistuit organele, iar toxinele și otrăvurile din mâncărurile grase atacă organismul. Mare greșeală este să te culci seara sătul. Că otrăvurile acelea, nefiind trupul în acțiune, să meargă, să se ducă, ca să se producă arderile, ele intră direct în sânge și numai ce auzi: ciroză la ficat, ulcer, gata, a perforat stomacul, se duc toți. Știi cu cât își scurtează viața cei care nu postesc? Cam cu 30-40 de ani. Pleci înainte, nu mai ai nevoie de viață, o iei mai devreme. Că pântecele se numește la Sfântul Ioan Scărarul împăratul patimilor, prințul dracilor, că de la acesta vin toate. Nu vrei să stăpânești pântecele, ai să ajungi rob la toate păcatele. Deci să nu crezi dumneata că mâncarea uscată și mâncarea de post ți-aduce boală, aceea ți-aduce sănătate.

Dar nu observați voi, când postiți, nu vedeți că sunteți mai ușori, nu vedeți că mintea voastră e mai curată, nu vedeți că sunteți mai îndemânoși? Că auzi ce spune Sfântul Teodor Studitul: „De-a pururi stau

îngerii Domnului în casele creștinilor care țin sfintele posturi și se roagă”.

Nu se apropie îngerul Domnului la cel îmbuibat. Aburii mâncării din stomac și mai ales aburii alcoolului de beție, când se ridică asupra minții, întunecă rațiunea, întunecă mintea. După cum ai văzut vara când e soarele la amiază, că se ridică niște nori negri și întunecă soarele, se face întuneric, tot așa aburii din stomac și mai ales aburii alcoolului întunecă mintea. De aceea a zis Sfântul Grigorie Teologul că „trupul este norul sufletului, întunecă sufletul”. Din aburii de alcool se fac norișori și nori și se suie peste minte, și omului i-a pierit mintea în nebunii, că la beție face toate răutățile, că mintea lui nu mai raționează, nu mai are lumina Duhului Sfânt, stă într-o ceață, după cum spune Marele Vasile: „La cel care e pururea îmbuibat și pururea bețiv, sufletul lui este în balta împuți-ciunii”. Toți dracii și toate broaștele iadului sunt în stomacul și în mintea lui. E plin de must, plin de putoare, îngerul stă departe de dânsul.

Învățați-vă cu postul după puterea voastră, nu stricați posturile. Miercuri a fost vândut Mântuitorul lumii și vineri a fost răstignit. Miercurea și vinerea sunt de o putere cu Postul Mare. „Dacă vrei să trăiești mult, zice marele Vasile, postește mult. Că postul este maica sănătății și lungirea vieții”. Oamenii care postesc și nu forțează organismul și mănâncă mâncăruri ușoare și seara se culcă oleacă mai flămânzi, aceia trăiesc foarte mult. Și pe lângă că trăiesc în viața asta, dar se duc în rai și vor trăi în vecii vecilor în bucuria aceea.

Cei mai mari sihaștri ai lumii, uriașii Bisericii lui Hristos, au fost cei mai mari postitori. Sfântul Pavel Tebeul, cel dintâi pustnic înainte de Sfântul Antonie, numai cu rădăcini de copaci și buruieni a trăit 113 ani. Sfântul Antonie, marele sihastru, 105 ani. Sfântul Eftimie cel Mare, 96 ani. Sfântul Marcu de la Peșteră, de la Muntele Fracesc, a trăit 130 ani. Cu ce a trăit acesta? Ce grăsime a mâncat acesta?

MERSUL LA BISERICĂ

Cine n-a mers la biserică o duminică sau două, la mare nevoie – cine știe ce i s-a întâmplat acasă! –, mai are iertare, dar cine n-a fost nici a treia duminică, acela, dacă e preot, cade sub caterisire, iar dacă e mirean, este afurisit de Biserică, adică este oprit de la împărtășire de dumnezeieștile canoane, dacă a lipsit trei duminici de la biserică, după canonul 80 al Sfântului Sinod al Șaselea Ecumenic. Sunt caterisiți și afurisiți pentru că nu au împărtășire cu Biserica, mama lor, care i-a născut pe ei prin duh și prin apă la dumnezeiescul Botez, prin care au primit darul punerii de fii, al înfierii după har. Botezul este ușa tuturor tainelor. Până la Botez cerul este închis pentru copilul care nu este botezat. N-are nici o legătură cu cerul, nici cu Împărăția cerurilor. Deci prin Botez se face fiul lui Dumnezeu după har, prin Biserică. Biserica naște pururea fii după har lui Dumnezeu.

Ați auzit voi ce spune la Apocalipsă? Zice: *semn mare s-a arătat în cer, femeie îmbrăcată cu soarele,*

și luna sub picioarele ei. Și această femeie avea cunună de douăsprezece stele pe capul ei. Și i s-au dat acestei femei două aripi ale vulturului celui mare, să fugă de la fața balaurului în pustie. Și era această femeie chinându-se să nască, iar balaurul pândea să înghită sau să omoare pe fiul acestei femei care naște.

Să tâlcuim ce înseamnă aceasta: Femeia îmbrăcată cu soarele este Biserica lui Iisus Hristos, Soarele dreptății, Hristos Dumnezeuul nostru, Soarele cel neapus și veșnic, fără de început și fără de sfârșit. Cele douăsprezece stele împrejurul capului femeii sunt propovăduirile sau temelia propovăduirii celor doisprezece apostoli care au predicat Evanghelia lui Iisus Hristos și au adus popoarele păgâne din toată lumea la Biserică și au făcut fii ai Bisericii lui Hristos. Luna de sub picioarele femeii este veacul de acum, care se schimbă ca luna. Iacă acum e pace, acum e război; acum e tinerețe, acum e bătrânețe; acum e boală, acum e sănătate; acum e bucurie, acum e întristare; acum durere, acum plăcere; acum bogăție, acum sărăcie, veșnic se schimbă ca luna veacul de acum, iar Biserica lui Hristos de aceea stă cu picioarele pe lună, pentru că are o împărăție duhovnicească fără de sfârșit. Ea calcă peste vremurile de acum.

Ce a spus Arhanghelul Gavriil când a binevestit Preasfintei Fecioare Maria că va naște pe Mântuitorul? Ea a întrebat: *Cum are să fie una ca aceasta ca să nasc eu, pentru că eu nu cunosc bărbat?* Și atunci arhanghelul i-a spus taina și i-a venit zămislirea prin urechi, cum arată Sfântul Ioan Damaschin: *Duhul Sfânt va veni peste tine și puterea celui Preaînalt te*

va umbri, pentru aceea și Sfântul care Se va naște din tine Fiul lui Dumnezeu Se va chema și Îi va da Domnul Dumnezeu scaunul lui David, părintele Său, și va împărăți peste casa lui Iacov în veci și împărăția lui nu va avea sfârșit (Lc. 1, 32, 35). Deci împărăția Mântuitorului, cum a zis în fața lui Pilat, Împărăția mea nu este din lumea aceasta, împărăția lui Iisus Hristos este cerul și împărăția Lui nu are sfârșit. Iar pe pământ împărățește prin Biserica Sa pe care a răscumpărat-o cu preasfânt sângele Său, și de aceea veacul de acum, care se schimbă precum luna, este sub împărăția duhovnicească a Bisericii, care nu are sfârșit și capul ei este Hristos în ceruri.

Iar dacă a spus că femeii i s-au dat două aripi ale vulturului celui mare, știți voi care sunt aripile acelea ale Bisericii? Sunt cele două Testamente: Noul Testament și Vechiul Testament. Căci prin învățăturile acestor două Testamente Biserica zboară de la fața balaurului, adică se păzește de păcate și de răutăți și de toate înșelăciunile diavolului.

Și ce mai spune? *I s-au dat cele două aripi femeii ca să fugă de la fața balaurului în pustie.* Care-i pustia Bisericii? În vremea când va prizoni antihrist Biserica lui Hristos la sfârșitul lumii, vor ajuta Bisericii două pustii, nu una. Pustia cea gândită și pustia cea simțită. Pustia cea gândită va fi când mulți vor ține credința lui Hristos în taină, căci are să fie mare prigoană, cum n-a fost de la începutul lumii, contra Bisericii. Pustia cea simțită vor fi munții, peșterile, văgăunile pământului, unde se vor ascunde robii lui Dumnezeu de furia marilor prigoane care au

să fie atunci, și va veni Duhul Sfânt și ei, dacă se vor ruga acolo, nu-i va găsi nimeni, îi va acoperi pustia cea simțită.

Dar auzi ce mai spune, că *femeia era în chinuri ca să nască și balaurul pândea când va naște femeia să-i mănânce pruncul*. Ce zice tâlcuirea Sfântului Andrei la apocalipsă? Biserica în veci naște. Milioane și milioane de prunci care se nasc în țările creștine și primesc botezul în numele Sfintei Treimi, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, aceia se fac, cum am spus, fii ai Bisericii după har. Ei primesc darul punerii de fii și, fiind fii ai Bisericii, ei sunt datori, după cum copiii pururea aleargă la mama lor să le dea hrană, îmbrăcăminte, tot ce le trebuie, așa și creștinii, cât vor trăi, sunt datori să alerge la Biserică, la mama lor duhovnicească, pentru ca să-i învețe cuvântul lui Dumnezeu, să-i hrănească cu Preacuratele Taine, cu Trupul și Sângele Domnului, cu învățăturile celor două Testamente și alte învățături ale Sfinților Părinți, din Sfânta Tradiție. Deci dacă cineva n-a fost la biserică două duminici sau două sărbători mari la rând, acela a treia duminică sau sărbătoare negreșit să se ducă, iar dacă nu, cade sub osânda canoanelor Bisericii și afurisire.

SĂ NU JUDECĂM!

Dumnezeu are să ne judece pe noi și pe toți. Noi n-avem voie să judecăm. Mântuitorul zice: *Nu judecați și nu veți fi judecați. Cu judecata cu care*

*judecați, veți fi judecați. Dacă așa a zis Mântuitorul, cine putea să ne învețe mai bine pe noi, decât Ziditorul care ne-a făcut și atâta dragoste a avut că a lăsat cerurile și a venit pe pământ și a suferit atâtea pentru noi și ne-a învățat tot sfatul lui Dumnezeu? Nu a venit numai ca să ne vadă, ci ca să sufere moarte pe cruce și să ne dea toate învățăturile, ca să nu zicem în ziua judecății că n-am auzit. Cine ar putea să ne sfătuiască mai bine ca Mântuitorul? Pe oriunde mergi, în toate religiile lumii nu s-a auzit o învățătură ca aceasta pe care o auzi în Evanghelia noastră: *Iubiți pe vrăjmașii voștri. Faceți bine celor ce vă urăsc și vă rugați pentru binele celor care vă fac necazuri.**

Mântuitorul nu ne-a dat voie să urâm pe nimeni. El este Dumnezeu dragostei și a venit la noi. Această poruncă a Evangheliei a strălucit peste toate religiile lumii. Iubirea de vrăjmași. Că nici în legea turcească, în Coran, nici budiștii, nici brahmanii din India, nici toate religiile lumii, nu au o lege desăvârșită ca a creștinilor, care învață iubirea de vrăjmași pe lângă toate faptele bune. Și dacă noi avem poruncă să iubim pe dușmani, cu cât mai mult pe preoți sau pe aproapele nostru.

Taina preoției nu se amestecă cu păcatele. Uite ce spune Sfântul Ioan Gură de Aur: „Dacă vezi preotul căzut în șanț jos și beat, du-te și sărută-i mâna și te-ai umplut de darul lui Dumnezeu”. Că dacă el zice: „Domnul să te blagoslovească!”, nu se amestecă beția lui cu darul. Darul e cu dânsul. Bunăoară să-ți spun ceva. Unui general sau unui mare om de stat, unui om în armată, i se dă un grad mare. Și el vine și

conduce armata în virtutea gradului acela, că-i companie, că-i regiment, că-i divizie, și poate să fie el un bețiv, poate să înjure, fiecare se uită la ordinele lui, la gradul lui: „Măi, ăsta are putere să mă comande”. Nu contează ce viață are.

Așa este și preotul în fața lui Dumnezeu. El e ministru al harului, el a luat harul lui Dumnezeu și nu i se ia până la moarte, numai dacă nu vei auzi că e caterisit. Și nici când e caterisit nu i se ia harul, el tot ca preot se judecă în ziua judecății, iar dacă a greșit ca preot, mai mare osândă o să ia ca mireanul, căci *căruia i s-a dat mult, mult i se va cere. Și cei tari, tare se vor cerca*. Dar nu noi să judecăm, căci unul este judecătorul nostru, Iisus Hristos. Căci se va bate mai mult sluga aceea care a știut voia, decât acela care n-a știut. Dar asta să o facă Hristos, nu noi.

Deci preotul, când este caterisit, i se ia numai administrarea harului; nu mai poate face nici botez, nici cununie, nu mai poate binecuvânta nici masă, nici cununie, nimic, nimic. E ca un militar care are toate armele pe el, dar nu are voie să tragă nici cu pușca, nici să atace cu baioneta. „Stai pe loc!”. Așa e la caterisire. Dar harul desăvârșit nu i se ia. Numai atunci când cade în eres, atunci i se ia harul desăvârșit.

Uite o pildă. Ia un castron mare de alabastru și pune în el zece galbeni de aur și deasupra pune cenușă, apoi ia o cană de apă de izvor și toarnă peste. Ce o să se întâmple acolo? Cenușa se duce pe apă și banii rămân acolo. Nu se amestecă cenușa cu aurul. Dar de ce? Pentru că aceea e altă fire și aceasta e altă fire. Așa e harul la preot. Orice face el ca om, dacă

greșește, va fi judecat de Hristos, dar nu se amestecă păcatele cu harul. Harul lucrează. De aceea zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „Nu pe toți îi hirotonește Duhul Sfânt, dar prin toți lucrează Duhul Sfânt după iconomie”. Că dacă ar fi ca după neputința preoților să se ridice harul, nici o taină nu s-ar mai săvârși. Lumea ar rămâne necununată, nespovedită, neîmpărtășită. Nu se poate așa.

Sfântul Pahomie cel Mare în pustia tabenisiotă și în alte părți din Tebaida Egiptului a întemeiat șase lavre mănăstirești, în care erau vreo 50.000 de monahi. Și în lavra Tabena erau șase mii de călugări într-o mănăstire, care lucrau rogojini și se rugau, că Sfântului Pahomie i-a adus îngerul Domnului table de aramă din cer, pe care era scris cum să facă cu rugăciunile lor, cum să facă cu postul, cu mâncarea, i-a arătat ca lui Moise: „Așa să fie adunarea, așa să se roage”. Era o mare organizare monahală.

Dar călugării pe atunci se temeau și nu voiau să se facă preoți. Erau călugări sfinți, făcători de minuni, dar nu primeau preoția. Ziceau că preoția e mare lucru, și într-adevăr e mare. Ceea ce face preotul, nici îngerii nu pot să facă. Nu voiau să se facă preoți, erau călugări sfinți, făcători de minuni, trăiau în feciorie, în ascultare, în asceză, în supunere, în mare renunțare de cele ale lumii, dar ziceau: „Preot nu mă fac”. Și atunci Sfântul Pahomie ce a rânduit? Aducea preoți de mir să mărturisească soborul și să-i împărtășească. Sâmbătă aducea în mănăstire sute de preoți ca să-i mărturisească soborul și duminica să se împărtășească toți călugării.

Și era atunci un călugăr cu viață sfântă din Tabena care mânca numai duminica, după ce se împărtășea, în restul săptămânii nu mânca. El se mărturisea la un preot de mir, ca și ceilalți. Dar preotul acela era păcătos. Și vine un mirean din sat care avea ciudă pe preot și îi spune acestui călugăr:

– Dumneata mănânci o dată pe săptămână, dumneata ai trăit în feciorie de mic copil aici, dumneata trăiești în supunere, în asceză, în viață de rugăciune, de post, și dumneata te mărturisești la preotul nostru din sat? Păi preotul nostru e păcătos, e bețiv, e cutare...

Călugărul, săracul, l-a apărât pe preot:

– Dar eu mă mărturisesc la el de zeci de ani, mă împărtășesc din mâna lui.

– Dar uite așa face și așa face.

Și a început bietul călugăr a se îndoii, că îl luptau gândurile:

– Măi, oare preotul acela mai are har, dacă e așa de păcătos cum spune mireanul acela? Să mă mai împărtășesc eu din mâna lui?

Și așa, în îndoiala aceasta, preotul trebuia să vină sâmbătă și să-l împărtășească. Dar călugărul s-a dus la Sfântul Pahomie:

– Părinte, eu nu mă mai împărtășesc de la preotul acela de mir. Am auzit vorbe despre el.

Sfântului Pahomie însă i-a părut rău:

– Părinte, nu judeca pe preoți, că n-avem voie să judecăm pe nimeni, cu atât mai mult pe preoți, că Dumnezeu este judecătorul.

— Ba nu, părinte, că uite, un mirean mi-a spus că preotul acela nu poate să mai aibă har. Eu așa cred.

— Nu crede așa.

— Părinte, învăță-mă ce să fac.

Pahomie știa viața călugărului cât e de sfântă.

Zice:

— Uite ce! Știu că tu mănânci o dată pe săptămână, tu citești Psaltirea în fiecare zi și faci lucru de mână și mergi la biserică. Eu îți dau canon ca de acum să postești două săptămâni, post îndoit, și în aceste două săptămâni să te rogi pentru preotul acela care te-a spovedit până acum și te-a împărtășit: „Doamne, miluiește pe preotul cutare”. Și vezi ce are să-ți arate Dumnezeu. După două săptămâni să vii să-mi spui ce ai văzut.

Călugărul a primit cu dragoste acest sfat. Va să zică trebuia să țină o săptămână mai mult de post, că ținea o săptămână de obicei. Starețul nostru Ioanichie ținea post o săptămână sau două foarte ușor, că era mare postitor. Venise din Sfântul Munte și era învățat cu postul.

Și atunci a luat călugărul Psaltirea și a postit două săptămâni. Post și rugăciune. Și știți că la post, cei care au ținut mai multe zile știu, după două-trei zile nu te mai luptă foamea, ci setea, până ce mori. El a postit, săracul, dar a doua săptămână, când aproape se împlinea ca să vină duminica, l-a luat o sete strașnică. Se consumă umezeala din corp și corpul îți cere apă, apă. Și aerul îți ajută atunci, că are apă. Eu nu spun aici despre mine, că nu-i voie să povestești ale tale, dar v-am spus din experiența altora.

El fiind tare însetat, când a terminat postul, când aproape să adoarmă într-o seară, era așa într-o stare de semitrezvie, aproape să adoarmă, deodată se face că era pe o câmpie verde cu flori de milioane de feluri, cum n-a mai văzut el. Și se făcea că îi era tare sete. Și cum mergea pe acea câmpie, vede o fântână, din cele cu ciutură, cu cumpănă, cum era înainte și acuma numai pe la sate de or mai fi. Și el, când a văzut fântâna aceea, a luat-o într-acolo: „Măi, mă duc acolo, că poate oi scoate o ciutură de apă, că nu mai pot de sete”.

Și el observă că fântâna era de aur, colacul de aur, cumpăna era de aur, ciutura de aur, lanțul de aur, totul era de aur la fântâna aceea. Și când s-a uitat în fântână apa era ca și cristalul. Dar când a ajuns acolo apare un om și îi zice:

– Părinte, ți-e sete?

– Da.

– Fântâna asta e a mea, cu darul lui Hristos. O să-ți scot eu o ciutură de apă.

Și când i-a scos o ciutură de apă și a pus-o pe colacul fântânii, atunci a observat călugărul că acela care a scos apa e cu bube pe obraz, era bubos. Însă acela i-a zis:

– Părinte, nu te îngreșoșă. Bea apă, nu vezi cât e de curată? Toate sunt de aur aici. Nu te uita la mine că am bube pe față.

– Dar cine ești, frate, de ai toate de aur aici?

– Eu sunt preotul care mă judeci sfinția ta. Am păcatele mele, dar vezi că nu se amestecă bubele mele cu apa aceasta curată. Apa curată rămâne. Să fii atent.

Și atunci s-a speriat călugărul și a sărit și s-a dus la Sfântul Pahomie. De două săptămâni nu mâncase.

– Uite, părinte.

Dar Sfântul Pahomie știa deja, că avea înainte-vedere:

– Ei, cum e cu ciutura, cum e cu fântâna?

I-a spus, că el era înainte-văzător.

– Părinte, dar știi ce...

– Eu ce ți-am zis? Să nu mai judeci pe preoți. Ai văzut ce a zis: „Nu te uita la mine că am bube pe față. Vezi că toate sunt de aur: și pietrele, și cumpăna, toate sunt de aur la fântână”. Știi de ce ți s-a arătat asta? Ca să nu mai judeci. Ai auzit ce spune Evanghelia? *Nu judecați și nu veți fi judecați*. De-acum mergi și te spovedește la preot și te împărtășește cu Sfintele Taine. Să nu-l mai judeci. Cât de păcătos ar fi preotul, nu se amestecă păcatele lui cu darul preoției. E adevărat că în ziua judecății va lua muncă mai mare, căci căruia i s-a dat mult, mult i se va cere, și mai mult va fi bătută sluga care a știut voia Domnului. Dar nu-i judecăm noi, ci Hristos. Tu să te spovedești și să te împărtășești.

Din ziua aceea călugărul acela s-a îndreptat și a zis: „Niciodată nu voi mai primi vreun gând asupra preoților”. Nu este voie să judecăm pe nimeni, că judecățile lui Dumnezeu nimeni nu le știe.

DASCĂLUL NECULAI DUMITRIU

Dascălul Neculai Dumitriu a fost din comuna Borlești, județul Neamț. Aproape șaizeci de ani a fost dascălul bisericii, a fost și notar al comunei, bun

gospodar. Când a fost în 1916 tifosul cel mare, atunci țara a pierdut în război sute de mii de soldați, iar tifosul a secerat de două ori mai mulți decât a secerat războiul. Eu țin minte, în toate părțile erau numai oameni morți. El a murit în spital la Roznov. A murit și ce era să facă cu el, că mureau câte douăzeci-treizeci? L-au dat la morgă și i-au anunțat pe ai lui să-și ia mortul acasă.

Au venit cei de familie, l-au pus într-o căruță și l-au dus oamenii acasă. Acolo a stat mort azi, mâine, și când îl duceau la groapă a treia zi, s-a trezit. A fost mare strigăt. S-a trezit și s-a sculat așa și se uita la dâșii. Au încremenit și preoții și oamenii: „Măi, a înviat mortul!”.

Nu putea vorbi. Vorbea încet. S-au speriat, că-l duceau la groapă. „Hai să-l ducem acasă!”. L-au dus înapoi. Când l-au întrebat, la câteva zile după ce s-a trezit, a putut să vorbească tare, că până atunci vorbea foarte încet, nu înțelegeai ce spune. La câteva zile după ce s-a trezit, l-au împărtășit cu Sfintele Taine. Dar el era împărtășit și înainte de a muri, când l-au dus la spital. Și apoi a spus săracul pe unde a fost.

Eu atâta știu că am mers odată iarna cu sania de aici până la el acasă. La el se strângeau alimente pentru mănăstirea noastră. Satele de pe acolo, Borlești, Mastacăn, Balanu, Ruseni. Duceau oamenii la el că aveau mare încredere. Duceau și pomelnice. Oleacă de grâu, un păpușoi, o lumânare de ceară. Pomelnicele le dădeau în mâna lui, că el era om cu mare frică de Dumnezeu. Acolo se adunau alimentele și m-am dus cu sania, aveam cai mari. Eu eram cu grija mănăstirii și m-am dus. Se adunaseră vreo cinci-șase mii de kilograme de alimente și pomelnicele oamenilor, că venea Postul Mare și dădeau pentru slujbele Postului Mare. Și ducându-mă cu el, i-am făcut loc în sanie și mergând până acolo, 80-90 de kilometri, i-am zis:

– Frate Nicolae, mata ai fost mort?, că eu auzisem.

– Da, am fost, părințele.

Mi-a povestit atunci, iar eu, dacă aș fi fost deștept, le-aș fi scris, însă fiind cu grija mănăstirii, că eram starețul mănăstirii, am prins numai așa, în trecere, câteva din cele ce mi-a spus el. Îmi povestea așa:

Când am murit, au venit doi tineri. Și erau și niște urâți care scrâșneau din dinți. Tinerii aceia mi-au zis: „Să nu te temi, mergi cu noi ca să vezi muncile iadului”. Când m-am dus, am ajuns într-un loc la o moară de foc, unde pe vălătucul morii nu curgea apă, curgea foc. Moara era toată de foc, și erau niște mecanici urâți groaznic acolo, cu coarne ca vălătucul morii, care era tot de foc. Ei măcinau capete de oameni. Și capetele acelea veneau cu focul acela în loc de apă și cădeau într-o bandă de foc arzând și grăiau și strigau așa: „Vai de noi și de noi și de cei ce ne-au născut pe noi!”. Și am întrebat:

– De ce moara asta macină capete de oameni care grăiesc?

– Aceștia sunt morarii aceia care au avut moară și n-au fost milostivi. Au luat plată mai mult decât trebuie, și au luat și de la cei săraci, iar la cei săraci trebuiau să lase, să nu le ia. Au luat fără de milă de la aceia și s-au mai apucat de au măcinat și în zilele de sărbători. Așa se vor munci în veac.

Și am trecut de acolo și am ajuns la un loc unde era o câmpie de jăratec, de foc. Și erau spini mari de foc, pluguri de foc, boi de foc, toate de foc. Și când arau pământul acela, răsturnau brazde de jăratec. Iar

cei ce mânau boii erau desculți și îi băteau dracii cu bicele. Mergeau pe pământ cu foc. Și am întrebat:

– Ce păcat au aceștia care merg prin foc și îi bat cu bicele diavolii?

– Aceștia sunt cei care au tăiat haturi, adică au arat și au tăiat din ogorul altuia, și pentru că au făcut nedreptatea asta, așa se vor munci în veac. Ei, dacă se mărturiseau și dădeau înapoi ce au luat, nu păteau așa, dar n-au dat, n-au avut ei grija asta, și așa se vor munci în veac.

Și am trecut de acolo și am ajuns la o sală mare tare și erau acolo războaie de țesut cu spatele de foc, pedalele pe care calcă femeile erau de foc și spata iarăși de foc. Diavolii le puneau pe femei să stea cu picioarele pe tălpicile de foc când trăgeau, iar alte femei se ardeau când se ridica spata cu ițele, ițele erau tot de foc și se ardeau. Și i-am întrebat pe aceia:

– Ale cui sunt muncile acestea?

– Acestea sunt femeile care au luat țesături: cânepă, lână, bumbac, fel de fel. Și au luat lână, au luat bumbac și au furat din material și nu s-au mărturisit la duhovnic și acesta le este canonul în veac. Ele au furat din averea altora. Au țesut, dar n-au făcut atât cât au primit material.

Am ajuns apoi la un munte de foc și niște oameni desculți, cu niște țuhali grei în spate, mergeau pe muntele acela și îi băteau dracii cu bicele.

– Ce-i cu aceștia care suie? am întrebat și mi-a spus unul din acei doi sfinți:

– Aceștia au furat din hambarul altora, din grădina altora, nu s-au mărturisit, au crezut că nu e

nimica că au furat. Și uite așa îi bat și îi chinuiesc să ridice mereu greutatea aceasta. Și când ajung în vârful muntelui, iar se duc jos și iar îi bat să meargă până sus.

Și apoi a ajuns într-un loc unde se munceau vrăjitoarele, descântătoarele, acelea care ghicesc în ghioc, în cărți, în bobi, în palmă, în cafea. Unde erau acestea erau numai balauri, iar balaurii aceștia de foc le încolăceau până la gât și, când începeau să le muște, acelea țipau de groază.

– Dar ce e cu aceștia învăluiți de balaur și care țipă așa?

– Aceștia sunt fermecătorii, ghicitorii și cei care ghicesc în cafea, în bobi, care rățăcesc credința cea dreaptă a creștinilor după descânțete și după vrăji și așa se vor munci în veac.

Povestea multe săracul. Mi-a spus multe feluri de munci, care sunt pentru descântători, pentru cei care iau mana la vite...

Eu ce am ținut minte din viața lui am mai spus. Dacă ai fi vorbit cu el, ți-ar fi spus mai multe. El s-a făcut foarte credincios și râvnitor după ce s-a sculat din morți, a dus viață în curăție cu soția peste treizeci de ani, ca frații. Știu, că le-am fost mai apoi duhovnic la amândoi. A fost la Ierusalim. A avut vreo trei rânduri de case, toate le-a vândut și le-a dat la săraci și a plecat la Ierusalim, a fost în Egipt, a fost la Sfântul Munte.

El a trecut o dată pe lângă mine, când aveam vreo șaptesprezece ani și eram abia la început în mănăstire, și vorbea cu altcineva:

– Iaca băietul acesta o să ajungă stareț aici.

Ceilalți râdeau:

– Măi, ai să fii stareț!

Pe urmă am fost dat la oi, la vite, cu treburile mănăstirii și abia după vreo zece ani m-au pus și stareț. Dar el a spus cu mulți ani înainte.

Când cânta el în biserică, plângea tot poporul. Lăcrima și el, plângea și poporul. Și l-am întrebat:

– Frate Nicolae, de ce plâng toți atunci când cânti frăția ta?

– Părințele, părințele, când cânti de la inimă, la inimă merge. Pentru că eu am văzut mari și înfricoșate munci ale iadului. Când văd că mai sunt pe fața pământului, că mila lui Dumnezeu m-a adus înapoi, cum aş putea să-I mulțumesc? Nu pot în veac.

Au trecut toate. Dumnezeu să-l odihnească. Dacă vreți să-l pomeniți la rugăciune: dascălul Neculai.

Iar frățiile voastre să faceți cum puteți, că nu au toți aceeași putere, nici aceeași pricepere. Dar toți au câte un talant, nu e nici unul fără talant. La unul i-a dat Dumnezeu unul, la altul doi, la altul trei. Fiecare să înmulțească talantul lui. Să vă închinați lui Dumnezeu seara și dimineața, să aveți rugăciunea în minte și în inimă, să faceți după putere bine; chiar dacă ați greșit ceva, să vă duceți să vă mărturisească preoții. Dacă veți petrece așa, crescând copiii în frica lui Dumnezeu, rugându-vă, ținând sfintele posturi, mergând la biserici, făcând milostenie după puterea voastră, nu veți ajunge la rău. Că celelalte pe care nu le putem noi să le facem, le completează mila lui Dumnezeu. Că de am face noi orice și am trăi o mie

de ani pe pământ, nu putem să facem cât suntem datori lui Dumnezeu. Dar să facem după puterea noastră și cele ce nu le putem noi, le completează mila și îndurarea lui Dumnezeu.

CUVÂNT ROSTIT ÎN POSTUL MARE AL ANULUI 1987

Pe acest pământ suntem într-o trecere foarte scurtă. Și noi vom trece. Suntem într-o vizită de fulger pe acest pământ. Noi trebuie să ținem cont nu de cuvântul filosofilor, ci de cuvântul lui Dumnezeu Însuși care ne-a făcut pe noi. Cei mai mari filosofi ai lumii din antichitate, fie Aristotel, Plotin, Platon, Socrate, fie cei mai mari savanți din lumea de astăzi din tot globul nu pot să spună ce suntem noi. Pentru că însuși Prorocul David se minunează de așezarea omului făcută de Dumnezeu. Și auzi ce spune? *Cât s-a mărit știința ta cea dintru mine, Doamne, întăritu-s-a și nu voi putea spre dânsa.* Așezarea omului după trup este foarte minunată, dar după suflet ce să mai zicem, dacă e icoană a Sfintei Treimi, chipul și asemănarea lui Dumnezeu pe pământ?

Deci omul nu se cunoaște pe sine, nu știe ce putere este într-însul. El este sâmburele universului. Omul are în sine cele patru lumi: lumea minerală, lumea vegetală, lumea animală și lumea duhurilor cea din ceruri, sufletul. Peste toate acestea are un duh cu care covârșește pe îngerii. De aceea el e mai mare după așezarea lui decât îngerii. Nu s-a scris în

Scriptură vreodată că îngerii au fost făcuți după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, ci omul. *Să facem om după chipul și asemănarea noastră.* Negrăită este taina aceasta care este așezată de Dumnezeu în om, dar păcatele noastre, neputința noastră, viața noastră care este lipsită de rugăciune curată, de citire adâncă, de meditație, ne face să nu ne cunoaștem ce suntem noi. Și dacă este așa, venim fără să vrem în rânduiala dobitoacelor, dacă nu băgăm de seamă cât de cinstit este omul. *Că omul în cinste fiind, n-a priceput, alăturatu-s-a cu dobitoacele cele fără de minte și s-a asemănat lor.*

Am vorbit odată o predică la Duminica a treia din Postul Mare, unde se citește Evanghelia de la Marcu: *Ce va da omul în schimb pentru sufletul său?* Despre valoarea sufletului. Am și o predică scrisă despre aceasta în cărțile mele. Și am arătat acolo că pe cât este de mare cinstea omului, pe atât este de mare și munca omului în veacul viitor, dacă nu păstrează această cinste.

Scriptura a spus: *mare este omul.* De ce îl numește Duhul Sfânt mare pe om? În om sunt adunate toate puterile lumii minerale, ale celei vegetale, n-am să vi le spun pe larg, ale lumii animale și ale lumii duhurilor. Și mai presus de toate omul rămâne chipul și asemănarea lui Dumnezeu pe pământ, icoana Sfintei Treimi. Am arătat în acea predică de care am pomenit, ce are omul în el de la înger, ce are de la arhangheli, ce are de la căpetenii, ce are de la puteri, ce are de la domnii, ce are de la tronuri, de la heruvimi, de la serafimi, cu ce este mai mare decât

aceștia. Am arătat cu mărturii din Sfânta Scriptură, de la Ilie Miniat și din alte cărți. Iată la câtă cinste a ridicat Preasfântul Dumnezeu pe om!

Vai de noi, păcătoșii, că noi nu simțim această cinste, această putere, această dumnezeiască rânduială care este pusă de Dumnezeu în oameni. Și de aceea, nesimțind valoarea sufletului nostru, nu-i dăm atenție, ni se pare o glumă când auzim de mântuirea sufletului. Vai de noi și de noi! De aceea v-am spus deunăzi și v-am amintit, tot după sfinții părinți, că omul ar trebui să aibă două ziduri mari care să apere sufletul lui, în dreapta frica lui Dumnezeu și în stânga frica morții. Dacă am putea călători cu mintea noastră între aceste două ziduri, totdeauna ne-am păzi foarte tare nu numai de păcatul cu lucrul, ci și de cel cu gândul.

Ai auzit pe David prorocul cum zice: *de-a pururea vedeam pe Domnul înaintea mea, că de-a dreapta mea este ca să nu mă clatin*. Ai auzit pe Isus Sirah că zice: *Fiule, adu-ți aminte de cele mai de pe urmă ale tale și în veac nu vei greși*. Iată că și de-a dreapta și de-a stânga avem ziduri mari: frica de Dumnezeu și frica morții, și dacă cu mila Domnului n-am uita aceste două ziduri, totdeauna ne-am păzi nu de a vorbi ceva rău sau de a face, ci și de a gândi.

Trebuie să ne smerim din adâncul sufletului în toată clipa, că nu este clipă să nu greșim lui Dumnezeu. Eram undeva, când cu pribegia asta în care am fost după ce ne-au scos cu decretul din mănăstiri, și a trecut pe la mine Părintele Petroniu Tănase – și el era scos din mănăstire și stătea cu Părintele Chiril la un cumnat de-al lui de la Broșteni –

și m-a rugat să fac o spovedanie pentru monahi. „Te rog, fă, căci călugării noștri mor nespovediți”. Și stând acolo liniștit, eram la o casă izolată undeva, am scris acest îndreptar de spovedanie și am văzut pe la unii părinți că îl mai au. Că apoi, mai pe urmă, când eram stareț la Slatina, am mai scris spovedania patriarhilor, a mitropoliților, a arhiereilor, a stareților, a ieromonahilor, pe canoane, cu rânduială.

Am început cu spovedania arhiereilor și a patriarhilor. Mitropolitul Nicolae Mladin al Ardealului, când l-am spovedit, s-a mărturisit după acel îndreptar de spovedanie. Țin minte, la spovedania arhiereilor se citește o Evanghelie. Eram îmbrăcat în toate veșmintele, că așa se spovedesc arhiereii, cum învață dreptul canonic, și eram într-o cameră cu dânsul. Am stat în chilia mamei lui, Letiția, lângă dânsul. Acolo era un salon mare de primire, un policandru frumos și bietul mitropolit, Dumnezeu să-l odihnească, s-a pus în genunchi:

– Preacuvioase, să nu mă lași, că mi-a slăbit memoria.

El încă nu-și dăduse demisia. Și când m-a chemat, cu ordinul mitropolitului de la Iași m-am dus. Că nu mă duc nicăieri până nu mă trimite. Eu sunt soldat sub superiori. Au venit aici stareții de pe la Lainici, de la Putna să mă cheme. Le-am zis: „Părinte, nu! Eu sunt soldat în cazarmă. Și arhiereii sunt generali, aceia care mă conduc. Când mă trimite, am curaj să merg. Chiar de aş muri, mă duc. Dar să mă duc așa, de curiozitate, nu mă duc, pentru că n-am ce

căuta. Sunt un putregai de om, și bătrân, și bolnav, și vai de capul meu”.

Și-mi spune bietul mitropolit:

– Te rog să mă iei după carte, că nu mai țin minte nimic.

L-am găsit acolo pe ministrul sănătății, că îi adusese din R.F.G. medicamente. Și l-am întrebat, că am stat la masă cu ei:

– Ce are înaltpreasfințitul, că nu era așa?

– E atacată inima și nervii memoriei, din cauză că s-a ostenit prea tare la slujbă.

Și eu, când am văzut că el cere spovedania după carte, am scos îndreptarul acela de spovedanie pentru arhieriei. E după canoane, totul după dreptul canonic al lui Boroianu, al lui Andrutsos și al lui Nicodim Milaș. Și a stat bietul mitropolit aproape două ore în genunchi. Și i-am spus, că erau o masă și niște scaune acolo:

– Înaltpreasfințite, stai pe scaunul acela și eu pe scaunul acesta, și spune ce ai.

Că mă gândeam eu că e om bătrân. Dar el a zis:

– Nu, eu nu stau în fața sfinției tale, eu stau în fața lui Hristos.

Și i-am dat îndreptarul acela și l-a citit cu lacrimi, l-a udat cu lacrimi până la sfârșitul spovedaniei. Și la urmă m-a luat în brațe, plângând, și a zis:

– Uită-te în ochii mei că îți vorbesc sincer – ăsta e cuvântul lui. De când m-a făcut mama, eu spovedanie din aceasta nu am avut. Și muream nespovedit dacă Părintele Stăniloae nu te recomanda pe sfinția ta să te chem acumă când am slăbit.

Am vrut să vă arăt cât de conștient s-a spovedit un mitropolit care a făcut studii la Viena, la Tübingen. Avea două doctorate. Și la urmă mi-a zis:

– Te rog să-mi lași îndreptarul.

L-am lăsat la dânsul, iar el după aceea și-a lăsat scaunul de mitropolit, și-a dat demisia și s-a dus la Mănăstirea Sâmbăta, că acolo a murit.

Am fost duhovnic și mitropolitului Sebastian. El a fost de trei ori și s-a mărturisit la mine, la Mănăstirea Slatina. Și odată m-a chemat Sadoveanu, care era prieten cu Sebastian, aici la Neamț, la Vovidenia. M-am dus cu bietul părinte Ioil, când am ajuns era acolo Melchisedec Dumitriu, starețul Neamțului. M-a primit santinela lui Sadoveanu, că avea santinelă la poartă, sârgent de gardă. Era cu o broșură pe care am scris-o eu prin 1954, cu problema stiliștilor. Zice:

– Matale ai scris asta?

– Da.

– Păi aici sunt calcule astronomice, cum de le-ai făcut?

– Le-am potrivit de pe cărți, nu le-am făcut eu.

– Du-te repede la Iași, că mitropolitul Sebastian¹ a luat hapul (ăsta este cuvântul lui Sadoveanu). Du-te

¹ Mitropolitul Sebastian Rusan (1884-1956) a fost mai întâi preot de mir și protopop în mai multe localități din Ardeal. A fost căsătorit și a avut opt copii. Rămas văduv, a fost ales episcop al Maramureșului și mai apoi mitropolit al Moldovei și Sucevei. Întrucât se pronunța liber împotriva regimului ateu din acea vreme, a avut parte de o moarte martirică, fiind otrăvit.

repede că trei telefoane am primit până acum de la Nonea, că strigă: „Părintele Ilie, să vină părintele Ilie”.

Eu am zis:

— Domnule, m-aș duce, dar să căutăm o cursă, o mașină.

Că eu n-am știut de ce m-a chemat.

— Nu cursă, ia mașina mea și șoferul meu și du-te acum.

Și l-am luat pe bietul Părintele Ioil și ne-am dus la Iași. Când am ajuns, mitropolitul era în comă. În jurul lui erau consilierii, părintele Nonea, protoiereul, diaconii. Stătea cu fața în sus, cu o cămașă lungă până jos, cu mâneci. În fața lui stătea îngenucheat la picioare Mircea, băiatul lui, care mi-a zis:

— Părinte Ilie, dar de-abia acuma vii?

— Dar eu, zic, n-am știut nimic, domnul Sadoveanu m-a trimis cu mașina lui.

— Vai, tare te-a mai strigat!

— Dar de ce?

— L-a adus de la Spitalul Filantropia din București în comă. Și acuma uite așa stă și se trezește numai dacă îi strângi mâna dreaptă.

Era paralizată partea stângă. Eu i-am citit molifta, au stat și ei în genunchi acolo. Și au zis:

— Ia-i mâna dreaptă.

Avea mâneca largă și i-am dat mâneca așa și i-am luat dreapta. Și strigam:

— Înaltpreasfințite, înaltpreasfințite, înaltpreasfințite!

Și deodată a deschis ochii și m-a cunoscut.

— Părinte Ilie, ce-i pe acolo?

Adică: „Ce-i pe la mănăstire?”. Tot grijă părintească avea săracul.

– Bine, înaltpreasfințite, ne rugăm pentru sănătatea înaltpreasfinției voastre. De ce m-ați chemat?

Auzi ultimul cuvânt, ca să vedeți și să luați aminte.

– Părinte Ilie, te rog citește-mi molifta de spovedanie.

Dar el nu știa că i-am citit-o. Acesta a fost ultimul cuvânt din gura mitropolitului Sebastian. Până seara am stat acolo și n-a mai vorbit. A doua zi a murit fără alt cuvânt decât acela: „Citește-mi molifta”. Am plâns lângă el acolo, dar câți nu plângeau? A fost un mitropolit bun, ținea mult la călugări. Odată în Joia Mare la Slatina ne-a făcut zece călugări deodată, când eram stareț acolo.

Când am plecat la Ierusalim, în '74, l-am mărturisit ultima dată pe Patriarhul Iustinian. M-a chemat la el, uite așa tremura, ca Părintele Ioil. Avea tot un fel de Parkinson:

– Părinte Ilie, nu știu dacă ne mai vedem, tare am slăbit.

El avea și diabet, o boală cu regim. Și s-a mărturisit, săracul, din copilărie. El a fost preot de mir în viața lui și apoi, ca ierarh, s-a luptat pentru Biserică, că a ținut mult la călugări, la mănăstiri. I-am citit o dezlegare, m-a blagoslovit și am plecat apoi la Ierusalim.

Și m-am uitat: ori e patriarh, ori e mitropolit, moartea nu te cruță. Vai de noi, păcătoșii! Dacă am gândi noi tot timpul la ceasul cel mai de pe urmă, nu

ne-ar mai părea greu nimic în lumea asta și am răbda cu dragoste și cu mulțumire orice ocară, orice necaz, orice scârbă, orice boală, orice durere, dacă n-am uita că plecăm de aici.

Vedeți sfințiiile voastre cum ne ducem câte unul, câte unul? Unde-i părintele arhimandrit Damaschin? Ce suflet bun era acela! Unde-i părintele Nicandru, săracul? Licențiat și cuminte și bun cântăreț și slujitor bun. Unde-i părintele Iosif? Iaca s-a dus și părintele Chiril și părintele acela tânăr Iulian. Și unde-s ceilalți toți, care s-au dus de la noi? Eu seara, dacă nu pot adormi, mă gândesc la câți părinți duhovnicești s-au dus dintre noi. Și mă gândesc: „Oare câte zile mai am?” Eu am patru operații, sunt și bătrân și tot sunt legat cu sârmă. Sunt de azi pe mâine și mă gândesc că plecăm.

Dacă n-am uita două lucruri: frica de Dumnezeu și frica de moarte, noi am fi cei mai înțelepți oameni de pe fața pământului. Numai ce auzi o vorbă despre un om mare că avea cutare slăbiciune, cutare patimă. Nu te mira, că dracul nu se teme de studiile noastre. Ai auzit ce spune Sfântul Grigorie de Nyssa? „Am văzut pe mulți care au învățat toată știința cea dinafară și în cele ale teologiei nu puțin au sporit, iar pentru că le-a lipsit lor din minte frica de Dumnezeu, au ajuns să se tăvălească în mocirla răutăților”.

Fraților, dacă ne-am teme de Dumnezeu, nu numai că nu am îndrăzni la păcat, ci ne-am și păzi foarte mintea: „Măi, ce fac eu acum? Ce gândesc eu acum? Unde mă duc? Dacă mă ia moartea acum?

Dacă vine un junghi al morții, ce fac eu, unde mă duc?”.

Deci v-am spus la lăsatul secului, că am știut că intrăm în Postul Mare, mai cu seamă acum dă dracul război tare. Cele mai mari ispite în mănăstirea asta le-am apucat în Postul Mare. În Postul Mare a ars pădurea și am fost judecați cu Părintele Casian, săracul, că noi am dat foc. Eram cu oile și erau niște țigani, au făcut podețe în Poiana Cireșului, și erau niște plopî și ei au lăsat pirosteiele cu focul acolo. Și era un vînt mare, era în săptămîna întîi din Postul Mare. Bietul Casian fiind la vaci, numai ce s-a dus vîntul de aici, că era gardul Poienii Găinăriei numai din hulugi din cei uscați... Au luat foc răzlogii. Mie îmi fătase o oaie doi miei albi, eram pe groapa stînei. Văd o fumăraie mare... „Ce-i, mîi?” Toți fug. Când mă duc la bietul Casian să văd, el se lupta cu focul, că atunci venise: „Mîi, nu mă lăsa, a luat foc pădurea”. De la un foc mic.

Am fost cercetați, am fost anchetați că noi am dat foc pădurii. Și noi am venit cu părinții în Săptămîna Mare – Părintele Proclu, Părintele Cosma – toți cu greble, și a dat Dumnezeu că a ieșit focul în poiană, au luat foc niște plopî uscați, dar n-a trecut mai încolo. Dar mi-aduc aminte că ne-a amendat Mănăstirea Neamț, că pădurea era a ei. 52 de pădurari avea mănăstirea, 3 brigadieri, un conductor, unul Pop. Ce-am pățit cu starețul, cum îl necăjeau în Postul Mare! Venea miliția, ne-a luat declarații, venea pădurarul, venea cutare. Ia uite, mîi, eu m-am dus să sting focul și ei au zis că noi, ciobanii, am dat foc. Bietul

Casian era frate atunci, a fugit acasă, a stat la maică-sa vreo jumătate de an, că se temea că de acum a îl duce la pușcărie.

În Postul Mare l-au bătut bandiții pe starețul nostru Ioanichie, de i-au scos ochiul drept. În Postul Mare au venit cele mai mari ispite.

Să vă spun alta tot din post. Eram în chilie cu un frate Vasile Maxim. Eu am venit la mănăstire la 17 ani, am stat aici câțiva ani până la armată. Acela făcuse armata și m-a dat cu el. Era îmbrăcat frate, dar atunci așa era, că după șase luni după ce ai făcut armata, îți făcea primirea provizorie. Așa era porunca de la mitropolie. După un an, dacă ai făcut armata, îți făcea primirea definitivă și după un an jumătate te călugărea, cum a făcut și cu mine. El a văzut că alții de o seamă cu dânsul erau îmbrăcați frați și vreo câțiva călugăriți. Și voia și el să fie călugărit.

Odată bătrânul stareț slujea la biserică, că douăzeci de ani s-a ostenit și a slujit singur la biserică. Și Vasile Maxim se duce la Părintele Ioil, care era atunci fratele Ioan Gheorghiu, ucenicul bătrânului, și era și cu poșta, că poșta nu venea până la noi, ci venea până la Mănăstirea Secu de două ori pe săptămână. Și un părinte de la noi aducea poșta din Secu. Era în Postul Mare, prima săptămână, și Vasile Maxim se duce la Părintele Ioil și îi zice:

– De ce nu-mi faci raport la mitropolie, că eu am aici un an jumătate, ca să mă călugărească?

Dar acela a văzut că e ispită și i-a zis:

– Frate Vasile, n-am timbre.

– Mă duc eu să cumpăr timbre.

– Uite, stai liniștit că e Canonul Mare, facem slujbă.

– Nu. Mă duc.

– Nu te duce, frate Vasile, du-te și ia blagoslovenie de la stareț.

Tot ce-i fără blagoslovenie e de la draci. Ce face omul de capul lui totul e de la draci.

El s-a dus la biserică unde starețul tocmai cădea. Parcă-l văd, s-a dus la stareț și i-a zis:

– Părinte stareț, dați blagoslovenie să mă duc să iau timbre.

– Măi băiete, nu te duce acum, că e Săptămâna Mare.

– Părinte, eu mă duc.

Eu eram în strană și am auzit când i-a zis: „Măi băiete, nu te duce că ai să dai de mare primejdie”. Așa i-a spus starețul, dar el n-a băgat în seamă. A ieșit și s-a dus. Când ajunge la Pârâul Alb, acolo era poiana mănăstirii, îi ies șapte draci înainte, cu culioane roșii, cu bastoane verzi, cu copite de cal, încornorați: „Mă, acesta a plecat fără blagoslovenia starețului, pe el!”. Și l-au fugărit nu știu câtă vreme și pe unde a ajuns.

Spre seară, eu eram aici pe lângă clopotniță, a venit cu un picior desculț, era numai sânge, și unul încălțat, cu capul gol, ochii numai în sânge, cu un braț de vreascuri în mână. Și a început a striga la mine: „Costică Ilie, șapte după mine, șapte după mine, nu mă lăsa”. Mi-a tras vreo două ciomege în cap, că el se lupta cu aceia, zvârlea în toate părțile. Era tot zgâriat, cu barba încâlcită. Din piciorul acela îi curgea sânge, cine știe cât l-au fugărit dracii? Era pe la Vecernie sau

ieșise bătrânul de la Pavecerniță și cu Părintele Chiriac puneau un jgheab la un izvor. Și eu m-am dus acolo:

– Părinte stareț, haide devale că a înnebunit Maxim! Hai că e mort, vai de mine!

Dar bătrânul, parcă-l văd, a zis:

– Lasă-l, măi, că a călcat blagoslovenia. I-am spus să nu se ducă.

Dar eu, când știam cum l-am lăsat pe acela, că de-abia îl țineau toți călugării, îl rugam:

– Hai, părinte stareț, haide cutare.

– Iaca vin, măi băiete, dar să aranjăm jgheabul ăsta.

Și a venit bătrânul devale și a zis:

– Du-te și adu, măi băiete, un epitrahil, crucea și molitfelnicul.

I-am adus, s-au adunat călugării în chilie la el. Acela se zbătea tare și abia stăteau funiile pe el. Și a zis starețul:

– Uite, vezi ce înseamnă neascultarea? Uite ce înseamnă călcarea blagosloveniei. Stați în genunchi.

Am stat toți în genunchi și a citit o dezlegare. Cum a citit-o, a zis:

– Acum dați-i drumul, dezlegați-l.

L-au dezlegat și a adormit și a dormit vreo patru zile. Toți ziceau că e mort, numai când puneai mâna vedeai că e viu. Atâta l-au chinuit dracii, atâta l-au fugărit dracii în ziua aceea când a plecat fără blagoslovenie. La patru zile s-a trezit:

– Măi Costică, dar ce-i cu mine?

– Frate Vasile, ai fost bolnav.

– Măi, dar ce-i cu mine, cu piciorul ăsta?

Piciorul i l-au legat că avea rană, curgea sângele tare.

– Te-ai lovit undeva.

L-am spălat, i-am spălat picioarele, l-am încălțat cu niște ciorapi albi de bumbac. Nici n-a mâncat, nici n-a gustat, patru zile și patru nopți a dormit, atâta l-au fugărit dracii în ziua aceea când a plecat fără blagoslovenie. Și pe urmă, pentru că era din comuna Rafaila, județul Vaslui, a mai stat un an aici și s-a dus la Mănăstirea Rafaila și acolo l-au făcut diacon, că aici l-a călugărit.

Asta n-am citit-o la Pateric, am văzut-o cu ochii mei aici. Starețul Ioanichie era foarte greu la cuvânt. Dacă i-ai călcat vreun cuvânt, trebuia să te aștepți la necazuri, la scârbe.

Să vă spun alta. Era la oi un bătrân, fratele Ion de la Racova, neam cu Părintele Ilarion Ionică. A venit și el la mănăstire, un bătrânel, poate avea 60 de ani și mai mult, nu știu. Și pe acela l-a dat la oi. Era cu Părintele Galaction. Și el a venit de la oi cu gluga să ia tainul lui, o oală, o mămăligă, ceva. Și era iarnă. A descuiat ușa la beci și a luat cartofi mici și tărate pentru câini și a uitat ușa deschisă. El a venit către seară și s-a dus și nimeni n-a știut. În vremea aceea bucătar era Părintele Ioil. El a fost singur la bucătărie trei ani neschimbat, cu masa o dată în zi după apusul soarelui. Îi puneă pe călugări să guste mâncarea: „Frate cutare, gustă tu mâncarea, că eu n-am voie”. Abia după aceea l-a făcut schimnic. Și când s-a dus

Părintele Ioil dimineța să ia cartofi, a găsit ușa deschisă și cartofii degerați.

Și bătrânul stareț Ioanichie a întrebat: „Măi băieți, cine a lăsat ușile beciului deschise de au degerat cartofii?”. Că asta era hrana la toți, altceva nu era. Și nimeni n-a spus, că într-adevăr nimeni nu știa. Și fratele Ion uitase. „Măi, spuneți care ați lăsat beciul deschis, și cereți iertare, că vă iert, nici un canon nu vă dau. Dacă nu, o să-l aveți pe Dumnezeu judecător”. Și noi toți ne temeam: „Măi, poate am lăsat eu”.

Bătrânul avea putere mare în cuvânt. El a postit 22 de zile când a fost îndreptat calendarul și, dacă nu spărgea ușa Ghimnazie, postea 40 de zile. Și bătrânul acela care lăsase deschis beciul era venit după mâncare și stătea la masă, cum stăteam și noi, cu oala ca să ia tainul, să ia borș. Și atunci și-a adus aminte că el a lăsat beciul deschis. Și starețul, după ce a citit cuvânt de la Sfântul Teodor Studitul, a zis: „Măi, nu știți care e acela care a lăsat beciul deschis? Nu-i fac nimic, numai să se mărturisească, ca să scape de păcat. Că s-au stricat mulți cartofi și a trebuit să-i dea la vaci”. Și acela era aici. Numai ce îl văd cum cade jos, s-a spart oala cu borș și a curs pe jos și a început să-l bată diavolul cu capul de podele.

– Ei, vedeți, acesta trebuie să fie vinovatul! Numai întrebați-l.

Când s-a limpezit la minte, l-au spălat ceilalți.

– Duceți-l la arhondaric.

Și l-am dus la arhondaric. Apoi i-a citit rugăciuni și a dormit aici noaptea și s-a liniștit și pe urmă s-a mărturisit:

– Părinte, eu am fost, dar m-am temut să zic.

– Dar de ce n-ai spus? Că uite ce-i, nu ne jucăm aici cu blagoslovenia, că nu sunt eu stareț aici, ci e Maica Domnului. Băgați de seamă și aveți grijă. Dumnezeu să te ierte!

Aceste istorii vi le-am spus pentru paza blagosloveniei. Dacă umblă omul după capul lui și după mintea lui, să știi că dă de mari primejdii.

Era aici un părinte, Dumnezeu să-l odihnească, cred că l-a fi mântuit Dumnezeu, că avea și părți bune, era cântăreț bun, tipicar bun, foarte moral, dar era de o iuțeală nemaipomenită. Dacă îi zicea cineva ceva, făcea o tulburare grozavă. Starețul nostru, cât era el de răbdător, că el l-a primit în mănăstire, el l-a călugărit, el l-a făcut preot, îi spunea:

– Măi băiete, n-ai să ieși bine.

Câte a pățit bătrânul aici, de la câți a răbdat! Și i-a făcut acela supărări Părintelui Ioanichie și atunci patriarhul Nicodim l-a dat de canon la Pocrov. După un timp a venit iar la Părintele Ioanichie:

– Părinte, iartă-mă că am greșit.

– Te iert, măi, vino și cată-ți de suflet, ești din fire iute, măi băiete.

Dar nu s-a schimbat, tot tulburări făcea și nu ierta deloc. Bietul stareț, părintele Ioanichie, se smerea el și îi zicea:

– Iartă-mă, părinte.

Acela îi răspundea:

– Părinte Ioanichie, eu așa mă rog la Dumnezeu, chiar dacă om merge amândoi în rai, sfinția ta să fii oleacă mai departe, să nu fii lângă mine!

– Uite măi, l-am primit în mănăstire, l-am călugărit, l-am făcut preot, iar el: „Mai departe, măcar să nu te văd”. Iartă-mă, măi, că ți-am greșit!

Zice:

– Nu te pot ierta chiar acum, mai târziu!

Dar starețul zicea și el:

– Lasă-l, măi, Dumnezeu mi l-a pus cui în coaste, pentru că eu trebuia să stau în Sfântul Munte, nu să vin aici! M-am potrivit și am venit în țară!

L-au chemat tare mulți în țară și el s-a întors din Sfântul Munte.

Și până la urmă acela care era tulburător a fost dat de canon tocmai în cealaltă parte a țării. Și acolo, o minune dumnezeiască! Știți de ce vă spun asta? Ca să vedeți ce se întâmplă cu oamenii tulburători. S-au speriat și doctorii. I-a crescut un os mare pe umăr și i-a paralizat mâna dreaptă. Când a venit aici mi-a arătat. Și făcea cruce cu stânga și slujea Liturghia înaintea sfințită.

Și a murit departe de mănăstirea lui de metanie. Avea și fapte bune, era cântăreț, tipicar, harnic, priceput, făcea flanele, ciorapi, construia case, dar era și iute, ferească Dumnezeu. Dumnezeu să-l ierte, că Dumnezeu l-o fi mântuit, săracul, că a suferit atâtea necazuri, atâtea scârbe.

Știți de ce v-am spus asta? Părinților, toți citiți din cărți, dar acestea ce vi le spun nu le-am citit, nu le-am auzit pe undeva, nu le am scrise, ci le-am văzut cu ochii mei. Care-i tulburător și nu caută pacea și nu cere iertare, nu se alege nimic de el. Până la urmă lui îi părea rău că a plecat de aici, n-a putut să moară aici

la metania lui, s-a înstrăinat. O singură dată a mai venit aici după moartea bătrânului.

Sfântul Maxim Mărturisitorul zice: „Greșeala pe care a făcut-o fratele tău ieri, cuvântul pe care ți l-a zis ieri, nu i-l mai aduce aminte azi, că se aprinde cearta”. Trebuie să fim foarte atenți. Să nu ținem minte că a zis unul așa și a făcut așa, că nu le mai termin. Gândește că trebuie să te pregătești cu sufletul în fiecare clipă să rabzi cele ce vin, nu să le mai descoși pe cele ce au fost. N-avem când le ține minte pe cele vechi, că vin altele și mai grele. Că a zis dumnezeiescul Iov: *Viața omului o luptă și o ispită este pe pământ*. Să nu crezi că am terminat cu ispitele. Când închidem ochii și intrăm în mormânt atunci am terminat, cu darul lui Hristos.

Suntem într-o perspectivă veșnică de înaintare spre mormânt și în fiecare clipă trebuie să așteptăm ispita, cum a zis Sfântul Antonie cel Mare: „Acela e monah adevărat care pururea se roagă și așteaptă ispita până la ușa mormântului”. Nu crede că s-au terminat ispitele, că vin multe cu milioane de nuanțe. Azi e de un fel, mâine de altfel. Trebuie iertare, trebuie înțelegere și trebuie să punem început bun, ce este rău să nu mai facem și să nu zăbovim în păcat, ci să ne lămurim să facem ce e bun de acum în viitor. Sfântul Maxim Mărturisitorul spune așa: „Când ești tulburat și vezi că ai greșit, calcă pe voia ta și cere iertare”. Și îl sfătuiește și pe celălalt, care îl iartă: „Să nu-i mai aduci aminte de cele ce a făcut el”. Iată ce spune Sfântul Apostol Pavel: *Pe cele din urmă uitându-le și spre cele dinainte tinzând*.

Mi-aduc aminte, am scăpat odată caii prin iarbă la Secu. Noi eram sub Mănăstirea Secu atunci. Și eu m-am dus cu caii împiedicați pe munte. Era vară, când e iarba mare. Trebuia să aduc caii, și caii noștri în loc să fugă înapoi, au luat-o prin iarbă, împiedicați. Au tăvălit toată iarba. Paznicii de acolo, amândoi cu armele în spate, că mai și vânau, vin la mine:

— Te împușc. Ce-ai făcut, dobitocule? Dar lasă că plătește Ioanichie.

Eu m-am luptat să întorc caii înapoi, dar aceia, fiind voinici, s-au dus prin iarbă. I-am întors eu, dar târziu. Am văzut că am greșit și am cerut iertare. Eu mă temeam că m-or împușca, mă temeam și de starea noastră. Și au venit și l-au luat drept de la masă pe stareț:

— Măi Ioanichie măi, ce-i aicea, măi? Uite ce-au făcut călugării tăi cu caii. Uite ce-au făcut cu iarba, cutare! Ai să plătești atâta.

Dar bietul bătrân:

— Uite ce, lasă că am să plătesc.

Dar eu am început a plânge, că știam că pe mine o să mă ocărăască, că eu am fost cu caii. Și m-am dus la părintele stareț:

— Iartă-mă, am vrut să-i prind și n-am putut să-i stăpânesc.

— Nu-i nimica, măi băiete. Țștia au supărare pe noi. Dumnezeu să-i ierte.

Și bătrânul nu mi-a dat nici un canon, nimic. Eu am început a plânge și am zis:

— Dați-mi canon.

– Lasă măi, lasă că am să plătesc cât o costa iarba aceea.

Și bătrânul m-a mângâiat și m-a iertat fără să mă mustre. Dumnezeu să-l odihnească! De aceea vă spun. Trebuie răbdare și din partea unuia și din partea altuia. Toți greșim lui Dumnezeu. Dacă eu n-am greșit, dar fratele meu greșește acum, și eu greșesc mâine, poimâine. El mă supără pe mine, eu îl supăr pe altul, că așa e viața noastră. Dar numai aceasta: „Blagosloviți și iertați!”, numai aceasta încetează cearta și ura. Iar dacă-i răzbunare, știi ce se întâmplă? Unul răscolește una, altul alta, și mai ales în Postul Mare, când e nevoie de liniște. Eu atâta spun, că e bine să ne iertăm cu toții, și cu hotărâre bună ca să nu se mai întâmple, ne păzim cât putem. Iar dacă greșim, iar cerem iertare, că nu suntem îngeri, suntem oameni păcătoși, greșim în tot ceasul și în toată clipa. Așa e bine de făcut.

A venit la mine unul să-i dau canon la altul:

– Dacă nu-i dai canon, să știi că o pățește cu mine.

E aici, nu-l mai spun, că știe el, e cu musca pe căciulă.

– Măi, și câte metanii vrei să-i dau?

– Măcar trei mii să-i dai!

– Ho, măi frate, mai taie un zero.

– Nu, că-i puțin!

Mânca-v-ar raiul să vă mănânce! Ce, eu nu vă știu?

– Măi, mai taie un zero.

– Nu, părinte, acela trebuie făcut așa și așa...

Zic:

— Uite ce, iartă-mă pe mine, păcătosul. Îl mai ierți și tu, că tu ierți.

— Nu trebuie iertat acesta.

La câteva zile vine altul și spune de acesta, care cerea să dau canon mare.

— Dar tu câte metanii îi dai?

— Trebuie pus la punct vreo treizeci de zile, și canon cutare, și la psaltire.

— Măi, nici tu n-ai dreptate. A greșit și acela.

E o familie aici! Voi nu vedeți? Unul greșeste azi, altul mâine, altul poimâine. Că diavolul bate război. Uite, cu mila Preasfintei Treimi, avem atâtea suflete adunate aici, să fie oleacă de dragoste.

Și vă mai zic și aceasta, să-l ajutăm cât om putea pe stareț. E foarte greu să fii stareț, că stăreția e cea mai grea, mai ales în vremea actuală. Cine nu știe, poate judecă, dar să știți că pe umerii starețului este mare greutate. Sfântul Maxim Mărturisitorul spune: „Marea de aramă din templul lui Solomon de ce era făcută din doisprezece boi de aramă? Ca să arate două lucruri mari: misiunea celor doisprezece apostoli de a spăla toate popoarele lumii cu botezul, una. Al doilea, ca să-ți arate ție, care conduci și care vrei să duci pe altul, să fii tare ca taurul în cele duhovnicești, dacă vrei să speli pe altul. Să nu credeți că puțină osteneală ne trebuie nouă”.

Noi fiecare, în măsura în care putem, să-l ajutăm pe stareț, ca să mergem ca pe o corabie. El e în fruntea corabiei, noi mergem în corabie cu toții. Toți trebuie să-l ajute din toate direcțiile.

Mi-aduc aminte că un călugăr de la Mănăstirea Sarov, care a fost secretarul mănăstirii, îi scrie lui Teofan Zăvorâtul: „M-a pus stareț, dar e foarte greu”. Dar acesta îi scrie înapoi: „Dar când a fost vreodată ușor să fii stareț? Totdeauna a fost greu. Dar cu cât ai să duci cărma cu dragoste, cu înțelegere, cu blândețe, cu răbdare, cu atât ai să afli pe Hristos milostiv și mai mare plată ai să ai decât dacă te-ai mântui singur, pentru că duci corabia pentru atâtea suflete. Și la cel din frunte trebuie multă răbdare, blândețe și a nu ține minte răul”.

De aceea vă spun. Este Postul Mare. Eu n-am venit să predic. Eu sunt sătul de vorbă până-n gât. Eu am atâtea mii de suflete care trec pe la mine, fiecare cu problemele lui. Dar dacă suntem o familie, să ne mai sfătuim. Numai așa putem să ducem corabia mântuirii. Să fim în pace, să ne iertăm. Să iertăm noi celor ce ne-au greșit, și cei cărora le-am greșit să ne ierte pe noi, pentru că toți greșim lui Dumnezeu. Unul azi, altul mâine, că așa e viața.

Ai văzut în viața Sfântului Ioan cel Milostiv? Sfântul Ioan cel Milostiv, patriarhul Alexandriei, era îmbrăcat la slujbă cu mai mulți arhierei, cu biserica plină de lume, și i-a spus cineva: „Uite, cutare preot, cutare creștin are ciudă, te grăiește de rău”. Că de când e lumea diavolul a avut de ăștia, care să facă ură și dezbinare. Și a ieșit patriarhul cu toate veșmintele în fața lui, că preotul era în biserică, și i-a făcut metanie în fața soborului: „Iartă-mă, părinte, că eu nu pot face Liturghie dacă nu mă ierți”. A căzut și acela în genunchi și s-a folosit toată lumea. A făcut

Liturghie după ce s-a împăcat cu preotul care era supărat.

Auzi ce spune Sfântul Isaac Sirul: „Căruța dracilor este tulburarea, în care intrând călugărul și mintea lui, l-a dus la pierzare”. Dacă-ți plac tulburări și tulburări, ai intrat în căruța dracilor. „Mintea tulburată nu va putea scăpa de uitare și înțelepciunea nu-i deschide acesteia ușa”. Și nu poți cu grija lumii fiind înfășurat să mai ai și grija lui Dumnezeu. Clar. Pentru că te răspândești.

Mi-aduc aminte de Părinții Antim Găină și Vichentie Mălău. Mari sfinți au fost aceștia. Te duceai la ei la Agapia, te întâmpinau cu dragoste: „Costicuță, dragul tatii!”. Veneau de la biserică plini de duh. Stăteau la chilie în genunchi, cu candela aprinsă și își făceau pravila. Și apoi iar la biserică. Atât. Părintele Antim parcă îl văd. Biserica și chilia, și în casă mai lucra din treburi din acestea de ceasornicar. Repara ceasuri, ca să aibă oleacă de ocupație.

Voi nu vedeți? Primele trei condiții pentru cei care slujesc Liturghia: întâi, să fie împăcat cu toți; al doilea, să fie mărturisit; și al treilea, să-și facă canonul și toată pravila pregătitoare pentru slujbă. Cum poți să te apropii de Preacuratele Taine dacă știi că ai supărare pe cineva? Așa e bine: totdeauna să fii împăcat, să fii liniștit, spovedit.

Era un duhovnic mare aici, dar nu știu dacă l-ați apucat: Casian Cojoc. Era din Mănăstirea Neamț. Avea 70 de ani de mănăstire și a fost duhovnicul mitropolitului Visarion. Și după ce a venit aici, a fost pus egumen la Runc și a plecat cu zece călugări de

aici de s-a înființat Runcul. Acesta era de mic copil în mănăstire și a stat ucenic la un părinte Vasian, un duhovnic mare care a trăit 105 ani, în Mănăstirea Neamț. Ne zicea:

– Știi ce m-a învățat acela? Știi care e datoria duhovnicului? Tot timpul numai să ierte: „Dumnezeu să vă ierte”. Tot timpul numai să ierte. Să-i dea sfat omului, dar tot timpul să ierte, că altfel el n-are pace la Sfânta Liturghie, Doamne ferește.

Dacă nici atâta nu putem zice, dar când vor veni să ne răstignească, să ne bage în cuptoare, să ne bage în cazane, când vor veni să ne dea la fiare, să ne taie capetele, ce o să facem, dacă nu putem zice nici atâta?

Îmi spunea Părintele Paisie despre Părintele Ghenadie, moșul meu de la Cozancea care i-a fost ucenic. Acela, când spunea despre Maica Domnului, așa îi curgeau lacrimile. Și în Basarabia pe vremea aceea era un călugăr Neculai care umbla desculț și cu capul gol și iarna și vara, cum a fost Moșul Gheorghe Lazăr la noi, în Moldova. Și acesta umbla desculț și ținea predici prin sate. Și a mers Ghenadie la călugărul acela Neculai, care era din Basarabia.

– Părinte, matale umbli desculț și cutare. Mare lucru e acesta, iarna pe ger.

– Nu-i nimica. Când ne-a fierbe în cazane și a fierbe carnea noastră pe noi, atunci e atunci, nu acum.

Ai văzut Sfântul Mucenic Papia? 16 zile l-au fiert într-un cazan cu plumb topit și îl păzeau ostașii.

– Măi, ce-i ăsta? E om sau e diavol, ce-i ăsta?

Și un ostaș zice:

– Mi se pare că plumbul acela care clocotește e rece la el.

Dar el a zis:

– Dacă ți se pare că e rece...

A luat numai olecuțică cu mâna și a aruncat peste el, și când l-a atins s-a rupt carnea de pe el.

– Vai, vai...

Și l-a întrebat pe acesta ighemonul:

– Dar tu de ce nu arzi? De 16 zile te fierbem și n-ai murit.

– Pentru că dragostea lui Iisus Hristos care este în inima mea fierbe mai tare decât cazanul. E mai mare dragostea cea dinăuntru decât focul cel dinafară.

Gândiți-vă ce lucrare! Numai mila Domnului știe ce necazuri și chinuri ne mai așteaptă. Dacă aceste puține nu le răbdăm, Doamne ferește! Sunt încercări și scârbe de tot felul. De aceea am zis: Mai întâi păziți-vă foarte să nu faceți nimic fără blagoslovenie și iertați-vă unii pe alții.

CUVÂNT LA ÎNCEPUTUL POSTULUI SFINȚILOR APOSTOLI

Cu rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și Pururea Fecioarei Maria și ale tuturor sfinților pe care astăzi îi prăznuim, am ajuns și anul acesta la pragul și poarta postului Sfinților Apostoli. Acest post este, ca și postul Nașterii Domnului, un post mult mai ușor decât Postul Mare și Postul Maicii Domnului. În acest post, după cum știți, se mănâncă

cu untdelemn marța și joia, sâmbăta și duminica este dezlegare la pește, iar în celelalte zile masa se dă o dată în zi, luna, miercurea și vinerea, fără untdelemn. Aceasta este rânduiala tipiconală a acestui post, care anul acesta este scurt, numai de o săptămână.

Dar să știți că noi, călugării, și chiar și creștinii toți, nu punem bază numai pe postul acesta de mâncare și de băutură. Acesta-i prea puțin pentru noi. În zadar vom posti noi de bucate dacă vom avea răutate și ură și împietrire și neascultare și celelalte păcate. Auzi ce cântă Sfântul Teodor Studitul: „Postul cel adevărat este părăsirea de păcate și înstrăinarea de fapte rele”. Așa cântă la Triod acest dumnezeiesc părinte.

Noi ar trebui cu toții să ne silim să prindem o păsărică foarte sperioasă pentru noi. Știți voi care este aceea? Preafericita și preasfânta dragoste. Atâta vreme cât nu este dragoste întru noi, nu suntem ai lui Hristos, ci ai altuia suntem. Pentru că Hristos a spus în Evanghelie: *Întru aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii mei, dacă veți avea dragoste între voi.* Cine a câștigat într-o măsură cât de mică dragostea lui Dumnezeu, pe toate faptele bune le lucrează cu ușurință. Pentru că roada duhului este dragostea. În măsura în care omul face faptele dragostei, în măsura aceea el este om duhovnicesc, pentru că auziți ce zice: *Roada duhului este dragostea, îndelungă răbdarea, bunătatea, blândețea, facerea de bine, înfrânarea poftelor și celelalte.* De aici pornește toată fapta bună. Dragostea este legătura desăvârșirii. Ea nu are numai o faptă bună, le are legate pe toate în sine.

Înțelepciunea are două capete, zic dumnezeieștii părinți. Capătul de jos este frica de Dumnezeu, iar capătul de sus este dragostea de Dumnezeu. Toată fapta bună începe de la frica de Dumnezeu și se termină în dragostea de Dumnezeu, care este culmea și legătura desăvârșirii. De aceea a zis și dumnezeiescul părinte Maxim Mărturisitorul: „Cine a ajuns să fie desăvârșit în iubire a ajuns la culmea nepătimirii”.

Vai de noi, săracii de noi, că puțin avem această dragoste și puțin stăpânește mintea noastră și inima noastră această mare vistierie a toată fapta bună. Dar dumnezeiescul Părinte Isaac Sirul arată că maica și împărăteasa tuturor faptelor bune este sfânta rugăciune. Oare nu cumva este mai mare decât dragostea? Nu, pentru că marele apostol Pavel a stabilit: *Și acum rămân acestea trei: credința, nădejdea și dragostea. Iar mai mare decât toate este dragostea.*

Dar de ce o numește maică pe rugăciune? Că zice: „Câștigă pe maică și îți va da ție feciorii”. Că ea este maica tuturor faptelor bune. Arată dumnezeiescul părinte Maxim: „Toate faptele bune ajută pe om să câștige dragostea lui Dumnezeu, dar nici una ca rugăciunea”. Deci cea mai înaltă faptă bună, care este cheagul de unitate, care ține legătura păcii întru unirea duhului, este dragostea, iar ea nu vine pe altă cale la noi decât pe calea rugăciunii celei gânditoare a inimii.

Dacă nu avem dragoste, viața noastră se prefăce într-un viespar. Cum sunt viespile acelea care mușcă în toate părțile și albinele cele tulburate, așa se face viața noastră de obște. Ne mușcăm unii pe alții, ne înțepăm unii pe alții, ne judecăm unii pe alții.

Eu vreau să vă spun că atât noi, monahii, cât și creștinii, trebuie să ne silim prin sfânta rugăciune să aducem în inima noastră dragostea lui Dumnezeu. Din dragostea de Dumnezeu se naște dragostea de aproapele, cum spune dumnezeiescul Ioan Evanghelistul: *Cel ce iubește pe Dumnezeu iubește și pe aproapele său.*

Numai atâta să știți, că între dragostea de Dumnezeu și dragostea de aproapele este mare deosebire. Dragostea de Dumnezeu este poruncită în porunca întâi din Decalog: *Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot cugetul tău, din toată puterea.* A spus de toată ființa omului, iar în dragostea de aproapele a mai pus o graniță: numai atâta să iubim pe aproapele, cât ne iubim pe noi. Că dacă, Doamne ferește, nu s-ar fi pus graniță în dragostea de aproapele, nici un martir n-ar fi la cer, nici un sfânt. Pentru că dacă iubim pe Dumnezeu din toată inima, pe aproapele avem măsură să-l iubim numai atât cât ne iubim pe noi. Eu vreau să mă mântuiesc, îi doresc mântuirea și lui. Dar când aproapele meu mă trage la păcat, fie mamă, fie tată, fie soră, fie frate, fie prieten, fie oricine, atunci nu mai bag în seamă dragostea față de el. Că Mântuitorul spune: „Cine iubește pe tată sau mamă, sau soră, sau frate, sau prieten, sau holde, sau moșii, sau case – sau cum spune acolo –, nu poate să fie ucenic al meu”.

Trebuie întotdeauna să biruiască dragostea de Dumnezeu și nu dragostea de aproapele. Dragostea de aproapele este după dragostea de Dumnezeu. Ai voie să iubești pe aproapele, dar nu mai presus decât pe

Dumnezeu. Deci altă dragoste este către Făcătorul nostru și alta, cu măsură, către aproapele.

Dar noi, săracii de noi, vedem cum bântuie ura împotriva dragostei. Dragostea are cel mai mare vrăjmaș pe ură. Cu cât se silește Dumnezeu să ne atragă la dragostea Sa, cu atât satana seamănă ură, zădărnici, dezbinare, zavistie, pizmă, răutate, ținere de minte a răului, dorință de răzbunare și celelalte. După cum se luptă lumina cu întunericul veșnic, așa se luptă dragostea cu ura. Iar noi, săracii de noi, când vedem că astăzi iubim pe un călugăr, pe un frate, pe un preot, din toată inima și mâine îl urâm, să nu credem că s-a schimbat acela. Auzi ce spune dumnezeiescul părinte Maxim: „Dacă pe fratele tău care îl iubeai ieri și îl lăudai și îl aveai la evlavie, astăzi îl vezi negru și îl urăști și îl vorbești de rău, să știi că nu s-a schimbat fratele, ci tu ți-ai schimbat dispoziția sufletului. Tu te-ai mutat de la dragoste la ură”. Adică așa cum te-ai muta de la soare la umbră sau la întuneric. De la lumină la întuneric. Auzi ce spune dumnezeiescul evanghelist? *Cela ce urăște pe fratele său întru întuneric umblă și în întunericul a orbit ochii lui.* Clar.

Când vei vedea că pe fratele sau pe cutare, pe care îl iubeai și îl vedeai bine ieri, astăzi îl vezi rău și îl judeci și îl urăști, să știi că te-ai mutat de la lumină la întuneric, de la dragoste la ură. Și fratele e tot acela, dar nu îl mai vezi cu ochii cei de ieri. Alți ochelari aveai ieri – îl priveai prin prisma dragostei –, și alții acumă când îl urăști și îl judeci și îl vorbești de rău, și cauți fel de fel de planuri ca să te răzbuni pe el sau

să-i faci rău. Să ne ferească Dumnezeu de această schimbare!

Toate acestea le pătimim întotdeauna pentru că suntem schimbăcioși și pentru că nu ne-am statornicit întru dragostea lui Dumnezeu. Numai cine a câștigat dragostea lui Dumnezeu este statornic în toată fapta bună. El nu se preface: azi așa și mâine așa. El rămâne liniștit pe așezarea lui, că dragostea lui Dumnezeu îi aduce odihnă și liniște și pe toți îi vede buni și în toți vede pe Hristos.

Fraților și părinților, și eu, păcătosul, sunt neputincios și schimbăcios, niciodată nu fac voia lui Dumnezeu, dar fiindcă sunt pus aici, în seara aceasta, să vorbesc câteva cuvinte, vă aduc aminte. Dacă vreți să se facă viața noastră ca într-un rai, să trăim de aici întru momente de rai și de desfătare a raiului, să ne silim cât putem să câștigăm dragoste, că *dragostea îndelung rabdă, se milostivește, nu pizmuiește, nu gândește rele, nu caută ale sale și celelalte*. Dacă dragostea ar fi în noi măcar ca o scânteie, pe nimeni n-am judeca, pe nimeni n-am vorbi de rău, pe nimeni n-am cleveti, niciodată nu ne-am pierde răbdarea, că dragostea nu ne dă voie, ea îndelung rabdă și se milostivește. Totdeauna am privi cu milă pe fratele nostru, cu compătimire, chiar atunci când ne face rău, căci am zice: „Doamne, iartă-l că nu știe ce face”.

Frații mei, suntem aici o mică obște adunată din mila lui Dumnezeu. O mănăstire mică, unde mila lui Dumnezeu a voit să venim. Unii sunt veniți mai de mult, alții mai târziu, alții s-au dus către Domnul, dar să ne ajute Preasfântul Dumnezeu și Maica Domnului

să câștigăm dragostea. Pentru că, Doamne ferește, dacă vom stărui în ură, nu numai că nu ne putem mântui, nu putem nici să ne rugăm lui Dumnezeu, pierdem legătura desăvârșirii cu Dumnezeu. Pentru că *cel ce urăște pe fratele său ucigaș de oameni este*.

Dumnezeiescul părinte Efrem Sirul spune așa: „Nu mă aruncați în negrijă, frații mei, pentru păcatele cu gândul că n-ar fi grele” – cum zice câte unul: „E, da’ nu-i nimic, ce păcat e?” –, „căci dacă păcatele cu gândul ar fi ușoare, n-ar fi socotit Hristos preacurvie întru poftă de femeie și ucidere întru ură de frate”. Numai ai gândit cu patimă asupra femeii și te-ai făcut preacurvar. Numai ai gândit cu ură asupra fratelui și te-ai făcut ucigaș. Foarte gingașă este mântuirea noastră, dacă nu vom băga de seamă. Pentru că gândurile sunt rădăcini ale faptelor. Dacă nu scoatem păcatul din minte atunci când ne lovește și nu îl mărturisim și nu ne căim de dânsul, el ajunge să se întărească asupra noastră, ajunge să fie statornic, să cuprindă inima noastră cu ură și răutate și atunci nu vedem pe nimeni bine. Pe toți îi vedem negri. Dar nu sunt negri ei, e neagră inima noastră.

Dumnezeiescul părinte Ioan al Scării spune așa: Mânia omului este de trei feluri. Este mânia care se cheamă *holos* pe grecește. Aceasta nu este periculoasă la om. Aceasta este sădită în firea sufletului chiar de Dumnezeu. Aceasta este mânia aceea de care spune prorocul: *Mâniați-vă și nu greșiți*. Această mânie este așa: acum se supără omul, acum i-a trecut. Nu e periculoasă, că a sădit Dumnezeu în firea sufletului mânie, rațiune și poftă. Această mânie știi cum este?

Ca focul de câlți. S-a aprins, se stinge. Nu e nici un pericol.

Este al doilea grad de mânie. Se numește pe grecește *mânia catos*. Pe românește pizmă. Aceasta este un șarpe mult mai greu decât cel dintâi. Aceasta când a mușcat inima noastră, nu ne supărăm așa pe câteva minute sau pe un ceas. Ținem mânie pe fratele și câte o săptămână și câte două. Și știi ce gândim? „Măi, las' că i-o fac eu. Las' că-i răstorn eu căruța. De ce mi-a zis așa? De ce mi-a făcut așa? Dar am să-i zic eu. Las' că am să-l înghiontesc eu. Las' că am să-i fac eu". Când vei vedea aceasta în inima ta, să știi că atunci inima este mușcată de acest drac, de această mânie, al doilea grad al mâniei, numit *catos* sau pizmă. Acest șarpe, să ferească Dumnezeu, e mult mai veninos decât cel dintâi.

Al treilea grad al mâniei este *mânia* numită pe grecește *zacos*, iar pe românește zavistie. Să ne ferească Dumnezeu de această zavistie, de acest balaur. Dumnezeiescul Gură de Aur zice despre zavistie că este mai rea decât toți dracii din iad. Că de zavistie a fost vândut Domnul, de zavistie a căzut omul din rai, că l-a zavistuit satana, zavistia e mai rea decât dracul.

Ce este zavistia? Când omul s-a îmbolnăvit de zavistie, el nu ține minte și are ciudă pe altul numai o săptămână sau o lună. Trec ani de zile și nu iese răutatea din inima lui. Nu lasă satana să se ducă norul și întunericul și trec ani sau chiar zeci de ani.

Mai deunăzi vine la mine o femeie și mi-aduce un caz exact despre aceasta. A murit bărbatu-su și a avut o oarecare tulburare cu ginerele și cu un fecior al

său. Și au venit aceia și au căzut în genunchi: „Iartă-ne, tată”. Și el era împărțășit atunci. Și a mai trăit un ceas. N-a zis nimica. „Iartă-mă, săru-mâna, tată”. Nimic și întorcea capul de la ei să nu-i vadă. Să ferească Dumnezeu unde s-a dus omul acesta! În gheena focului împreună cu dracii cei plini de ură în veacul veacului. Și a murit și n-a iertat nici pe ginerele său, nici pe feciorul său. Să ne ferească Dumnezeu de o așezare ca aceasta. Că e mai rău acest drac decât toți dracii, că întunecă partea rațională a sufletului.

Ce se întâmplă în vremea când stăpânește zavistia inima noastră? Fierea varsă venin în jurul inimii. Partea rațională și gânditoare a sufletului este în inimă. Partea sentimentală tot în inimă. Că unde simțim bucuria întâi, nu în inimă? Unde simțim mânia, nu în inimă? Unde simțim ura, nu în inimă? Unde simțim frica? Toate, toate lovesc partea sentimentală a sufletului, care este în inimă. Și atunci această zavistie, când a îmbrăcat inima cu venin, ea are mare legătură cu mintea. Că două părți domnitoare are sufletul nostru: mintea și inima. Mintea este partea privitoare a sufletului și inima este partea sentimentală, adică simțitoare. Aceste două părți domnitoare conduc sufletul nostru în toate virtuțile și cu ele biruim toate patimile.

Ce se întâmplă la cel cu zavistie? Partea rațională se întunecă, iar partea sentimentală se întunecă mai rău. A intrat satana în inima omului, i-a îmbrăcat partea cuvântătoare din inimă cu venin, l-a întunecat în așa chip încât degeaba îi spun eu că aici e alb, că el nu vede alb, el vede negru. Și când îi spun că aici e

verde, el vede roșu, nu cum spun eu. Îi spun: „Iartă-mă, frate, că am greșit”. Nu, el te vede vinovat. În zadar vrei să te dezvinovățești, că nu scapi. El te vede vrăjmaș, dar nu ești tu vrăjmaș. Satana i-a prins inima sa și nu poate ierta.

– Iartă-mă, frate.

– Fugi!

Că nu-l lasă. I-a pus balaurul mâna pe inimă. Că Mântuitorul spune că de câte ori va greși fratele tău, iartă-l. Și evanghelistul Luca: *De va greși fratele tău, ceartă-l, de se va pocăi, iartă-l*. Dar zavistia nu știe aceasta: să ierte degrabă. Moare cum a murit omul acela și nu iartă pe cei ce au greșit. Să ne ferească Dumnezeu de această patimă. Și aceasta se întâmplă dacă nu avem dragoste. Să ferească Dumnezeu!

Ia să punem în mijloc o pildă pe care dumnezeiescul Ioan Gură de Aur o aduce la Saul și la David, ca să vedeți cât e de rea zavistia. Saul, pentru că a părăsit poruncile lui Dumnezeu, Dumnezeu i-a spus: „Iată, ești în război cu Agag, împăratul lui Amalec. Pe front să nu cruți nimic, nici dobitoc, nici om, că îi dau în mâna ta. Pe împăratul și pe toți îi tai”.

Și știți din Biblie cum a câștigat împăratul Saul împărăția. S-a dus să caute trei măgari și a câștigat împărăția. Era fiul lui Chis din seminția lui Veniamin. Era cel mai frumos om din tot Israelul și era mai înalt cu două-trei palme decât tot poporul. Și a pierdut măgărițele, că avea trei măgari. Și a zis tatăl său:

– Dacă nu mi-aduci măgarii acasă, te omor.

S-a dus să caute măgarii și nu i-a găsit. Și în vremea aceea poporul lui Israil, care a fost condus

patru sute și mai bine de ani de judecători, cerea de la Dumnezeu împărat. Prorocul Samuel, care se tâlcuiește ascultare de Dumnezeu, zicea:

– Doamne, poporul cere împărat.

– Stai, a zis Dumnezeu, că am să le dau.

Și atunci Saul se duce la Rama să dea bani prorocului Samuel, ca să-i prooroască unde sunt măgarii, ca să aducă măgarii acasă. Iar Dumnezeu i-a grăit lui Samuel prin descoperire:

– Samuel, ia cornul cel sfințit, umple-l cu untdelemn sfințit, că vine un tânăr frumos la tine să întrebe de trei măgari, că i-a pierdut și taică-su îl omoară dacă nu-i aduce. Când va intra la tine, toarnă untdelemnul pe capul lui și să vină Duhul Sfânt peste el, că l-am pus împărat peste tot Israelul.

Ce căuta Saul? Căuta măgarii și a găsit împărăția. A visat el una ca asta? Deci cât bine i-a făcut Dumnezeu! Căuta trei măgari și a găsit împărăția peste tot poporul. Dar Dumnezeu, după ce l-a uns împărat și a venit Duhul Sfânt peste Saul și prorocea, l-a pus la încercări cu ascultarea.

Samuel era judecător peste tot poporul și Dumnezeu i-a zis:

– Spune-i lui Saul că l-am ales, ia-l de mână mâine dimineață și sună din trâmbițe. Cheamă tot poporul, toate semințiile, du-l în fața poporului, că e mai frumos și mai mare decât toți. Și să arăți: „Pe acesta l-am uns împărat cu porunca lui Dumnezeu. L-am uns împărat azi-noapte”.

Și când l-a văzut tot poporul așa de frumos și de înalt, a strigat:

– Să trăiască împăratul! Ura!

Și iată Saul, căutând măgari, a găsit împărăția. Deci iată ce mare bine i-a făcut Dumnezeu! Și i-a zis Dumnezeu prorocului Samuel:

– Spune lui Saul, pe care l-ai pus împărat, că nimic nu cer de la el decât ascultare. Să nu iasă din cuvântul meu.

Și a ascultat Saul până la o vreme. Iar când s-au ridicat amaleciții cu război asupra lui Israel, n-a mai ascultat. Dumnezeu i-a spus să nu cruțe nimic pe front. Toate câte sunt vii și pe împărat să-i taie. El a uitat ce i-a spus. Dumnezeu i-a dat putere și a bătut împărăția amaleciților, care erau foarte puternici pe vremea aceea. I-a bătut, dar s-a milostivit de împăratul lor. A luat pe împăratul Agag, l-a suit într-o căruță, iar pe boii cei grași pe care i-a văzut pe front și oile și vacile și vițeei pe care i-a prins armata n-a vrut să-i junghie și a greșit înaintea lui Dumnezeu. A zis: „Le duc în Ierusalim să le aduc jertfă Domnului”. Punea gând bun oarecum, că să le aducă jertfă. Și a adus cârduri de boi și de tauri și de viței și de oi în Ierusalim și l-a cruțat și pe Agag. Și vine Samuel și aude vitele de pe front flămânde. Erau grase, frumoase, dar flămânde. Boii răgeau, oile zbierau, vițeei mugeau după vaci. Și întreabă Samuel pe Saul:

– Ce este mugetul acesta? Ce este glasul acesta de boi în Ierusalim? De unde ai adus vitele acestea?

– Le-am adus de pe front, ca să aduc jertfă Domnului în Ierusalim.

Și atunci s-a mâniat Samuel foarte:

– Să știi că te pierde Dumnezeu. De ce ai călcat porunca lui Dumnezeu? Nu ți-a spus să pierzi tot ce e viu?

Saul știa că Samuel l-a uns împărat. S-a aruncat cu fața la pământ la poalele lui Samuel. Samuel a fugit și el a prins colțul hainei lui Samuel, că atât a putut să prindă, și a rupt colțul hainei, că Samuel s-a smucit. Și atunci a prorocit Samuel:

– Așa va rupe Dumnezeu împărăția de la tine, pentru că n-ai înțeles că e mai mare ascultarea decât jertfa. Dumnezeu te-a pus la încercare, te-a făcut împărat. Căutai măgarii și ai găsit împărăția și ești cu atâta slavă și cinste. Ți-a dat împărăția asta păgână pe mâna ta și tu ai dat cu piciorul în ascultarea de Dumnezeu. Deci să știi că așa va rupe Dumnezeu împărăția din mâinile tale.

Frații mei, acest împărat Saul a fost foarte hărțuit de un popor puternic, de filistenii. Cu mii de ani înainte de Hristos, Palestina a fost stăpânită de popoarele cananeilor, și mai înainte de aceea a fost stăpânită de fiii lui Sim. Apoi cananeii au căzut și au venit amoreii, altă putere mare, că se chema Palestina țara amoreilor. Iar la 1850 de ani înainte de Hristos a venit Avraam din ținutul Ur, din Haldeea, și s-a oprit întâi la Berșeba, la 90 de kilometri de Ierusalimul de azi, și a fost numit pământul acela Țara Făgăduinței, căci Dumnezeu l-a făgăduit lui Avraam.

Iar pentru că filistenii au stăpânit mult timp Palestina, se chema țara lui Filistin, pământul lui Filistin. De aici vine numele de Palestina. Și pe acest popor, împreună cu alte patru, nu le-a lăsat Dumnezeu

să cadă în mâna lui Isus al lui Navi, când a venit cu poporul din Egipt. 32 de împărați erau atunci în Palestina. I-a bătut Isus al lui Navi pe toți și a lăsat cinci nebiruiți. Și a întrebat Isus al lui Navi:

– De ce, Doamne, nu-i dai și pe aceștia în mâna mea?

– Nu, aceștia îi las să-ți fie cui în coaste. Când veți uita pe Dumnezeu, am să-i ridic pe aceștia să vă bată și să vă robească, pentru ca să nu uitați pe Dumnezeu.

Dumnezeu știa dinainte că poporul are să se întoarcă la idolatrie. Și acești filistenii în vremea lui Saul aveau un luptător foarte puternic. Ați auzit de Goliat? Era un om care avea aproape trei metri înălțime, foarte războinic și îmbrăcat în zale de fier și în paveze de fier. Era groaznic. Numai cât ieșea în fața armatei lui Israil, aceea fugea de rupea pământul, nu putea sta, că acela era foarte războinic. Și se lăuda împotriva evreilor că îi va pierde și va lua Ierusalimul ca pe o pasăre. Că Saul nu se putea pune cu el. Stăteau generalii lui Saul, fiii lui Avesa, și ceilalți, cutremurați, că vin filistenii și vine Goliat și îi fac praf. Și atunci a venit blândul David de la oi, din munte. Avea copilul 16 ani, era blond, cu ochi albaștri, cum spune Scriptura, și s-a dus la Saul:

– Pentru ce păgânul acesta blestemă oștirea Domnului și tu te temi de el? Măria ta, dă-mi voie să mă bat eu cu dânsul.

– Măi copile, mă!

– Dă-mi voie să mă bat, că eu pasc oile în munte și am praștie și am ucis atâția urși și lei. Dă-mi voie să

ucid pe păgânul acesta. De ce blestemă el oștirea Domnului și poporul tău?

Dar Saul:

– Dar, măi copile, cum ai tu curaj?

– Dă-mi voie, măria ta, că eu mă duc și cred lui Dumnezeu că îl omor.

Atunci Saul, cum era el înalt, voinic, l-a îmbrăcat pe băiat cu hainele lui: sabia până la pământ, cingătoarea, coiful, pavăza, lancea lui. S-a îmbrăcat băiatul, dar îl încurcau armurile acelea:

– Nu-mi trebuie acestea, că sunt multe, nu mă pot mișca. Mă încurcă la război. Nu pot să lupt cu acestea. De abia le pot duce pe mine.

A azvârlit hainele lui Saul jos.

– Las' să mă lupt cum știu eu, cum am venit de la oi.

Și se uitau toți ce are să fie. Peste vale erau trupele filistenilor cu mare amenințare că iau Ierusalimul. Oștirile lui Israel tremurau în fața lor. Se duce copilul acesta cu praștia în mână, se duce la un pârau și ia cinci pietre teșite pentru praștie, apoi merge către filistenii. Când îl vede Goliat că vine, îi zice:

– Ce vrei, măi copile?

Și a început a blestema oștirea lui Israil. Dar David îi spune:

– Vin la tine ca să te omor.

– Tu, măi copile? Carnea ta va fi la păsările cerului îndată.

– Așa crezi tu.

– Măi copile, cruță-ți viața. Nu veni la mine.

Ce era pentru el să taie un copil, că tăiasse atâta armată? Dar David i-a spus:

– Tu vii la mine cu sabie și cu coif și cu lance și cu pavăză. Eu vin la tine cu puterea Dumnezeului lui Israil.

Și a stat oleacă la distanță și a pus în praștie pietrele și, când l-a lovit pe Goliat, drept în frunte i s-a înfipt piatra până la creier. Și atunci acela ca un brad a căzut jos, iar David s-a dus repede, i-a tras sabia lungă din teacă, i-a tăiat capul, l-a luat de părul lung pe care-l avea și i-a dus capul lui Saul. Atunci a prins curaj oștirea lui Israel: „Gata sunt filistenii!”, și au pornit cu trâmbițe și i-au bătut pe filistenii. Iar David a venit la Saul cu capul lui Goliat:

– Na, măria ta, capul vrăjmașului tău!

Și s-a minunat Saul ce vitejie a făcut David, un copil. Și când s-a întors biruitor, după ce i-a bătut pe filistenii și le-a luat toată împărăția lor, în marginea Ierusalimului, când se întorceau oștirile biruitoare de la război, doamnele de onoare ale împăratului și fecioarele Ierusalimului loveau în tambure și cântau: *Bătut-a Saul cu miile și David cu zecile de mii*. Îl laudau mai mult pe David decât pe Saul, că Saul nici nu s-a dus pe front. S-a temut să nu-l omoare acela. Și de atunci a intrat zavistia în inima lui Saul.

N-aș vrea să mă lungesc mult, că Biblia nu are sfârșit, dar v-am spus acestea ca să știți pricina zavistiei cât este de grea. A intrat zavistia în inima lui Saul: „Auzi ce zic fetele acestea? Auzi ce zice poporul? *Bătut-a Saul cu miile și David cu zecile de mii*. Va să zică îl laudă mai mult pe el!”.

Copilul mergea smerit, i-a dat lui Saul capul lui Goliat, dar a intrat dracul zavistiei în inima lui Saul și din ziua aceea făcea planuri cum să-l omoare pe David. Știți, cei care ați citit la Cartea împăraților și la cronici, cum l-a fugărit pe David șapte ani de zile în pustia Zif, în pustia Mesara – unde nu l-a fugărit? –, ca să-l omoare pe David. Și i-a picat Saul în mână lui David de atâtea ori și David n-a vrut să-l omoare pe Saul. Zicea: *Să nu-mi fie mie să mă ating cu mâna de unsul Domnului*. David n-avea alt interes, decât să facă voia lui Dumnezeu. Dar acest Saul nemulțumitor și nerecunoscător, pentru că îl ura pe David, a intrat dracul în el, satana. A intrat duhul cel rău în el și cât era Saul de înalt, cădea jos, scrâșnea din dinți și din măsele, bătea cu capul de pământ și dădea din picioare, încât nu se putea nimeni apropia de el. Îl muncea satana pentru zavistia lui.

Așadar a intrat dracul în inima lui Saul și nimeni nu se apropia de el atunci. Știi cine izgonea dracul de la Saul? Numai David. El știa să cânte la psaltire, un instrument cu zece strune, și venea fata lui Saul, Micol, și-i zicea: „Vino repede și-i cântă tatei psalmi”. Cum îi cânta David psalmi lui Saul, gata, se liniștea Saul, se scula. Fugea duhul de la el, izgonea pe dracul de la dânsul. Pe dracul care îl muncea îl izgonea, dar zavistia n-o putea izgoni. Că zicea Saul: „Cine m-a făcut sănătos? Unde e David?”. Punea mâna pe suliță: „Prindeți-l să-l omor”. De trei ori a lovit cu sulița în perete, aruncând cu ea după David, și Micol, fata lui Saul, care pe urmă i-a fost soție lui

David, l-a scăpat pe el cu funia peste geam: „Hai că tata te caută în palat, fugi că tata te omoară”.

Pe cine omora? Pe cine voia să omoare? Pe doctorul lui. David izgonea pe dracul de la el, îl făcea sănătos, că era împărat și era rușine să fie îndrăcit un împărat, iar el căuta să-l omoare pe David. I-a intrat zavistia de atunci de când a auzit că l-au lăudat mai mult pe David decât pe dânsul. Și această zavistie a ținut-o Saul până a căzut în munții Ghelboa, știți că s-a înjunghiat cu sabia lui. L-a ajuns mânia lui Dumnezeu. Și aici zice dumnezeiescul Ioan Gură de Aur: „Văzut-ai că zavistia e mai rea decât dracul? Dracul se ducea, cunoscând puterea psalmilor, iar zavistia nu”. „Unde-i David, ca să-l omor?” zicea Saul.

Să ne ferească Dumnezeu de o inimă ca aceasta, că stă satana călare pe o astfel de inimă. Poți să ții post, poți să faci milostenie, poți să faci ce-i vrea, priveghere, strădanii, dacă a plecat dragostea din inima ta, ești *aramă răsunătoare*, cum zice marele Apostol Pavel, și *chimval răsunător*. Că *de aș avea credință să mut și munții, că de aș da toate avuțiile mele la săraci, că de aș da trupul meu să-l ardă, dacă dragoste nu am, nimica nu sunt*.

Poți să te faci mucenic, ați văzut ce a pățit Saprachie preotul cu Nichifor², n-a vrut să-l ierte pe bietul Nichifor nici în fața morții. S-a dus Duhul lui Dumnezeu de la Saprachie preotul și în cele din urmă Nichifor s-a făcut mucenic și Saprachie s-a dus în

² Vezi *Viețile Sfinților pe luna februarie, ziua a noua*.

fundul iadului. Nu conta că era preot, fiindcă a avut ură și n-a iertat pe fratele lui.

Frații mei, dacă vom vedea în inima noastră că avem mânie o zi sau două, să fugim la mărturisire, să curățim inima de răutate și de invidie. Că pe care îl ajută Dumnezeu, poate să-l urască tot pământul, că n-are ce-i face. Noi avem o scânteie de viață în noi și, cât va vrea Dumnezeu să o lase, nimeni nu o poate lua. Noi avem un suflet rațional și cuvântător mai scump decât toată lumea. Să nu-l pierdem cu ura și zavistia.

La cel care nu poate ierta e satana în inima lui. Să ferească Dumnezeu de asemenea stare. Degeaba stăm aici. Tot așa și voi, creștinii de la țară, la fel. Când plecați la biserică, prima condiție din cele 14 reguli canonice ale creștinilor care merg la biserică, este aceasta: să fiți împăcați cu toți – și cu tată, și cu mamă și cu vecini, cu toți. Că auzi ce spune Hristos: *De-ți vei aduce darul tău la altar și acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva împotriva ta, mergi întâi și te împacă cu el.* Nu-ți primește Dumnezeu nici rugăciunea, nici jertfa, nimic, dacă ai răutate și ură pe fratele tău.

De aceea vă spun. Eram odată la Mănăstirea Neamț, și vorbea, Dumnezeu să-l ierte, Nicodim Patriarhul. Era starețul mănăstirii. Asta era prin 1930 și ceva. S-a întâmplat că m-a trimis după prescuri bătrânul stareț Ioanichie: „Du-te la Mănăstirea Neamț să aduci prescuri”, că era un părinte prescurar la noi și nu era acasă. Era Nicodim stareț la Neamț, patriarhul

de mai târziu. Și a vorbit cam o oră și jumătate sau două la trapeză.

Atunci erau 450 de călugări la Mănăstirea Neamț. Și a vorbit Nicodim aproape două ore despre dragoste. „Câtă vreme va fi dragoste între noi, mănăstirea aceasta va fi plină de monahi, va fi plină de darul lui Dumnezeu, iar când se va răci dragostea, se va pustii. Și va rămânea pustie mănăstirea, că unde nu e dragoste se pustiește o mănăstire”.

Sunt mănăstiri mai mari ca a noastră care au rămas pustii. Uitați-vă, mănăstiri cu ziduri mari. Du-te și vezi în jos și în sus și în alte părți. Au rămas pustii unde nu e dragoste. Că din dragoste se naște și ascultarea, și smerenia, și tăierea voii, și blândețea, și iertarea, și mângâierea Duhului Sfânt și atunci se încheagă o familie duhovnicească. Și atunci e ca un stup care are o matcă bună în frunte pe stareț și e un stup cu albine lucrătoare, și Dumnezeu ne ajută la toți. Iar dacă nu va fi dragoste și nu va fi unitate, și nu va fi bucuria Duhului Sfânt în inima noastră, ne-am adunat spre osândă aici. Tot așa și la mireni: și familia și societatea se distrug când lipsește dragostea.

De unde sunt planurile de război? De unde se cheltuiesc, mă uitam într-un ziar deunăzi, 8 milioane de dolari pe minut pentru armament. Din ură și răutate. Vor să se distrugă unii pe alții. Vor să împărățească unii, iar alții să le fie robi. Aici e răutatea, aici e răzbunarea. Să ne ferească Dumnezeu, că noi suntem cu cărțile în mână. Noi suntem cu Biblia, cu Evanghelia lui Hristos. Să ne păzim și să ne rugăm lui Dumnezeu să ne dea pace și unitate în țara

noastră și în toată lumea asta. Dumnezeu este Tată al tuturor popoarelor și el voiește să trăim noi ca o familie. Dacă e un Tată sus, noi suntem fiii Lui, și atunci voiește, precum un tată bun, să fie familia încheată, să trăiască toți în pace și unitate, așa voiește și între popoare să fie dragoste.

Nu vezi ce a făcut El? Cum arată Sfântul Grigorie de Nazianz. Într-o țară a lăsat să se facă bumbac. În alta să fie petrol. În alta să fie sare. În alta să fie aur și argint și zinc. În altă parte să fie porumb și grâu, țară agricolă. În altă parte a lăsat Dumnezeu să fie curmale, portocale, lămâi, mășline. În alta să fie tămâie. În alta să fie smirnă. De ce nu le-a dat toate într-o țară? Zice Sfântul Grigorie. Pentru punerea în rânduială a lucrurilor. Ca poporul, văzând că are nevoie, să trăiască bine. Tu îmi dai portocale și lămâi, eu îți dau grâu. Tu îmi dai pere, eu îți dau aur. Tu îmi dai anumite materiale, eu îți dau de celelalte. Tot cu scopul ca popoarele să se iubească și să se caute unele pe altele. Ca să se împrumute cu cele materiale, și de aici se începe dragostea între toate popoarele.

De ce nu se fac la noi curmale? De ce nu se fac mășline și smochine? Le aduce din Asia. Dar aceia au nevoie de grâul nostru. Noi avem nevoie de orezul lor. Că grâul Asiei este orezul. Ei ne trimit orez, noi le trimitem grâu. Vezi cum le-a lăsat Dumnezeu pe toate cu scopul de a fi dragoste? Noi primim vagoane și vagoane de portocale, noi le trimitem carne de vită sau ce le trebuie.

Așa vrea Dumnezeu, ca prin această rețea comercială toate popoarele să se ajute unele cu altele și

de aici să înțeleagă că e bine să trăiască în dragoste. Tu îmi dai ce n-am eu, eu îți dau ce nu ai tu. Și dragostea dacă ar predomina pe pământ, s-ar face tot globul acesta un rai. Și de la cele mari la cele mici, dacă nu e dragoste, cheagul și unitatea care trebuie mai întâi să fie într-o familie, care e nucleul social cel mai mic din lume, și apoi într-o mănăstire, și apoi într-o comună, și apoi într-un oraș, și apoi într-o țară, și apoi într-un continent, și apoi în toată lumea, dacă nu este dragoste, nu avem unire nici noi între noi, nici n-avem legătură cu Dumnezeu. Unde nu e dragoste, nu e Duhul lui Dumnezeu, intră satana cu invidii, cu răutate, cu viclenii, cu șărlătănii, cu ascunsuri, cu păreri, cu gelozii, cu fel de fel de drăcii.

Cum a intrat ura între noi, nu mai vedem pe fratele bine. Fratele pe care îl vedeam ieri bun, azi îl vedem întunecat și nebun. Diavolul scornește în inima noastră să ne răzbunăm, măcar să vorbim de rău, măcar să judecăm, măcar să-i răsturnăm planurile cuiva, să nu crească mai mult decât noi, să n-aibă slavă mai mult decât noi. Cine știe câte drăcii îl învață ura pe om?

Părinților și fraților, eu am atâtea mii de suflete care trec pe la mine. Am fost obosit cu zilele acestea mari. Știe Preasfântul Dumnezeu că m-a întărit cu mila Lui. Eu bolnav cu inima, mă topeam de cald, că așa stăteau să asculte și eu asudam, nu puteam lăsa predica. Dar cât m-a ajutat Dumnezeu, am căutat să stau la dispoziția fiecăruia. M-am gândit la poporul ăsta sfânt și credincios al României. Avem un popor

de aur. Nu suntem la înălțimea lui. Dar suntem puțini care îi putem sta în față.

Este cuvântul Evangheliei: *Secerișul este mult, iar lucrătorii puțini*. Nu mai pot. De multe ori fug în pădure. Nu știu unde, că mor. Cad, nu mai pot. Mă doare inima, nu pot. Dar cât va mai fi suflarea lui Dumnezeu în mine și cât mi-a mai da Dumnezeu o scânteie de viață, vă voi vorbi și sfințiilor voastre, voi vorbi și poporului până mă voi stinge și va voi Dumnezeu să mă ducă unde Se va îndura El. Vă rog de lăsatul secului: mai mult decât postul trupesc să aveți mare grijă de postul duhovnicesc și acesta se va face numai dacă va fi dragoste între noi.

Altceva. Aveți mare grijă să vă apropiați de Hristos, să vă împărtășiți cu Preacuratele Taine. Dacă fugi de Hristos, unde ai să găsești liniște și alinare? Unde ai să găsești spor și întărire și mângâiere? Iată acest post cât este de scurt. Vă rog, joi, vineri și sâmbătă să mâncați fără untdelemn, să nu beți vin, iar cei care aveți voie, primiți Preacuratele Taine duminică.

În drumul cuvântului, vreau să termin acuș, vă spun aceasta. Cât puteți, nu lăsați spovedania. Nu la mine să veniți. Eu sunt atâta de obosit, cu toate că am peste patruzeci la spovedanie. Duceți-vă la oricine și vă mărturișiți, că eu am și popor și sunt prea obosit. Eu sunt prea încărcat. Dar nu lăsați spovedania. Auzi ce spune Sfântul Teodor Studitul? „Nimeni să nu umble în întunericul nespovedaniei, că pe acela îl ia satana și îl duce unde vrea”. Sfântul Antonie cel Mare spune așa: „De nimica nu se bucură dracul mai mult

decât de călugărul și de creștinul care ascunde gândurile sale la spovedanie”. Și spune așa Sfântul Antonie: „De este cu puțință și toate picăturile de apă pe care le bea monahul și toate bucățelele de pâine pe care le mănâncă să le mărturisească la duhovnicul său”. Iar dumnezeiescul Ioan Gură de Aur, în cartea numită *Puțul*, zice: „De este cu puțință, o, monahule, și tu, o, creștine, în toată ziua și în tot ceasul să te mărturisești”. Iar Cuviosul Paisie de la Neamț spune: „Deasa spovedanie este temelia vieții duhovnicești și închegarea vieții duhovnicești într-o mănăstire”.

El, când a plecat din Secu în Neamț, a mers cu trei sute de călugări și mai bine, și a mai lăsat o parte în Secu, unde a pus egumen tot dintre ei. Iar la Neamț a pus 24 de duhovnici în scaun să mărturisească soborul de două ori pe zi. Dimineața pleca fiecare la scaunul mărturisirii să spună ce a greșit noaptea. Poate n-a mers la Utrenie, poate a dormit în biserică, poate s-a ispitit prin somn, poate nu și-a făcut canonul, poate a dormit mai mult, poate că i-a rămas rugăciunea de seară, poate cea de dimineață, poate că n-a zis rugăciunea „Doamne Iisuse” în toată vremea. Iar seara mărturisea la duhovnic greșelile de ziua: sau s-a lăcomit la masă, sau a mâncat a doua oară, sau a cârtit la ascultare, sau a judecat, sau a vorbit de rău, sau a spus minciuni, sau a fost îndărătnic, sau s-a mâniat, sau a ocărât, sau s-a iuțit, sau n-a fost la dumnezeiasca Liturghie, sau n-a fost atent la ascultarea lui, unde a fost pus. Și așa omul era pregătit să moară în toată ziua, că era spălat și curățit în fiecare zi și în fiecare noapte. Acea era viață duhovnicească. De

aceea când moare Cuviosul Paisie, la 1794, rămân în Mănăstirea Neamț aproape o mie de călugări.

Deci să fim atenți și de aceea vă spun: Dumnezeu ne-a adus aici să ne mântuim noi și pe lângă noi atâtea suflete care vin aici. Și dacă noi ne vom căuta de mântuire și dacă va fi dragoste și unitate între noi, este Dumnezeu între noi, și Dumnezeu, fiind între noi, ajută și la cei care vin aici și așa cu toții ne vom mântui cu mila și cu îndurarea lui Dumnezeu și ne vom întâlni cu toții la rai. Amin.

CĂLĂTORIA PĂRINTELUI CLEOPA ÎN MUNTELE ATHOS ȘI GRECIA

Pelerinajul nostru în Grecia a fost cu economie dumnezeiască. Nu îmi venea aprobarea să plec. Pașaportul stătea din aprilie în buzunar. Știi ce am zis eu? Oare nu cumva Maica Domnului s-a supărat pe mine? Că eu doresc din copilărie să văd Sfântul Munte, am doi unchi care au murit în Sfântul Munte, după mama și după tata. Și când am văzut că nu mi se aprobă, vă spun un lucru pe care n-ar trebui să-l spun, dar vi-l spun așa, duhovnicește: am luat la citit canoanele Maicii Domnului din Bogorodicina, după glasuri.

Sfântul Ioan Damaschin, pe lângă Octoihul Mare, pe lângă Triod, pe lângă Dogmatică, pe lângă cuvinte, pe lângă că a împodobit Biserica cu cântări, cele opt glasuri, cum nu există alte cântări în lume de mângâietoare, a scris și Octoihul Maicii Domnului –

Bogorodicina –, drept mulțumire că ea i-a dat înapoi în temniță și i-a vindecat mâna care i-a fost tăiată de saracini. Încă a pictat și icoana Maicii Domnului Trihirusa (cu trei mâini) pe care am văzut-o la mănăstirea sârbă Hilandar din Athos.

Deci ca mulțumire Maicii Domnului care l-a tămăduit și i-a spus: „Ia mâna pe care ți-am dat-o și fă-o trestie a scriitorului și scrie foarte degrab”, Sfântul Ioan Damaschin a scris 56 de canoane. Și am citit patruzeci de zile aceste canoane, noaptea, după ce îmi făceam restul pravilei. Și ziceam: „Maica Domnului, dacă e de folos, să merg, dacă nu, să mă cheme să predau pașaportul și să-mi dea buletinul de la Piatra Neamț”. Și când am împlinit exact patruzeci de zile vine un părinte: „Preacuvioase, știi ce? A sunat la telefon de la ambasada greacă să veniți să vă vizeze pașapoartele să plecați”.

Era în ziua de Sfinții dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana, drept la hramul Sfinților Părinți ai Maicii Domnului, a doua zi de hram. Și atunci am văzut eu că Maica Domnului a făcut minunea aceasta, de ne-a dus pe sus în atâtea mări și țări. Noi am umblat patru țări și mări în călătoria aceasta, care a fost foarte frumoasă, dar și ostenicioasă, că eu tot timpul am vorbit.

Noi mergeam dintr-o țară comunistă și grecii ziceau că suntem călugări roșii, ne suspectau. La controlul străinilor din Salonic ne-au pus o viză falsă, fără ștampilă, fără iscălitură. Când am fost la ministerul de interne:

– Ce? N-ați făcut voi viza asta pe pașaport?

– Cum, domnule, să operez eu în pașaport, un act internațional?

– Nu, voi sunteți suspectați, ați făcut singuri viza asta.

Niște ofițeri la controlul în tren, la graniță, nu ne-au pus nici ștampilă, nici iscălitură. Deci am mers cu inima cârcel. La portul Uranopolis spre Sfântul Munte, când ne-am dus la reprezentantul Athosului de acolo, ne-a zis:

– Dumneavoastră nu puteți sta în Sfântul Munte decât patru zile.

Adică numai viza care o pune la turiști.

– Domnule, dar noi suntem călugări, suntem preoți și avem chemare aici.

– Această viză se cheamă plastografie, adică fals, poate să vă judece tribunalul de la Haga, că este o iscălitură falsă într-un act internațional.

Așa am intrat noi în Sfântul Munte. Dar să vezi cum a întors Maica Domnului lucrurile. Părintele Neofit Negară, care ne-a chemat și aveam chemarea lui, a mers cu noi. Dar i-au zis:

– Domnule, au iscălitură falsă în pașapoarte. Nu-i puteți ține decât patru zile și apoi să iasă din Sfântul Munte.

– Bine, patru zile. Unde mergem întâi?

– Hai la Mănăstirea Xenofont.

Când am intrat în Sfântul Munte ne-am întâlnit cu domnul Karalis, care era președintele secției economice a României la Salonic, unde se duc trenurile noastre cu marfă, și cu domnul Constantin, secretarul ambasadei române. Ei ieșeau din Sfântul

Munte cu arhimandritul Dometie Trihenea de la Săliște, starețul de la chilia Sfântul Ipatie din Sfântul Munte, care a fost și pe la noi, om cuminte, de 50 de ani în Athos. Și părintele Dometie mi-a zis:

– Părinte Cleopa, sunteți așteptat în Sfântul Munte, că a venit mai înainte Părintele Stăniloae acum vreo șase luni aici, a fost vlădica Antonie, au fost mitropoliți și toți au vorbit de sfinția ta și grecii au auzit de sfinția ta, mai ales că sunt băieții ăștia din București, vreo șapte, care fac studii în Grecia și toți se mărturisesc la mine. Ia seama ce vorbești. Cum o să știți să vorbiți, așa vă veți căpăta cinstea, că grecii îți măsoară tot cuvântul și toată purtarea.

Prima mănăstire unde am tras, că ne-a apucat o furtună mare, toată noaptea a tunat și a fulgerat, a fost Xenofontul. Drept pe malul mării.

Acolo era starețul Alexie. Dumnezeu să le dea sănătate. Era venit de la Meteore din Grecia, acolo unde sunt mai multe mănăstiri pe vârful stâncilor, dar din cauza multor turiști, din cauza turismului, călugării s-au retras toți în Sfântul Munte cu tot cu stareți și au lăsat câte un paznic în mănăstirile lor. „Hai la Sfântul Munte, că din cauza turismului nu mai putem nici să ne rugăm, nimic”. Au pus o ectenie la biserică: „Izbăvește-ne, Doamne, de năvala turiștilor”. Cât e Grecia de mică, zeci de milioane de turiști trec pe vară, că au multe monumente istorice. Ce e la noi, dar să vezi acolo!

Când ne-am dus la Xenofont, ne-au pus la masă. Noi tot timizi, tot scârbiți, ne gândeam: „Măi, venim noi în Sfântul Munte pentru patru zile?”. Că pașaportul

în țară era vizat pentru patruzeci de zile și încă ne-au dat voie cei de aici să vizăm pentru prelungire la ambasadă. Stai să vezi însă Maica Domnului!

Și când am început să vorbesc seara la masă, starețul Alexie, un om blând, a zis:

– Stai, părinte, matale ești o enciclopedie. E păcat să vorbim la masă. Facem mulțumirea și hai la sinodicon.

Sinodiconul e o sală de conferințe unde se adună tot soborul. Și le-am vorbit mai până la miezul nopții. Am vorbit numai probleme din Filocalie: paza minții, rugăciunea minții, ascultare, tăierea vocii, smerenie, umilință. Ei au pus aparate de m-au înregistrat și au dat telefon la Careia:

– Preveniți-i pe stareții mănăstirilor și informați toate mănăstirile: Băgați de seamă că a venit un părinte duhovnic din România care ne-a lovit în gândire.

Și au dat telefon la Sfântul Pantelimon, la Dionisiu, la Sfântul Pavel, au luat la rând mănăstirile, și dincolo, pe cealaltă parte, la lavra Sfântului Atanasie, Pantocratorul, Stavronichita. Zice:

– Vă rog să cereți părintelui să vă țină predică.

Și au dat toți telefon la sinodie sus, la capitală. Lavra Sfântului Atanasie mă aștepta. Ea dă tonul în Sfântul Munte, că guvernatorul Sfântului Munte, care se așază din patru în patru ani, nu poate să guverneze până nu îi dă starețul Lavrei bastonul în mână. Și Lavra a vorbit cu guvernatorul și a zis: „Spuneți Părintelui Cleopa să stea în Sfântul Munte un an de zile, că am aranjat noi”. Și au vorbit cu toate

mănăstirile: „Părinții care au venit din România, să stea cât vor în Sfântul Munte, nu le punem condiții”.

Așa am câștigat reputație și după aceea am plecat la Grigoriu și acolo am stat trei zile și trei nopți. Și când am plecat au tras clopotele ca după patriarh și a mers tot soborul până la vapor. Și așa am vizitat tot Sfântul Munte.

Apoi la Atena am vorbit aproape patru ore în fața a douăzeci de mitropoliți: mitropolitul Atanasie Ianulatos, cel mai învățat dintre toți, mitropolitul Nicodim de la Patras, mitropolitul de la Kerkira, de la Pireu, din Peloponez, câți erau acolo. „Părinte duhovnic, bine că ai ajuns la noi, să ne vorbești cum ne-ai vorbit în România”. Că le-am vorbit și aici, când au fost la congres la Neamț.

Mitropolitul Atanasie Ianulatos ne-a dat apoi mașina de am mers prin Grecia trei zile cu șoferul lui și am vizitat cele mai mari mănăstiri. Și a zis apoi Ion Brad, ambasadorul nostru la Atena: „Ce legătură a făcut Părintele Cleopa cu predicile lui în Grecia și în Sfântul Munte, n-am putut noi face pe cale diplomatică. A rămas ca o dâră în urma lui și toți întreabă de Cleopa”. Și uite câte scrisori și cărți mi-au trimis mitropoliții din Grecia și stareții din Sfântul Munte...

CUVÂNT
LA SOBORUL MAICII DOMNULUI
26 decembrie 1982

În ziua de astăzi Biserica noastră sobornicească și apostolească Ortodoxă prăznuiește mai multe sărbători. Astăzi este Duminica după Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos, în care se face amintire de Sfinții Părinți David Prorocul, Iosif logodnicul și Iacov, fratele Domnului, rudeniile Preasfintei și Preacuratei Fecioare Maria. Astăzi este și Cuviosul marele părinte Nicodim din Lavra Tismanei și Sfântul Eftimie, episcopul Sardelor, mărturisitorul, care a pătimit mari prigoane și chinuri pentru sfintele icoane.

Tot astăzi este și soborul Maicii Domnului și, pentru că praznicul Maicii Domnului e mai presus de toate celelalte sărbători din ziua de astăzi, vom vorbi de Maica Domnului. Nimeni nu poate să vorbească de Maica Domnului cât ar trebui și după vrednicie. Dar după neputința și neștiința noastră vom începe să spunem mai întâi cine a fost Maica Domnului. Trebuie să știți așa, că Maica Domnului este mireasa Tatălui, Maica Fiului și biserica Dumnezeiescului Duh.

Maica Domnului este a patra față duhovnicească din ceruri. Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt și imediat după Sfânta Treime nu este altă față mai înaltă, mai duhovnicească și mai venerată de îngeri și de oameni, ca Maica Domnului. Maica Domnului este starea fulgerului dumnezeirii. Maica Domnului este cetatea

Dumnezeului celui viu însuflețit. Maica Domnului este camera Preasfântului Duh. Maica Domnului este camera lui Dumnezeu Cuvântul. Maica Domnului este ușa vieții, că viața lumii, Hristos, prin ea a venit la noi. Maica Domnului este ușa luminii, că lumina cea neapropiată a lui Dumnezeu prin ea s-a arătat nouă. Maica Domnului este biserica Dumnezeului celui viu, este mana aceea care a venit să hrănească neamul omenesc.

Maica Domnului este ușa cea încuiată de care spune Iezechiel prorocul la capitolul 44, prin care nimeni n-a trecut, fără numai Domnul Dumnezeu, și încuiată a găsit-o și încuiată a lăsat-o, că n-a stricat cheile fecioriei ei Cel care a venit să se nască mai presus de cuvânt și de gând. Maica Domnului este porumbița cea duhovnicească ce a adus în lume încetarea potopului păcatelor. Maica Domnului este toiagul lui Aaron, care a înfrunzit la alegerea preoției lui, că precum acela, fiind uscat, mai presus de minte și de înțelegere a odrăslit migdale, așa și Preacurata Fecioară Maria, fără să știe de sămânță bărbătească, a născut pe Ziditorul lumii, Hristos. Maica Domnului este pod către cer. Maica Domnului este scară prin care tot neamul omenesc s-a suit și se poate sui până la Dumnezeu și pe care Dumnezeu S-a pogorât până la firea noastră.

Maica Domnului este cartea vieții întru care S-a scris Cuvântul cu degetul Tatălui, cartea văzută de prorocul Isaia. Maica Domnului este nor pe care s-a pogorât Dumnezeu în lume. Maica Domnului este pururea mijlocitoarea între neamul omenesc și

Dumnezeu. Maica Domnului este aceea prin care s-a făcut unirea lui Dumnezeu cu oamenii nu după voie numai, sau după fire, sau după har, ci cea mai înaltă unire între Dumnezeu și oameni, unirea după ipostas. În pântecel Preasfintei și Preacuratei Fecioare Maria n-a venit Dumnezeu după har, ci ipostasul Cuvântului lui Dumnezeu a venit să se unească cu ipostasul firii omenești, sau mai bine zis cu firea omenească, din preacuratele ei sânziuri.

Maica Domnului este porfira Împăratului cerului și al pământului, care i-a făcut Lui haină preasfântă și preacurată din preasfintele ei sânziuri feciorești și preacurate. Maica Domnului nu este cămara darului numai, de aceea arhanghelul Gavriil nu i-a zis: „Bucură-te, Marie, că ai dar de la Dumnezeu!”, ci: *„Bucură-te, cea plină de har!”* În Maica Domnului toate darurile și harurile Preasfântului Duh sunt concentrate și adunate. Că Dumnezeu nu s-a unit cu noi numai parte cu parte. Nu, ci toată dumnezeirea în pântecel ei s-a unit cu toată omenirea. Desăvârșita și cea mai înaltă unire a lui Dumnezeu cu oamenii, prin Preacurata, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și Pururea Fecioara Maria s-a făcut.

Maica Domnului nu este cu slavă de înger, nici cu slavă de arhangheli în lume. Vezi că arhanghelul vine și se închină ei. Dar numai arhanghelul Gavriil i se închină? Maicii Domnului i se închină toate puterile cerești. O, minune preaslăvită! O, taină negrăită, neauzită și neînțeleasă de minte! Precum un grădinar, când trebuie să aleagă o floare frumoasă din mai multe grădini cu flori sau dintr-o câmpie înflorită, știe

să aleagă cea mai frumoasă floare, așa și Dumnezeu, Care citește inimile tuturor, a ales din câmpul firii noastre, din câmpul tuturor popoarelor lumii, cea mai frumoasă floare duhovnicească de sub cer, de neam împărătesc și arhieresc. Și apoi, dacă ar fi rămas la starea aceasta lucrurile, să aibă cinstea cea după fire omenească, că este nepoată a lui David și de neam arhieresc după mamă și după tată, și aceasta era o cinste mare, dar nu numai atât.

După ce a ales această floare, acest crin al întregii omeniri de pe fața pământului, Dumnezeu trimite pe cel mai mare dintre arhangheli binevestitor, să-i binevestească că ea va naște pe Dumnezeu Cuvântul, iar ea era în nedumerire pentru ce-i spune de naștere. Și-i spune arhanghelului: „Cum va fi aceasta să nasc eu? Că eu de bărbat nu știu”. Și atunci preaînțeleptul și preasfântul arhanghel îi arată chipul zămislirii. Adică: „Tu nu vei naște cu împreunare de bărbat și cu sămânță de bărbat stricăcios. Vrei să știi chipul zămislirii? Prin auz va veni zămislirea ta și prin urechile tale va fi intrarea Celui ce Se va naște din tine”. De aceea dumnezeiescul Ioan Damaschin spune: „Nașterea Mântuitorului a fost după legile firii, că S-a născut la nouă luni, și mai presus de firea nașterii, că n-a stricat cheile fecioriei”. Sufletul l-a luat de la Duhul Sfânt, cel cuvântător asemenea nouă, iar trupul din preacuratele și preasfintele sângeuri ale Preacuratei Fecioare Maria, și mai presus de fire S-a născut și de aceea taina întrupării lui Dumnezeu Cuvântul pururea rămâne taină. Nici o minte de heruvimi, nici de serafimi, nici de tronuri, nici de

puteri, nici de arhangheli, nu poate înțelege taina iconomiei în trup a lui Iisus Hristos. Ea pururea rămâne taină. Pentru ce? Pentru că lucrul lui Dumnezeu nu poate încăpea într-o găoace de nucă.

Se chinuia oarecând fericitul Augustin să scrie o istorie despre Dumnezeu: „De unde e Dumnezeu, cine L-a făcut pe Dumnezeu, cine e Dumnezeu?”. Gânduri deșarte. Gânduri de om. Și când voia să pună titlul „Despre Dumnezeu. De unde este Dumnezeu?”, amuțea, se tâmpea la minte. Cum să scrie despre Cel care n-are început? Și s-a dus pe malul mării și a văzut un copilaș care făcuse în nisip o gaură cu degetul și căra apă din mare și puneă în gaura aceea. Și vedea cum copilul cară mereu apă, apa intra, curgea înapoi, că nu încăpea.

– Ce faci aici, copile?

– Părinte, știi ce fac eu? Am să bag toată apa mării în găuricea asta pe care am făcut-o cu degetul în nisip.

Și atunci Fericitul Augustin s-a trezit: „Vai de capul meu ticălos! Iată ce spune copilul acesta. Are să bage toată apa mării într-o gaură făcută cu degetul în nisip. Oare nu sunt și eu tot așa? Să scriu cine e Dumnezeu și de unde e Dumnezeu, și cine L-a făcut”. Și când a zis așa n-a mai văzut copilul, că era îngerul Domnului, care a venit să-l facă să înțeleagă că despre Dumnezeu, așa cum vrea el să scrie, nimeni nu poate să spună. Așa și la taina iconomiei în trup.

Nici o minte, nici unul din sfinți n-a îndrăznit, nici din arhangheli, nici din heruvimi să spună taina iconomiei în trup, în ce fel Dumnezeu Care a făcut

toate cerurile cerurilor și apa cea mai presus de ceruri, Care are nemărginire întru toate, și în putere și în înțelepciune, și în bunătate, și în pronie, și în ființă, și în lumină, și în gândire, să Se poată coborî și să încapă în pântecele unei fecioare. Peste măsură, peste închipuirea omenească. Nici o minte, nici de om, nici de înger nu poate să spună, pentru că lucrul lui Dumnezeu – cum zice Sfântul Calist –, taina întrupării lui Dumnezeu Cuvântul, pururea rămâne taină.

Dar a venit, prin Eva cea tainică, să vindece greșeala Evei celei dintâi, a venit să înnoiască și să sfințească firea noastră, să o apropie de El. O, taină negrăită! O, minune! Ia gândiți-vă, în brațele unei Fecioare preasfinte și preacurate – Ziditorul cerului și al pământului. Ați auzit cum a cântat Biserica astăzi? „Scaun de heruvimi fecioara”. Dar heruvimii Îl odihnesc, apoi mai mult decât heruvimii Îl odihnesc tronurile, preafericitele scaune, după cum spune Sfântul Dionisie Areopagitul, că pe tronuri se odihnește Dumnezeu nu cu ființa, căci cu ființa nu Îl încapă nici o zidire, ci cu harul. Adică pe ceata preafericitelor tronuri și scaune Dumnezeu se odihnește cu harul mai mult decât pe alte cete. Însă pe Acela pe Care Îl odihnesc heruvimii și preafericitele tronuri după har, de-abia, cu mărginire, cu împărtășie, cu participare, pe Acela Îl odihnesc brațele Preasfintei Fecioare după ființă. Că Cel ce era în brațele ei nu era după har, era Dumnezeu întrupat: *Și Cuvântul trup S-a făcut și S-a sălăsluit întru noi.*

Ați auzit taină? Ați auzit minune negrăită? Ați auzit o Fecioară Preasfântă și Preacurată să țină în brațe pe Dumnezeu Cuvântul? Dar nu numai să-L țină, ci și să-L hrănească cu lapte. Ia gândiți-vă ce era în inima ei, că ea, dacă nu ar fi știut Scriptura, ar fi zis: „Eh, țin un copil în brațe!”. Dar ați văzut la naștere, când au venit păstorii și au spus de oastea cerească și de îngerul care le-a spus: „Mergeți la Betleem și veți găsi un prunc în iesle!”. *Iar mama Lui păzea cuvintele acestea în inima ei.* Își dădea perfect seama că steaua i-a slujit ca să-i arate pe Hristos, și pe împărații perșilor i-a adus de la marginile pământului să I se închine și să-I aducă daruri, și își dădea seama perfect pe Cine a născut și pe Cine ținea în brațe. Ce era în inima Maicii Domnului când vedea că are în brațe pe cine? Nu pe Ziditorul ei numai, ci pe al întregii firi, pe al heruvimilor și al serafimilor. Să vadă pe Dumnezeu în brațele ei, să-I dea lapte, să-L hrănească, să stea cu Dânsul în casă, gândiți-vă de câtă mare cinste s-a învrednicit Maica Domnului. Care din sfinți, care din îngeri au ținut pe Dumnezeu în brațe și L-au alăptat?

O, taină, zice Sfântul Ioan Damaschin, că se întunecă și mintea cea mai presus de lume, cum zice Marele Vasile, să se gândească la aceasta. „Nu se pricepe toată limba a te lăuda după vrednicie și se întunecă și mintea cea mai presus de lume a cânta ție, de Dumnezeu Născătoare”. Pentru ce? Că nici îngerii, nici arhanghelii, nici heruvimii nu pot să înțeleagă cum Dumnezeu cel nemărginit, Care le-a făcut pe toate cu cuvântul, vine în brațele unei preasfinte și

preacurate fecioare. Ia gândiți-vă cât har și câtă milă și câtă rânduială dumnezeiască se vede aici, ca prin această preasfântă și preacurată Fecioară, Emanuel Dumnezeu să vină la noi și să petreacă cu noi, să Se nască, să sugă lapte, să stea în brațele Preacuratei Fecioare Maria, să petreacă din copilărie cu noi, să crească împreună cu noi, să mănânce cu noi, să vorbească cu noi, să ne învețe pe noi tot sfatul lui Dumnezeu, să facă atâtea alte minuni pe care nimeni altul din oameni nu le-a făcut și apoi să sufere pentru noi, să moară pentru noi și să învie prin a Sa Înviere tot neamul omenesc la viață.

Gândiți-vă ce taină mare s-a lucrat prin Maica Domnului! Vai de noi și de noi! Vai de acei sectari, vai de rătăciții aceia care nu cred în Maica Domnului și o hulesc! Vor vedea, după cum arată psalmul 44: *De față a stat Împărăteasa de-a dreapta Ta, în haină aurită îmbrăcată, împodobită. Ai auzit? De-a dreapta Preasfintei Treimi la judecată stă Maica Domnului. Câtă rușine, câtă durere, câtă osândă îi așteaptă pe aceia în fața Înfricoșatei Judecăți, când Împărăteasa care stă de-a dreapta Sfintei Treimi va privi la ei ca la niște dușmani, că n-au mărturisit-o în lume și nu i s-au închinat ei.*

O, minunile cele negrăite ale lui Dumnezeu! *Cine I-a fost Lui sfetnic vreodată?* cum zice marele apostol Pavel. Cine I-a dat Lui ceva ca să-I ceară înapoi? De aceea se minuna dumnezeiescul Pavel. O, adâncul bogăției și al înțelepciunii lui Dumnezeu Cel înalt! Cum a venit la noi!

Când a venit pe Muntele Sinai ca să se arate unui popor pe care îl scosese din robie, ați văzut cum a venit. „Adu, Moise, poporul la poala muntelui”. Și a început muntele a fumega, au început tunete și cutremure, au început mii și milioane de trâmbițe, a luat foc muntele și para de foc până la nori se suia și Dumnezeu vorbea din mijlocul focului. Iar poporul, de groază, ca să nu moară, striga la Moise: „Vorbește tu cu Dumnezeu, și noi vom vorbi cu tine, că nu putem, murim”. Și a zis Moise lui Dumnezeu: „Doamne, poporul se teme să nu moară”. Avea dreptate, că omul de multă spaimă moare. Și Dumnezeu vorbea lui și el vorbea poporului.

Auzi cum venea acolo? Și i-a spus ca trei zile bărbații să nu se atingă de femei, să țină curăție, și cine se va atinge de munte, cu pietre va fi ucis, cu fulgerele dumnezeirii. Tunetele se întăreau, fulgerele luminau lumea, muntele tremura în fața lui Dumnezeu și cu cutremur mare stăteau. Focul cuprinsese muntele, trâmbițele sunau cu putere și Dumnezeu vorbea din mijlocul focului. Cine putea să se apropie de Dumnezeu atunci?

Moise postește 80 de zile, se minunează sfinții părinți cum de nu s-a cheltuit firea lui de tot. Postește 40 de zile și când vine jos și vede că Aaron a făcut vițel, sfărâmă tablele cele dintâi care erau de safir și cioplește, după porunca lui Dumnezeu, două de piatră, că împietrită era inima poporului. Se suie iar pe munte și mai postește 40 de zile. Cu post de 80 de zile de abia îndrăznește să stea în nori și Dumnezeu să-i

vorbească din nori. Ați auzit câtă distanță era atunci între Dumnezeu și om?

Veniți la Betleem. Același Dumnezeu Care dă lege lui Moise în Sinai nu mai vine cu tunete, nu mai vine cu fulgere, nu mai vine cu trăsnete, nu mai vine cu foc și pară și văpaie. Vine și se apropie de noi cu atâta blândețe, cu atâta sfințenie, cu atâta dragoste. „Mă duc la ei pe calea cea obișnuită lor. Ei sunt obișnuiți să se nască unii din alții. Sunt obișnuiți să vadă mamă, să vadă copil. Așa am să Mă fac. Eu am făcut trupul Evei și știam dinainte că are să greșească Eva, dar am să aduc o Evă tainică în care am să Mă întrupez în pântecul ei preacurat și am să Mă nasc ca om, să fiu cu ei. Să nu-i mai trăsnesc, să nu-i mai ard când se apropie de Mine, să poată vorbi cu Mine și să Mă vadă sugând țâță de la mama și vorbind cu mama și apoi, crescând mare, să vorbesc cu poporul”.

Ai auzit deosebirea între legea harului și legea veche? Acea vine cu tunete, cu foc și cu fulgere și nu se apropie nimeni de Dumnezeu. Iar aici Dumnezeu vine în brațele unei preasfinte fecioare, preacurate și nevinovate. Stă pe brațele ei mai mult decât pe umerii heruvimilor și ai tronurilor. Că nu cu harul aici stă, ci cu ființa. Dumnezeu desăvârșit stă în brațele unei fecioare. A cui minte poate să spună taina aceasta?

Fraților, cât ar trebui să spun despre Maica Domnului! Dar oricât aș spune, ani de zile, tot sunt la începutul cuvântului. V-am adus aminte cine este Maica Domnului. Maica Domnului este maica noastră cea din ceruri. E mama tuturor popoarelor pământului. Maica Domnului e împărăteasa heruvimilor și a

serafimilor. Maica Domnului este maica lui Iisus Hristos. Cine poate fi mai aproape de El decât aceea care L-a purtat în pânțece nouă luni? Aceea care L-a născut fără durere, aceea care L-a alăptat doi ani până L-a înțărcat din preacuratele ei sânziuri, aceea care L-a ținut în brațe și de mii de ori L-a îmbrățișat, L-a sărutat ca pe copilul cel preasfânt. Că spunea istoricul cel vechi, Hegesip: „Ea, măcar că Mântuitorul era copil, Îl punea jos pe așternut și ea făcea metanii, se închina la Dânsul și Îi săruta picioarele. Se închina la copil, că era plină de Duhul Sfânt, era camera Duhului: «Eu Îl știu, Acesta e copil acum, dar eu știu Cine este, că eu am auzit de la înger că Se va chema Fiul lui Dumnezeu, mie mi s-a încredințat taina că Duhul Sfânt va veni peste mine și puterea Celui Preaînalt mă va umbri, de aceea și Sfântul care Se va naște va fi Fiul lui Dumnezeu». Se închina la El, Îi săruta picioarele, zicând: «Miluiește-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta. Te arăți ca un copil, dar eu știu Cine ești. Te-ai făcut copilul meu, dar Tu m-ai zidit pe mine de la început în mitrasul maicii mele și de bună voie ai venit să fii Fiul mamei pe pământ»”.

Iată cum vine Dumnezeu la noi, iată cu câtă blândețe și cu câtă sfințenie. Cine ar putea să spună despre Maica Domnului câte ar trebui de spus? Niciodată nimeni, nici îngerii, nici oamenii. „Că se întunecă și mintea cea mai presus de lume a cânta ție, de Dumnezeu Născătoare”, cum zice dumnezeiescul ierarh Vasile. Dar v-am adus aminte puțin cine este Maica Domnului și acum am să vă mai spun ceva.

Părinților și fraților, s-a întâmplat prin pronia Preasfântului Dumnezeu ca această sfântă mănăstire să aibă hram Nașterea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și Pururea Fecioarei Maria sau, cum i se mai spune, Sântă Măria mică. Și totodată aici, unde vorbesc cuvântul, este biserica dumnezeieștilor ei părinți Ioachim și Ana. Aici unde vorbesc eu era o vărărie, făceam focul de fierbeam sfeclă la vite, îmi aduc aminte, era chiar lângă zidul acesta și era un stog de lemne. Iar azi e biserica lui Dumnezeu. A cui mijlocire a fost aici? A sfinților și dumnezeieștilor părinți Ioachim și Ana. A fost o bisericuță mică, un paraclis, care a ars și, cu mijlocirea Preasfintei Maicii Domnului și a dumnezeieștilor părinți, s-a făcut această bisericuță frumoasă pe care o vedeți, și în anul 1947 am sfințit-o, la Sfântul Dimitrie. Cu a cui putere?

Ocrotirea Maicii Domnului care este peste toate popoarele lumii, peste toate cetele îngerilor și ale sfinților din ceruri, o rază mică a trimis aici: „Am acolo o mănăstioară mică, e hramul nașterii mele și al dumnezeieștilor mei părinți. Am să ajut și acolo. Am să trimit o rază să se facă paraclisul meu înapoi, mai mare decât a fost și mai frumos, și am să îngrijesc și biserica”. Aici e familia Preasfintei. Biserica veche e a Nașterii Maicii Domnului, iar aici a dumnezeieștilor Părinți care au născut-o. E mare purtare de grijă față de această mănăstire a Preasfintei Maicii Domnului și a dumnezeieștilor părinți. Numai mila Domnului știe câte scârbe am tras noi aici cu focul, cu războaiele, cu tâlharii, cu seceta. Domnul știe, nu mai pomenim

aceasta, și cum s-a ținut cu harul lui Dumnezeu această sfântă mănăstire.

Acum de curând s-a întors înapoi părintele stareț al nostru, l-a întors Maica Domnului înapoi. A avut și el o lămurire și noi, că așa e bine, să trecem prin necazuri. A venit la turma lui înapoi, Dumnezeu și Maica Domnului au știut osteneala lui, l-au întors, dar toate ne sunt nouă spre folos, și scârbele mai mult ne lămuresc pe noi decât când suntem liniștiți. Că zice dumnezeiescul Iov: *O luptă și o ispită este viața omului pe pământ*. Nu vom termina vreodată de răbdat scârbe și încercări, până când? Până ne vom duce de aici. Aici e valea plângerii și a ispitirii. Valea lămuririi sufletelor.

Scurtă este viața noastră, umbră și vis. Fum și floare și nimic altceva. Să ne ajute Preasfântul Dumnezeu și Preacurata Lui Maică să nu uităm că suntem străini și călători pe acest pământ. Suntem o familie mică, de câteva suflete, adunată aici. Eu îi rog din inimă pe toți să nu uite să trăiască în dragoste, în unire, în înțelegere, în smerenie, în frică de Dumnezeu și în viață curată.

Cei șapte sihaștri, a căror carte am citit-o și a ars în podul paraclisului, au pus blestem mare aici. Când se va spurca locul acesta cu patimi trupești, cu foc să-l pustiască Dumnezeu. Și cine va mânca aici carne la fel, și cine va ținea pungă deosebită în viața de obște la fel pedepsit să fie. Tot așa și cine va strica regula și tipicul bisericii. Aceasta a fost la anul 1640, când au venit și au pus icoana Maicii Domnului într-un brad aici, în poiana zisă a lui Atanasie.

Eu știu ce blestem s-a pus aici. Totdeauna v-am spus, părinților, să vă fie dragă biserica. Vedeți ce frumos e la biserică? Când veniți cu toții, când cântați cu toții, când aveți dragoste unii față de alții, toți îngerii cântă cu voi la strană aici. Iar când e ură și răutate, și unul împunge pe celălalt, și celălalt pe celălalt, sau caută să-i facă rău, nu-i Duhul lui Dumnezeu. Și măcar că n-ai făcut cu gura aceasta, dacă ai făcut-o cu mintea, Dumnezeu știe. Ce spune dumnezeiescul părinte Efrem Sirul? „Nu mă aruncați în negrijă, frații mei, pentru păcatele cu gândul, că ar fi mici. Dacă ar fi mici, n-ar fi socotit Hristos preacurvie întru poftă de femeie și ucidere întru ură de frate”. Numai ai privit la o femeie cu patimă și ești preacurvar. Numai ai urât pe cineva și ai ucis omul, ești ucigaș. Deci vă rog din toată inima, o picătură de dragoste să fie în inima fiecăruia, câtuși de puțin, că suntem păcătoși și nu ne putem face vase ale Duhului Sfânt din cauza păcatelor noastre, ca să fim plini de dragostea lui Dumnezeu, dar măcar câtuși de cât dragoste, smerenie, ascultare și rugăciune.

Și mare pază aici. Băgați de seamă să nu vă pătați conștiința cu vreun păcat de moarte. Nu suferă locul acesta, ori pedepsește Dumnezeu direct, ori pedepsește mănăstirea, să ardă sau să se pustiască. Locul acesta nu suferă păcatele grele. Există păcate vrednice de iertare: că m-am mâniat, că am glumit, că am vorbit, că m-am pornit cu mânie, prima pornire a zavistiei, prima pornire a lăcomiei, acestea se numesc vrednice de iertare. Ele se iartă în fiecare zi la rugăciunea de seară. Iar păcatele care rănesc

conștiința mai mult, negreșit trebuie să fie mărturisite la duhovnic și să primească canon, ca să împace conștiința noastră înapoi cum a fost înainte de căderea în acel păcat.

Vă rog din inimă să aveți dragoste, smerenie și ascultare. Cel mai smerit călugăr, cel mai ascultător, acela e purtător de Hristos. Acela poartă în inima sa pe Hristos, Care a fost ascultător până la moarte și moarte de cruce.

Să faceți ascultare cu dragoste, nu numai când te vede starețul sau iconomul, că tot timpul te vede Dumnezeu. În chilie nu-i Dumnezeu? De ce să vii în primejdie, că-ți aduce diavolul gânduri spurcate, gânduri necurate, pofte? Nu-i Dumnezeu acolo? Poți tu să faci un păcat în fața oamenilor? Ți-e rușine. Dar în fața lui Dumnezeu cum să-l faci? Auzi ce spune Sfântul Efrem Sirul: „Cela ce se unește cu mintea cu păcatele părții poftitoare a sufletului, e asemenea cu o mireasă care trăiește cu un bărbat străin de față cu mirele său”. O mireasă care curvește de față cu mirele său. Așa e acela care primește gânduri spurcate. De ce? Noi ne-am logodit cu Hristos prin botez: *Că v-am logodit pe voi mireasă unui mire fără de moarte și tare mi-e frică pentru voi să nu se zăticnească inimile voastre precum a Evei de satana în rai.*

Ne-am logodit a doua oară prin călugărie. Ne-am făcut mirese lui Hristos. Și când primim gânduri spurcate, noi curvim în fața lui Dumnezeu, a Mirelui nostru ceresc, a lui Hristos. Suntem curvari și preacurvari când ne învoim cu mintea la patimi spurcate și la închipuiri de păcate. Și de câte ori nu

facem noi aceasta? De câte ori nu suntem preacurvari și ucigași, că urâm pe fratele? Și unde-i pocăința pentru ele și când ne pocăim? Că viața-i scurtă și ne apucă așa.

Să ne iscodim pe noi, că auzi ce spune Sfântul Petru Damaschin: „Nimic nu este mai bine pentru călugăr decât a-și cunoaște nimicnicia și nemernicia sa pe pământ, și nimic nu este mai rău decât a nu le cunoaște pe acestea”. Dacă ai pătruns în adâncul ființei tale, câte păcate faci în fiecare clipă, nu mai ai când te gândi la altul, că ce a făcut acela, în veac. Că nu mai ai când le socoti pe ale tale în veacul veacului, nu mai poți vedea pe ale altuia: „Uite cela ce o făcut! Dar de ce a făcut așa?”. Pentru că nu te pândești pe tine. Ce spune Sfântul Efrem Sirul? „Fă-te pândar al bisericii lui Dumnezeu. Fii santinelă a întregii înțelepciuni. Păzește biserica lui Dumnezeu cea dintru tine și nu vei mai avea vreme să pândești pe altul”.

A venit unul că trebuie să se ducă nu știu unde, că are treabă, că el are să cumpere. Ascultă pe Sfântul Efrem: „Să nu-ți placă plimbările multe. Nu poți învăța călugăria pe drumuri în veacul veacului”. Auzi ce spune Sfântul Efrem? „Pe Hristos în chilia ta și în inima ta ai să-L poți afla”. Să ai timp să te rogi din adâncul inimii. Nu să te duci dincolo, și de dincolo dincolo, să iscodești. Ai venit la calea crucii, pregătește-te să te junghii în fiecare zi cu tăierea voii. Că auzi ce zice prorocul: *Pentru Tine ne junghiem, Doamne, în toată ziua. Făcutu-ne-am ca niște oi de junghiere*. De câte ori își taie voia cineva, de atâtea ori s-a junghiat pentru Hristos, că ascultarea, după

dumnezeiescul Scărar, este mucenicie nu de un ceas, ci de toată viața.

Deci să aveți mare dragoste și unire, fiți foarte sinceri la mărturisit, că nu-i numai preotul acolo când te duci tu. Acolo e Hristos, și să te părăști cât poți mai mult din adâncul inimii ce ai făcut. Că Dumnezeu se uită la inima ta și la ce-i spui tu. Recunoști greșelile, petele, spurcăciunile, învoirile cu păcatele? Dacă nu le recunoști în fața lui Dumnezeu, auzi ce spune Sfântul Ioan Scărarul? Decât toate relele și semn al ultimei viclenii este spovedania fățarnică. Crezi tu că poți minți pe Dumnezeu? Sau poți să te îndrepti până ce n-ai spălat vasul în fața lui Dumnezeu și l-ai curățit?

Eu nu știu, când mă duc la duhovnic, cum să mă părăsc mai mult și mai clar, ca nu cumva să ies de acolo cu păcate îndoite. Pentru că nu sunt păcate numai cele cu lucrul, ci și cele cu gândul. Și sunt mai mari acelea sufletești. Vezi că Hristos în Evanghelie n-a zis: „Vai ție, curvarule!”, sau „Vai ție, curvă!”, sau „Vai ție, vameșule!”, sau „Vai ție, tâlharule!”. Nu! Ci a zis: *Vai vouă, farisei fățarnici! Morminte văruite, orbi, nebuni!* Ai auzit? Înțelepciunea lui Dumnezeu muștră în fața fariseilor ura, zavistia, fățarnicia, mândria, viclenia și răutatea cărturarilor și a fariseilor. El era Dumnezeu și vedea că strecoară țânțarul, adică se opresc să cântărească chimenul și mărarul, să dea zeciuială, iar de ura și de răutatea pe care o aveau în inimă nu le păsa.

Dacă am sta în fața unui Dumnezeu care știe numai cele văzute, da, dar stăm în fața unui

Dumnezeu care știe toate cele văzute și nevăzute. Auzi ce spune apostolul? *Cuvântul lui Dumnezeu este mai ascuțit decât toată sabia și străbate – până unde? – până la despărțirea duhului de a sufletului.* Mare unire este între trup și suflet, dar mai înaltă între duh și suflet. Și până acolo știința lui Dumnezeu este de față.

Să nu crezi că mă duc la duhovnic și spun două-trei vorbe și „toate le-am făcut”. Ai făcut ca femeia aceea care dă oleacă rufele prin vadră și le pune pe gard, și zic toți oamenii: „Femeia asta mai tare le-a murdărit decât le-a spălat”. Sau ca acela care crede că se duce pe strat și stratul este plin de buruieni, și el ia două-trei buruieni și zice: „L-am plivit”. Și rămâne stratul cu milioane de buruieni în el. Cele ce sunt azi mici, mâine vor fi mari. Nu! Când te duci la mărturisire, din adâncul inimii ia și plivește, scoate din rădăcină toate răutățile, obișnuiește-ți memoria să spună toate, pentru că dacă mori după spovedanie, pentru un singur păcat de moarte nemărturisit te duci în gheenă.

Fraților, am amintit și de aceasta. Să aveți mare încredere că aici Maica Domnului veghează. Ea veghează toate mănăstirile din lume și toate bisericile și toate popoarele. Dar și aici este o rază a Preasfintei Stăpâne și a dumnezeieștilor părinți, și cu cât veți duce viață curată și sfântă, și veți face ascultare cu dragoste, și tăierea vocii, și înfrânare, cu cât veți fi cu frica lui Dumnezeu, și veți avea dragoste mare între voi să nu vă urâți, cu atât Duhul lui Dumnezeu vine în inimile voastre și Maica Domnului vă este mamă și pe

pământ și în ceruri – Mama noastră cea preasfântă și preabună din ceruri, care are grijă de toate văduvele, de toți orfanii, de toți copiii, de toți necăjiții, de toți bolnavii lumii acesteia și de toți care o cinstesc pe ea.

Vă rog din toată inima pe cei ce viețuiți aici și pe voi, creștinilor, să nu lipsească din casa voastră icoana Preasfintei Maicii Domnului, să nu lipsească acatistul ei, paraclisul ei, rugăciunile către dânsa. Vai de acea casă unde nu e icoana Maicii Domnului cu Mântuitorul în brațe! Că voi în persoana Maicii Domnului nu aveți numai pe Maica, aveți pe Dumnezeu. Dumnezeu și Maica Domnului se prezintă direct împreună în icoana Preasfintei Maicii Domnului și aveți toată dumnezeirea de față, având pe Maica Domnului cu Pruncul în brațe.

Cinstiți-o pe Maica Domnului, lăudați-o, temeți-vă de Maica Domnului, pentru că, deși e îndelung-răbdătoare și blândă, totuși, dacă vede că unul dă cu piciorul în cele duhovnicești, de la o vreme îl pedepsește. Vă rog pe voi, cei de la țară, că n-am numai călugări aici, să cinstiți pe Maica Domnului din toată inima. Sărbătorile ei să le țineți, învățați copiii să citească acatiste și paraclise. Citiți și voi, stați în genunchi cu copiii seara, dimineața, lăudați pe Maica Domnului, cinstiți-o, s-o aveți mijlocitoare și acoperământ și mamă și aici pe pământ, și în vremea morții și în ziua judecății.

Iar părinților de aici încă o dată le spun să stăruiască în dragoste, în ascultare, în supunere, în rugăciune și să aibă grijă de viața sfântă, de viața curată, că aici e loc de sfințenie, aici trebuie să se

slăvească Dumnezeu nu numai în biserică, ci și în inimile noastre permanent. Că apostolul ne-a spus nu numai acum să ne rugăm, ci: *Neîncetat vă rugați*. Oriunde am merge, să fim cu rugăciunea, să chemăm pe Mântuitorul în ajutor, și rugăciunile Preasfintei și Preacuratei Maicii Sale să fie pururea cu noi, și mila lui Dumnezeu pururea să rămână cu noi, pentru rugăciunile Preasfintei Maicii Sale și ale tuturor sfinților în veacul de acum și în cel viitor. Amin.

PĂCATUL NESIMȚIRII

Un ascet mare, un pustnic, mânca o dată pe săptămână, numai duminica. Și plângea toată viața că e păcătos. Avea 60 de ani în pustia aceea. Și ucenicul lui, care mânca de două ori pe zi, îl întreba:

– Părinte, de ce plângi?

– Fiule, dacă aș mai avea încă patru oameni să-i pun să plângă pentru mine, n-ar putea dovedi.

– Dar ce ai făcut, că de mic copil ai venit aici? Nu ai păcate, părinte.

– Nu ți-ai venit, fiule, întru cunoștința păcatelor tale, că ai plânge și tu la fel.

Voi ați auzit de păcatul nesimțirii? Știți voi cât este de mare acesta? Pentru acesta a plâns Sfântul Simeon Noul Teolog toată viața lui. Scrie la Sfântul Ioan Scărarul așa: „Nesimțirea este moartea minții și omorârea sufletului mai înainte de moartea sa”. Noi toți trăim în adâncul nesimțirii. Știți voi că nu este clipă când noi nu ne aflăm în păcat? Clipă, nu minut.

Și ai văzut ce zice în *Sbornic* Sfântul Teofan: „Pentru că în toată clipa greșim, în toată clipa trebuie să plângem”. Și știi de ce nu plângem? Pentru că stăm în adâncul nesimțirii. Nu ne-am cunoscut păcatele și nici nu le-am simțit.

Voi credeți că numai acela e păcat, care-l știe toată baba: curvia, furtul, înjurăturile, beția, fumatul? Acestea le știe toată lumea, sunt păcate grave, dar sunt mult mai ușoare decât cele sufletești. Hristos, când a venit în lume ca Dumnezeu, citea în inimile tuturor. Ai auzit la vreun evanghelist ca Hristos să zică: „Vai ție, curvarule!” sau „Vai ție, hoțule!” sau „Vai ție, vameșule!” sau „Vai ție, curvă!” sau „Vai ție, cutare tâlharule!”? Niciodată, fiindcă i-a miluit și i-a făcut din vameși evangheliști și i-a făcut vase alese ale Duhului Sfânt, fiindcă au părăsit păcatul și s-au pocăit. Dar pe cine văicărește înțelepciunea lui Dumnezeu? „Vai ție, fățarnicule!”, „Vai ție, cărturarule!”, „Vai ție, legiuitorule!”, „Vai vouă, morminte văruite, farisei și cărturari!”, „Vai vouă, morminte văruite, nebuni și orbi, care curățiți partea cea dinafară a paharului și de cea dinăuntru nu vă grijiți!”. Zice: „Fățarnicilor, nebunule, orbule, curăță partea cea dinăuntru a paharului”. Vorbea despre patimile sufletești care sunt înăuntrul sufletului.

Știți voi care sunt acestea? Sunt greu și de cunoscut, cu atât mai greu de pocăit. Patimile sufletești, dacă iei după Sfântul Ioan Damaschin, Sfântul Efrem, Sfântul Maxim și alții, încep cu cel mai mare păcat din lume și cel mai subțire, care după toți sfinții teologi, este maica, rădăcina și izvorul tuturor

păcatelor. Știți voi care este acela? Egoismul, iubirea de sine. De aceea Mântuitorul, când spune în Evanghelie să-I urmeze cineva Lui, prima condiție știi care o pune? Să se lepede de sine.

A te lepăda de sine știți ce înseamnă? A te lepăda de mândrie, de trufie, de semeție, de ură, de zavistie, de pizmă, de invidie, de râvna cea rea, de mânie, de iușime, de nerăbdare, de cârtire, de nemulțumirea față de binefacerile lui Dumnezeu, de nerecunoștință, de ținerea de minte de rău, de dorința de răzbunare, de răutate, de vorbirea de rău, de clevetire, de minciună, de glumă, de răs, de vorbă deșartă, de osândire, de iubirea de arătare, de dorința de a plăcea oamenilor, de slava deșartă, de fățarnicie, de viclenie, de lăudăroșie, de mila de sine, cruțarea de sine, mulțumirea de sine, îndreptățirea de sine, lauda de sine, trâmbițarea de sine, plăcerea de sine, încântarea de sine, înălțarea de sine, părerea de sine, înfumurarea, prețuirea de sine, închipuirea de sine, încrederea în sine, rezemarea de sine, bizuirea pe sine și nesimțirea, care v-am spus-o înainte, împietrirea inimii, de greșeala cu vederea, cu auzul, cu mirosul, cu gustul, cu pipăirea, cu închipuirea, de duplicitate, rivalitate, încăpățânare, amărăciune, ironie, ambiție, înșelăciune, cruzime, neomenie, blasfemie, înfurierea năprasnică, lingușirea, împătimirea, obrăznicia, neastâmpărarea, iubirea de stăpânire, dorința de a porunci la alții, prefăcătorie, neevlavia, nepocăința, neluarea aminte, pregetarea, asprimea inimii, nemilostivirea către săraci, zgârcenia, apoi neevlavia, nepocăința, neluarea aminte, pierderea vremii în deșert, rătăcirea

gândurilor, akedia, adică moleșeala voinței de a lucra fapta bună cu gândul, cu cuvântul sau cu lucrul, nepăsarea, negrija, și apoi de iubirea de bani, iubirea de dulceți, iubirea de agoniseală, iubirea de slavă, iubirea de plăceri, iubirea de materie și apoi mâhnirea, întristarea, deznădejdea, descurajarea, împuținarea de suflet, îndoiala, necredința, nesuferirea, nedreapta socoteală, nediscernământul, iscodirea. Pe urmă vine a nu lucra după putere postul, rugăciunea, metaniile, privegherea, citirea scripturilor, lucrările minții. Poate n-ai cugetat la moarte, poate n-ai cugetat la judecata de apoi, n-ai cugetat la slava dreptilor, la muncile iadului, la durerile iadului, și n-ai cugetat la focul cel nestins, la gheena, la întunericul cel mai dinafară, la tartar, la toate muncile iadului, că trebuie să le ai în minte. Sau ai smintit pe cineva, sau te-ai smintit tu, sau ai uitat să zici rugăciunea în toată vremea, cum zice apostolul: *Neîncetat vă rugați*. Sau n-ai iubit pe Preabunul Dumnezeu din toată inima ta, din tot cugetul, din toată puterea și pe aproapele ca pe sine, sau n-ai purtat în minte și în inimă dragostea deopotrivă față de toți, că trebuie să-i iubești pe toți deopotrivă, ca pe frații tăi. Sau ai osândit cu mintea pe unii și ai zis în minte: „Ăsta-i un curvar, ăsta-i un hoț, ăsta-i un bețiv, ăsta-i un fățarnic, ăsta-i un viclean, ăsta-i un leneș, ăsta-i o haimana”. Cum zici câteodată când judeci pe altul și nu îți vezi păcatele tale. Și nu-mi ajunge vremea să vă spun tot halaiul întunericului, că mă apucă miezul nopții zicând toate răutățile care sunt în lume. V-am spus câteva de la început după îndreptarul de spovedanie.

Și câte patimi avem în noi, atâția draci avem înăuntrul nostru, zice Sfântul Efrem. Și când moare omul toți aceștia îi ies înaintea. Și noi n-am știut că am avut acele patimi.

Sfântul Teodor Studitul zice: „Nimeni să nu umble într-un întineric nemărturisirii”. Te duci la mărturisire de fățarnicie? Dar Hristos nu e acolo? Dacă nu ești sincer, nici nu te îndrepti, zaci în viclenia cea mai de pe urmă. Auzi ce spune Sfântul Ioan Scărarul: „Semn al ultimei viclenii este spovedania fățarnică”.

Eu aici am îmbătrânit cu darul lui Hristos și am avut multe scârbe și necazuri. Eu, când mă duc la duhovnic, nu știu cum să mă pâresc mai tare. Cât mă pricep eu, începând cu cele mai mari păcate, că pe toate le am, în toată clipa sunt plin de toate fărădelegile.

Trebuie să știi când mergi la mărturisire să începi cu păcatele sufletești. Pe acestea le-a mustrat Cuvântul lui Dumnezeu în fața fariseilor și a cărturarilor. N-ai auzit că toți teologii zic că iubirea de sine este maica și izvorul a toată răutatea? Din aceasta izvorăște mândria.

Nu te-ai mărturisit bine, n-au ieșit dracii din tine, pentru că fiecare patimă este un drac rău. Ai auzit ce spune Sfântul Marcu Ascetul? „De-a pururea diavolul îl învață pe om să creadă că nu are draci în el”. Dar câte patimi avem, atâția draci avem în noi. De aceea în Pateric nu se mai spune că pe cutare l-a luptat patima curviei sau patima lăcomiei, ci dracul curviei sau al lăcomiei. Fiecare păcat e un drac și

fiecare drac e o patimă. Deci dacă reușiți la mărturisire să faceți mărturisirea curată, scoateți dracii din inima voastră. Să-mi ajute Dumnezeu să-i scot și eu, că eu am mai mulți decât toți. Să-mi mărturisesc patimile sufletești că sunt mai grele decât cele trupești.

Vă rog să învățați să vă mărturisiți. Sunt vreo câțiva foarte clari. El îți spune în fiecare zi ce a făcut: sâmbătă, luni, marți. L-ai dezlegat, poate să moară în ziua aceea. Dar sunt o seamă care nu știu nimic. Dacă nu le spun eu, el nu știe ce să spună. Spune două cuvinte și a tăcut. De ce? N-am pătruns în noi. N-am învățat ce este nimicnicia și neputința noastră. Nu știm cum suntem robiți cu milioane și milioane de neputințe și păcate și stăm ca niște orbi, ca niște stricați și în ziua morții o să vedem milioane de draci care ne-au robit și atunci o să fie prea târziu. Să fiți sinceri la mărturisire.

Unii nu spun nimic. Cum o să se vindece acela? Cum o să se formeze duhovnicește dacă nu e sincer în fața lui Hristos? Credeți că Dumnezeu nu este de față? Voi n-auziți ce spune Scriptura? *Cele mai înainte gândite ale mele le-au văzut ochii Tăi, Doamne.* Ce spune Dumnezeu lui Iov? *Cine este care să poată să ascundă de la mine sfaturile inimii sale?* Crezi tu în inima ta că poți ascunde ceva și să nu știe Dumnezeu? Doamne ferește! Și dacă nu vă mărturisiți curat, vă iau patimile în primire și vă duc la prăpăd. Azi oleacă, mâine oleacă, că începi a te încrede în minte. Dar dacă te iei după mintea ta, ea te duce, prin rânduiala de sine, la prăpăd.

Spune că în toată ziua te-a lovit păcatul cutare și cutare. Poate tu nu, dar eu sunt lovit în toată clipa de păcat. Eu n-am clipă când nu mîinii pe Dumnezeu. Asta o spun înaintea lui Dumnezeu și înaintea tuturor. Nu este o clipă în sufletul meu când păcatul nu mă stăpânește. Numai atîta că sunt orb și nu-mi cunosc păcatul. Că păcatele sunt foarte subțiri, cum este akedia, cum e iubirea de sine, cum e nesimțirea. Cât sunt de subțiri!

Sfântul Simeon Noul Teolog a plîns toată viața, când a găsit scris în *Scara* despre păcatul nesimțirii, că „nesimțirea este moartea minții și omorîrea sufletului înainte de moartea trupului”. Ai auzit ce face nesimțirea? Omoară partea cea privitoare a sufletului, pe minte. Și de unde să mai cunoști păcatul? Ia să vă dau o pildă. Dacă aici am face acum curățenie și am mătura și am scutura toți și am zice: „nu mai este nici un fir de praf”, și ar veni o rază de soare prin perdea, atunci am vedea milioane și milioane de corpuri în raza aceea. Atunci am vedea noi cîtă curățenie am făcut. N-ai știut că sunt miliarde și miliarde de corpuri străine. Pentru ce? N-ai cunoscut pînă n-a venit raza soarelui.

Așa se întîmplă cu sufletul nostru. Pînă nu prinzi adîncul inimii, pînă nu te cureți cu lacrimi, cu pocăință, nu cunoști în cîte viclenii ești robit. Nu cunoști. Atunci cunoști, când vine soarele cel gânditor și îți arată: „Uite cîte miliarde și milioane ai!”. Și de aceea, ce zic sfinții? Sfântul Teofan Mărturisitorul spune: „Dacă în fiecare clipă greșim, în fiecare clipă

sufletul nostru trebuie să se întoarcă la umilință”. Că nu se poate ierta păcatul fără umilință.

Băgați de seamă. Tu greșești azi, eu greșesc mâine, celălalt poimâine. Dacă ne-am mărturisit curat și am pus început bun, Dumnezeu ne ajută. Mai întâi trebuie să ne cunoaștem pe noi înșine. Ai văzut cum se smerește Sfântul Teodor Studitul: „Nu sunt vrednic să vă fiu păstor, că sunt păcătos, că voi lucrați mai mult decât mine, că voi mă întreceți și eu nu sunt vrednic să vă dau pildă cu viața mea”. Aceasta o zicea Sfântul Teodor Studitul după atâția ani de schingiuri, izgoniri, necazuri și închisori pentru icoane. Ai văzut cum era foarte atent să dea pildă nu numai cu cuvântul, ci și cu trăirea și cu viața lui? Tocmai aceasta e.

Să fiți sinceri și să trăiți în dragoste, în înțelegere, în unire. *Purtați sarcina unul altuia și așa veți plini legea lui Hristos.* Pentru ce? Tu greșești azi, eu te văd pe tine, iar tu mă vezi pe mine când greșesc mâine. Și atunci eu îți port neputințele tale și tu îmi porți neputințele mele. Că auzi ce spune: „Fratele tău este oglinda ta”. El vede ce ești tu, tu nu vezi. De aceea, când îți spune ceva, el îți spune adevărul, iar tu ești oglinda lui. Pentru că el vede ale tale și tu vezi ale lui. Și văzând, să ne îndreptăm cu duhul blândeții, cu duhul dragostei, unii și alții să punem început bun, că toți suntem păcătoși și toți suntem pururea în lupte și în ispite și toți avem nevoie de îndreptare și de sfătuire.

Ai văzut la avva Sisoe cel Mare? Ai văzut poziție ortodoxă la acest mare sfânt? Acesta 70 de ani

a stat în pustie și s-a nevoit. Și au auzit bătrânii pustiei că Sfântul Sisoe cel Mare se săvârșește și s-au adunat mulți sihaștri, mulți părinți:

– Hai să vedem pe avă Sisoe, că se duce.

Și el stătea pe așternut, pe rogojină. El avea peste o sută de ani când au venit bătrânii să-l vadă la sfârșit. Și deodată s-a luminat ca soarele fața lui.

– Ce este, avo? l-au întrebat.

– A venit avă Antonie cu mulți sihaștri și sfinți din cer.

Apoi iarăși i-a strălucit fața și a zis:

– Ceata prorocilor a venit.

Și s-a luminat și mai tare fața lui.

– Ceata apostolilor a venit.

Și se părea că vorbește cu cineva. Și l-au întrebat părinții:

– Avă, dar cu cine vorbești?

– Iată, îngerii au venit să mă ia și eu, fraților, mă rog să mă mai lase puțin să mă pocăiesc.

Dar bătrânii i-au zis:

– Nu ai nevoie să te pocăiești, avo.

Și a zis Sfântul Sisoe:

– Cu adevărat, nu știu să fi pus început bun.

Și când s-a mai luminat o dată în chilie, toți au căzut jos. Și a zis avă Sisoe:

– A venit Mântuitorul și zice: „Aduceți-mi mie pe vasul alegerii din pustie”.

Și îndată s-a săvârșit sfântul, și s-a făcut ca un fulger acolo și s-a umplut chilia de bună mireasmă.

Ai auzit minte smerită? Tot cerul venise la el și el nu socotea că a pus început bun, nici n-a pus

început de fapta bună. Aceasta este smerenie. Nu să se umfle omul că a făcut, că a dres. Aceasta e cea mai mare ispită drăcească, dacă socotește că a făcut el ceva. Toate le face omul cu harul lui Hristos, dacă el se socotește că n-a făcut nimic. Aceasta este poziția cea mai creștină și mai ortodoxă.

Deci patimile sufletești sunt mult mai subțiri ca cele trupești și mult mai greu de cunoscut, dar mult mai grele decât cele dintâi. Nouă ni se pare că n-avem păcat, dar trăim în adâncul nesimțirii și al împietririi și al necunoștinței noastre.

Citiți pe Sfinții Părinți și însușiți-vă acele învățături care să vă apere în vreme de ispită, pe care le auziți și la biserică și la masă. Și să ajute Preasfântul Dumnezeu și Maica Domnului ca noi, păcătoșii, cu mila lui Dumnezeu și cu rugăciunile Maicii Domnului și ale tuturor sfinților, să călătorim pe calea mântuirii și să ne mântuim. Amin.

CUVÂNT ROSTIT ÎN CIMITIRUL MĂNĂSTIRII SIHĂSTRIA

Dacă de-a pururea vei cugeta la moarte, niciodată nu vei muri cu sufletul tău. Căci cuvântul moarte pentru cel înțelept este viață. Pururea ne trezește cuvântul acesta de moarte, ca să nu murim cu sufletul. Dacă strămoșii noștri, Adam și Eva, nu uitau cuvântul acesta, nu mureau ei și nu murea tot neamul omenesc. Dumnezeu le-a spus: „Adame și Eva, din toți pomii raiului să mâncați, să vă veseliți, dar din

pomul cunoștinței binelui și al răului să nu mâncați, că ori în ce zi veți mânca, cu moarte veți muri”.

După unii filosofi și după unii mari teologi ai Bisericii, Adam ar fi stat în rai 700 de ani, după alții 70 de ani, alții iarăși zic de 7000 de ani, însă adevăratul timp cât a stat el în rai nimeni nu-l știe, pentru că nu începe cronologia de când a stat el în rai, ci de când a ieșit pe pământ. Și cronologia e făcută de oameni, iar cronologia lui Dumnezeu nimeni nu o știe.

Și de câte ori se apropia Adam de pomul acela, că frumos era la vedere, foarte frumos, de-atâtea ori îl ispitea gândul să mănânce. Dar își aducea aminte ce a spus Dumnezeu și zicea Evei: „Măi femeie, Dumnezeu a spus că atunci când o să mâncăm de aici vom muri”. Și fugeau. Nu se apropiau. Dar nu știau cât e de rea moartea. Pentru că Adam mai înainte de el nu văzuse oameni morți. El știa că moartea poate fi ceva rău. Dar după cum un om care nu a fost bolnav niciodată în viață, dacă îi spui: „Măi, ai să te îmbolnăvești!”, el își dă seama că o să fie ceva rău boala, dar, dacă n-a încercat-o pe pielea lui niciodată și n-a fost bolnav, nu poate ști cât de rea e boala, tot așa și Adam se gândea: „O fi rea moartea, cine știe ce e?”, dar cât e de rea moartea, nu știa. Pentru că nu văzuse oameni ca noi, cum vedem astăzi mereu murind, și mâine și poimâine. Și cât mai vinovați suntem noi decât Adam, că noi, văzând milioane de morți și în tot timpul și de atâtea ori, nu ne înțeleptăm să facem voia lui Dumnezeu. Dar Adam era mai puțin vinovat, el nu văzuse morți. Se gândea totuși că va fi ceva rău și

frica morții era pentru dânsul un frâu care îl oprea să nu pășească la călcarea poruncii.

Iar diavolul, văzând că Dumnezeu i-a întrarmat pe Adam și pe Eva tocmai cu această armă preaputernică, a vrut să le-o smulgă din mâini, ca pe urmă să-și bată joc, să-i facă să cadă ei și prin ei tot neamul omenesc. Și ce a zis? „Nu mănâncă din pom, nu calcă porunca lui Dumnezeu, că se tem de moarte”. A intrat în șarpe, cum zice Marele Vasile, șarpele avea picioare mai înainte și vorbea foarte frumos, însă de când l-a blestemat Dumnezeu să se târască, i-au intrat picioarele în pânțece. Dar când l-a blestemat să aibă picioarele în pânțece? Cum arată în *Hexaimeron*. Atunci când i-a spus: *Pe pieptul tău te vei târî și pământ vei mânca în toate zilele vieții tale*. Șarpele vorbea frumos și avea picioare înalte, zice Marele Vasile. Dar nu numai el, toate animalele vorbeau cu Adam. Toate aveau cunoștință și vorbire înainte de căderea omului. Vedeți la Marele Vasile și la Sfântul Maxim. De aceea spune dumnezeiescul Părinte Isaac Sirul: „Omul smerit pune mâna pe târătoare, pe vipere, și pe scorpii și pe vasilisc și le rupe în două. Doarme cu leul în culcuș. Toate animalele i se supun lui”. Pentru ce? Cel care este cu adevărat smerit are mireasma lui Adam. Era o mireasmă pusă în om, așa încât toate animalele, când ajungeau la el, îi lingeau picioarele și i se supuneau și vorbeau cu dânsul. Și mireasma aceea a lui Adam s-a ridicat odată cu căderea lui, cu călcarea poruncii.

Dar prin cel smerit să nu înțelegeți pe acela care este păcătos și se smerește într-un păcat, această

smerenie întru păcat se cheamă cunoștință și e de-abia prima treaptă a smeritei cugetări. Smerenia întru dreptate este când cineva va fi vorbitor cu Dumnezeu, ca Moise, va încuia cerul și îl va descuia ca Ilie, va astupa gurile leilor ca Daniil, va trăi numai cu lăcuste și cu miere sălbatică precum Ioan Botezătorul, se va răpi până la al treilea cer ca Pavel. Dacă va putea să facă minuni ca aceștia și se va socoti pe sine că e pământ și cenușă și praf, acela e om smerit întru dreptate, la acela vine mireasma vechiului Adam și atunci nu se mai teme acela de fiare. Cum stătea Sfântul Gherasim că îi slujea leul la Iordan și Sfântul Ioanichie cel Mare care dormea cu balaurul alături în peșteră. Pentru că și cele târătoare, purtătoare de moarte, și cele cu patru picioare, toate cunosc că acesta este stăpânul, are mireasmă de stăpân. Era o mireasmă pe care i-a pus-o Dumnezeu: „Toate, când te-or mirosi pe tine, au să-și plece genunchii”. Și aceasta a fost până la căderea lui Adam, iar când s-a răzvrătit acesta împotriva Ziditorului, atunci animalele s-au răzvrătit împotriva lui. De atunci îl urăsc pe om și pândesc să îi facă rău până se întoarce la așezarea lui Adam.

Deci să revenim. A zis diavolul: „Trebuie să-i scoatem din minte lui Adam și Evei frica morții”. Și a vorbit prin șarpe așa:

– Ce a zis Dumnezeu?

– A zis că dacă vom mânca din pom cu moarte vom muri.

– Nu-i adevărat.

– Așa ne-a spus.

– Dumnezeu se teme să nu vă faceți asemenea Lui.

– Și ce o să fie dacă o să mâncăm?

– Se vor deschide ochii minții voastre, veți fi ca niște dumnezei, cunoscând binele și răul, și de aceea Dumnezeu nu vă lasă să mâncați și v-a oprit să nu mâncați din pomul ăsta.

Și îndată cu vorbirea satanei prin șarpe, a intrat în inima lui Adam, cum spune Sfântul Maxim, închipuirea de a se face întocmai cu Dumnezeu. Când strămoșul nostru și-a închipuit șederea sa întocmai cu dumnezeirea, ne-a dus pe toți în fundul iadului. Și-a imaginat că el poate fi Dumnezeu. Prin imaginație au căzut dracii și cu aceeași armă l-au dărâmat pe Adam în rai. Dracii au căzut înainte de zidirea lumii, după cum arată sfinții.

Cine a fost satana? El n-a fost înger, el a fost heruvim. Ce spune Scriptura de satana? *Erai un heruvim ocrotitor și te-am împodobit pe tine cu carbuncul de aur, cu topaz și iachint, și hrisolit, și onix, și rubin și cu toată piatra scumpă. Și erai luceafărul care răsăreai dimineața în ceruri. De aceea îi și spune mai târziu: Cum ai căzut din cer, stea de dimineață!* Deci vezi că satana n-a fost înger dintr-o ceată mai aproape de pământ. Nu. Satana a fost heruvim. Zice: *Erai un heruvim ocrotitor și te plimbai în mijlocul pietrelor celor de foc din ceruri și toate flautele și muzicile cerului le-am pus în slujba ta. Și zice: Iar mândria ta te-a întors la îndărătnicie și te-ai încordat împotriva puterii celei ce te-a zidit. De aceea te-am aruncat din cer și ai căzut din cer, stea de*

dimineață. Cu lanțurile întunericului te-am legat, cu viermi te voi acoperi și viermi vor fi sub așternutul tău.

Dar pentru ce l-a pedepsit așa de tare pe satana? Iată pentru ce. Auzi: *Tu ai zis în gândul tău: Deasupra munților celor de miazănoapte din ceruri mă voi sui. Deasupra norilor celor din ceruri mă voi sui. Deasupra tuturor stelelor cerurilor voi pune scaunul meu și voi fi asemenea cu cel Preaînalt. Ai auzit cum a căzut? Prin imaginație că poate fi asemenea cu Ziditorul. Și cu aceeași armă a venit la Adam.*

Până a avut frica morții în minte, omul n-a căzut. Deci i-a luat această armă din minte, zicându-i:

– Nu veți muri cu moarte. O să se întâmple altceva. Ai să te faci mai mare decât ești, ai să fii dumnezeu și ai să domini peste toate, și nu vei mai muri.

– A, dacă-i așa... De aceea m-a oprit, ca să nu fiu ca El? Mă duc să mănânc.

Așa a zis Eva și ai văzut? A poftit Adam să se facă dumnezeu și n-a fost. S-a făcut Dumnezeu om de-acum, ca la înviere să-l ridice pe Adam, să-l ducă și să-l facă fiul lui Dumnezeu după har. Și de aceea, zic Sfinții Părinți, cea mai mare filosofie pe care a pus-o Dumnezeu în mâna omului încă de când l-a zidit, cea mai puternică armă de a nu greși, cea mai mare piedică de a-l opri pe om de la păcat, i-a pus Dumnezeu în minte și în inima lui și în ureche: *Cu moarte vei muri.*

Și noi, toți fiii lui Adam, toți care suntem păcătoși, ne tragem din aceeași țărână, din același duh, până astăzi, și dacă uităm, ca Adam, de moarte, ca Adam vom păți. Dar pentru noi nu va mai veni un mijlocitor, că deja a venit, pentru că Apostolul Petru spune că dacă vom păcătui noi după ce am luat cunoștința, pentru noi rămâne o așteptare groaznică, înfricoșată, o pedeapsă fără de sfârșit.

Și așa strămoșul nostru, dacă ținea sfatul acesta: „Să nu mănânci, că ai să mori”, nu cădea. Așa e și astăzi, cum arată marele Vasile: „Cea mai înaltă filosofie de sub cer: adu-ți aminte că ai să mori”. Și dacă ai să mori, nu că ai să mori, ce urmează după moarte. Urmează judecată, urmează plată pentru fapta bună, urmează muncă veșnică pentru păcat. Iată urmările păcatului.

Noi, săracii de noi, de câte ori uităm că vom muri, de atâtea ori ne tulburăm. Cum zice apostolul: *măcar că în chip trece omul, dar în zadar se tulbură*. Ne tulburăm degeaba, că dacă am fi pregătiți cu sufletul, nu ne-am tulbura. Suntem neputincioși, nici un cuvânt nu putem răbda. Nu martiriu, nu sabia, nu unghiile de fier pe care le-am văzut la Roma și ghearele pe care le-au răbdat sfinții care L-au iubit pe Dumnezeu. Nu putem nimic. Iar dacă ne-am aduce aminte de moarte, întotdeauna am fi înțelepți.

Să trecem la al doilea Adam al omenirii, la Noe. Cu ce i-a întrarmat Noe pe feciorii lui după ce le-a împărțit averea și au ieșit, le-a dat drumul pe fața pământului din corabie? Pe lângă toate ce le-a spus, le-a spus și aceasta: „Asta-i comoara comorilor, să

aveți din oasele lui Adam și fiecare să le păstrați cu mare cinste”. Capul l-a dat lui Sit, pieptul și mijlocul l-a dat lui Iafet, iar picioarele lui Ham. Și i-a înțarmat și pe feciorii lui al doilea Adam al omenirii cu ceea ce uitase Adam în rai: frica morții. „Nu uitați că veți muri. Să nu uitați că mergeți în pământ. Nu uitați ce a pățit străbunicul și răsstrăbunicul vostru și al nostru, al tuturor”. Când a uitat de moarte a moștenit îndoita moarte, moartea cea trupească după 950 de ani și cea duhovnicească 5508 ani până la venirea lui Hristos în trup.

Spun Sfinții Părinți așa: „Dacă vrei să-ți iei un sfetnic, cel mai mare sfetnic în viață, care să te învețe atâta înțelepciune, mai mult decât Solomon, ia-ți sfetnic pe moarte. Și dacă ai să iei pe moarte sfetnic în viață, ai să câștigi o înțelepciune mult mai mare decât a lui Solomon”. Dar de ce? Când vrei să faci un păcat întreab-o pe moarte:

– Ce zici, moarte, să fac?

– Nu face, că vii pe mâna mea și te duc în iad.

Când vrei să te răzbuni pe unul:

– Ce zici, moarte, să mă răzbun?

Când vrei să ocărăști pe unul sau să-l înjuri, sau să furi, sau să curvești, sau să te îmbeți, sau să fumezi, orice vrei să faci rău, întreabă pe moarte:

– Ce zici, să fac?

– Nu, că ai să vii pe mâna mea. Mai ai oleacă de trăit și pun eu coasa pe tine.

Și îndată te temi: „Auzi ce a spus moartea?”. Moartea e cel mai bun prieten. Cine trăiește după Dumnezeu să nu se mai teamă de moarte, că moartea

e cel mai bun prieten, cel mai mare filosof, cel mai mare sfetnic în viața noastră dacă vom asculta de el. Niciodată moartea nu are să te învețe să faci păcat. Totdeauna o să-ți spună: „Nu fă. Acuși îți pun un junghi, acuși ești în mâna mea”. Și să vezi câtă înțelepciune te învață moartea. Iar la urmă, zic Sfinții Părinți, dacă ți-ai luat sfetnic pe moarte, la sfârșitul vieții tale, văzând toți viața ta curată și cu mare grijă de mântuire, au să zică: „Oare cine a fost sfetnicul lui?”. Și nimeni nu o să știe că tu ai ales un sfetnic, cel mai tainic, pe moarte. „Oare cine i-a fost sfetnicul lui, de omul acesta a petrecut și în curăție, și în smerenie, și în sânguință, și în hărnicie, și în meditație, și în umilință, și în toată lucrarea faptei bune? Cine l-a învățat pe el atâta înțelepciune, cine i-a fost sfetnicul lui?”. Și nimeni nu o să știe, că știi cine a fost sfetnicul cel mai mare? I-a fost moartea. Atâta înțelepciune poate să-l învețe pe om moartea, zic Sfinții Părinți, că nici Solomon, nimeni nu poate să-l învețe pe om cât ne învață pe noi moartea.

Ce spune Sfântul Filotei Sinaitul? „Cea dintâi ușă care duce la Ierusalimul gândit, adică la atenția minții, este tăcerea gurii întru cunoștință, chiar dacă mintea încă nu s-a liniștit. A doua este înfrânarea cu măsură de la mâncări și băuturi. A treia, care curățește mintea și trupul, este amintirea și gândul neîncetat al morții. Eu, zice, văzând odată frumusețea acesteia și rănindu-mă și desfătându-mă cu duhul, am voit să mi-o câștig soție pentru toată viața, îndrăgostit de frumusețea și de cuviința ei: cât este de smerită, cu câtă bucurie se mâhnește, cât e de gânditoare, câtă frică

are de dreapta judecată, temându-se de sorocul vieții, cum izvorăște lacrimi tămăduitoare și gânduri prea înțelepte. Pe această fiică a lui Adam, adică pomenirea morții, însetam să mi-o câștig pururea soție și să vorbesc cu ea de cele ce se vor întâmpla după părăsirea trupului. Dar adeseori nu m-a lăsat blestemata uitare, fiica întunecată a diavolului”.

De aceea dumnezeieștii părinți spun mereu: „Mergi adesea la cimitire și la morminte, o, frate, că dacă adesea vei merge acolo, atâta înțelepciune ai să te înveți, că toate școlile filosofice din lume nu știu atâta”. Vino la mormânt și stai de vorbă cu cel din mormânt. Dacă-l cunoști, bine. Dacă nu-l cunoști, și mai bine. Dar știi că a fost și el un om ca tine. „Ce faci, frate, aici? De când ai adormit? Unde e sufletul tău? Ce vede el acolo? Ce aude el acolo? Ce simte el acolo? Oare te-ai mântuit? Oare au ajuns faptele tale cele bune să te scoată din gheenă sau – Doamne ferește – poate ești la munci. Cât e de greu acolo? Pe cine mai cunoști acolo, cu cine ești acolo?”.

Așa vedem noi, săracii de noi, care trăim, ce suntem. Orice filosof, orice învățat, oricine din lumea asta ar spune: „Iată ce e omul”, nu ai putea să-l crezi, pentru că nimeni nu ar spune adevărul precum spune Dumnezeu, Care l-a făcut pe om. Ce spune Dumnezeu? Ce suntem noi? N-ați auzit, că de atâtea ori citiți Scripturile și le auziți. *Omul ca iarba, zilele lui ca floarea câmpului, așa va înflori.* Auzi ce spune Dumnezeu către Isaia: *Strigă, o, prorocule: Tot trupul este iarbă și toată slava omului pe pământ este ca floarea ierbii. Uscatu-s-a iarba și floarea ei a căzut și*

cuvântul Domnului rămâne în veac. Și iar: Zilele lui ca umbra trec. Și iarăși: Zilele mele ca umbra s-au plecat și eu ca iarba m-am uscat. Și iarăși: Zilele anilor noștri ca pânza păianjenului s-au asemănat. Ai auzit ce suntem? Floare, umbră, păianjen și iarbă. Pământ și cenușă, cum a zis Avraam către Dumnezeu. Iată noi, săracii, pe lângă că avem cuvântul lui Dumnezeu care ne învață, dar nu suntem nici atât de departe de a ști ce este moartea, precum era Adam înainte de cădere. Adam a greșit, dar nu văzuse oameni morți. Nimeni n-a murit înainte de el, dar noi veșnic avem moartea în față.

Noi vorbim aici unde se odihnesc frații noștri care ieri vorbeau cu noi, trăiau cu noi, se rugau cu noi, care au luat parte la ispitele noastre atâția ani și ei s-au dus cu un ceas mai devreme și noi plecăm mâine. Ei ne așteaptă. E o familie aici în cimitirul acesta de sfinți. Numai cât am cunoscut eu viața lor de aici. Deci noi avem o oglindă veșnică în față, care poate veșnic să ne îndrepte: moartea.

Nicăieri nu putem vorbi așa frumos de moarte decât aici. Și acestea vreau să spun: dacă vom lua sfetnic pe moarte în toată vremea vieții noastre și în toată clipa, nu vom greși. Moartea nu părtinește. Ea spune adevărul. „Omule, cu moarte vei muri. Vii în mâna mea și eu te duc unde Dumnezeu rânduiește și ai să te muncești în vecii vecilor. Dar ia seama că atunci când am să vin la moartea ta, cu atâta frică și cutremur am să vin, cu cât vor fi păcatele tale mai mari. Cu atât mai mari munci și chinuri am să-ți dau,

cu cât tu ai fost neîndreptat înaintea lui Dumnezeu. Eu nu fac nimic fără porunca lui Dumnezeu”.

Și de aceea, oricând vom fi supărați și învolburați, nicăieri nu poți să te liniștești mai mult decât venind în cimitir aici. Ia-ți o carte sau nu, vino și meditează asupra celor ce stau sub pământ aici, care așteaptă trâmbița judecății, și să vezi câtă bucurie și mângâiere o să intre în sufletul tău când te vei duce de aici. Pentru ce? Că Dumnezeu vede de sus: „Uite un suflet, săracul, învolburat de ispitele vieții, nicăieri n-a găsit alinare decât la mormintele fraților săi”.

Citiți în *Istoria Bisericii Universale* și vedeți primii creștini, chiar în vremea marilor persecuții. Nu era atunci religie de stat religia creștină. Nu era voie nimeni să se închine lui Dumnezeu. Nu erau biserici, nu erau mănăstiri, nicăieri nu se puteau aduna creștinii. Nu era voie. Numai în cimitire se adunau. De ce? Deoarece cultul acesta al morților era și la păgâni și aceia ziceau: „Ei, s-a dus să-și vadă neamul său, pe mama, pe tata, la cimitir”. Dar ei se adunau acolo cu cei de un gând. Vedeți în viața Sfintei Cecilia cum episcopul Urban se ascundea prin morminte. Vedeți cum Sfintele Emerentiana și Zoe la cimitir au pătimit martiriu. Citiți în *Viețile Sfinților*³. Că Sfânta Emerentiana s-a dus să vadă unde e mormântul Sfintei Agnia și au ucis-o cu pietre lângă mormântul ei.

Ei se adunau în cimitire, că aici era un loc de liniște unde săracii puteau să-și aducă aminte de frații

³ Vezi viața Sfintei Cecilia la 22 noiembrie, viața Sfintei Agnia la 21 ianuarie și viața Sfântului Sebastian la 18 decembrie.

lor care au murit martiri, care au murit în credință și au dus luptele muceniciei. Dar acum, când, cu darul lui Dumnezeu, suntem liberi, că avem biserici și mănăstiri și slujbe și preoți, câtă libertate avem noi acum și nu vrem să avem această filosofie și această mare mângâiere de a ne duce la cimitire.

Poți să te duci la cimitir și fără să vii aici cu trupul. Poți să te duci din chilie și să vii aici de atâtea ori și noaptea și ziua. Nu se cere să vii numaidecât cu trupul aici, ci cu mintea. Poți să stai și la rugăciune și cu mintea să fii în mormânt. Nicăieri nu vei găsi atâta odihnă. Sfântul Ioan Scărarul zice: „Unii au spus: când te rogi să nu cugeți și la moarte, ci numai la Dumnezeu. Dar eu cinstesc un ipostas în două firi”. Adică să cugeți pururea și la moarte și la Dumnezeu. Că te ajută foarte mult.

Stai la rugăciune, dar adu-ți aminte de oasele fraților tăi din mormintele lor, de viața lor, de petrecerea lor, și câtă filosofie este. Pentru că tu, odată ce te-ai gândit că ești muritor, cugeți: „Stai, domnule, viața mea cum e? Cum e petrecerea mea? Cum petrec eu?”. Deci v-am spus și de la Adam cel vechi și de la Noe și de la toți, că toți au filosofat pentru moarte. Și toți sfinții părinți spun că cea mai înaltă filosofie de sub cer este pururea să cugetăm la moarte. Iată ce spune Isus, fiul lui Sirah, în cartea Înțelepciunii: *Fiule, adu-ți aminte de cele mai de pe urmă ale tale și în veac nu vei greși.* Iată o scriptură preaînțeleaptă care ne răspunde la predica noastră de aici. Pentru că niciodată, dacă am cugeta serios la moarte, nu ne poate stăpâni păcatul.

Dar acumă să vorbim ceva mai aproape de înțelegerea noastră și ceva mai viu despre cele ce sunt în cimitirul acesta. O să vorbim ceva din petrecerea unor părinți de pe aici. Iată sunteți aici unii care îi cunoașteți pe mulți dintre părinți.

Iată Părintele Caliopie care e acolo. Până mai deunăzi am fost cu el. Uite Părintele Calinic, oleacă mai încolo. Uite Părintele Visarion, e aici. Uite arhimandritul Partenie, care-l știți, l-ați apucat. Aceștia sunt mai noi, alții sunt mai vechi, dar toți sunt frații noștri. Toți suntem o familie. Cimitirul acesta, când i-am ales eu locul, l-am ales aici. Aici era oleacă de vie pusă de Părintele Chiriac. Și nu-i mergea bine, că este frig. Și tot venea ordin de la mitropolie să mutăm cimitirul de lângă biserica din vale. Ne-am gândit să-l mutăm aici. Locul acesta este frumos, sus, parcă e tot mai sus de noi și noi suntem în groapă.

Știți al cui a fost primul mormânt în acest cimitir? Așa a vrut Dumnezeu. O doamnă din Botoșani. Eram la hram în anul 1943 și aveam o mătușă Maria, mătușa Părintelui Andrei de la Sihla și a mea – tușă Maria de la Săvineni –, a trăit vreo 94 de ani. Ea venea să ajute la hram, cu vreo zece-cincisprezece femei, așa cum vin și acumă. Și a venit una, doamna Natalia Glodeanu, care era mama șefului de poliție din Botoșani. Ea a venit, dar feciorul i-a zis: „Mamă, nu te mai duce la mănăstire anul acesta, că ai să mori acolo”. Dar ea a făcut trei metanii: „O, dacă mi-ar ajuta Dumnezeu să mor la Sihăstria, acolo unde mi-e drag mie!”.

Se vede că a zis într-un ceas bun. A venit aici. Părintele Ioil era preot atunci, nou duhovnic. Și cum au ajuns aici, ele pregăteau pentru hram să facă mâncarea, numai ce ea a slăbit și a zis: „Cumătră, mie mi-e rău, mă doare capul, vai de mine”. Vin femeile la mine, care eram cu grija mănăstirii. Eram numai noi amândoi, părintele Ioil era cu biserica, eu eram cu administrația, cu toată grija aici.

– Hai, părinte, repede, că doamna Natalia a slăbit.

Mi-am zis că poate o să se facă bine, poate e obosită de la drum, că atunci nu erau mașini pe aici, să vină cu trenul. Greu veneai pe jos, și cu căruțele era greu. Erau drumuri grele. M-am dus la ea:

– Ce faci, cucoană Natalia?

– Părinte, mor. Mi-e rău. Părinte, dacă mor, să știi că eu am în portofel actele mele, carnetul de pensii, am la mine șapte sute de lei.

Ea îmi spunea, dar eu credeam că-mi spune doar așa.

– Eu am să mor aici, că eu de-acasă mi-am pus în gând să mor aici.

Vezi un suflet mare! Aceasta a început cimitirul aici. Mă duc și trimit la ea pe Părintele Ioil.

– Du-te acolo la cucoana aceea de la Botoșani că e gata!

S-a dus Părintele Ioil, a spovedit-o.

– Măi, dar chiar a slăbit.

A și împărtășit-o. Peste două ceasuri a fost gata. Acea doamnă, uite acolo o cruce, ea a început cimitirul aici, săraca. Vezi credința ei! Se pomenește:

„Încă ne rugăm pentru toți cei ce se odihnesc împrejurul sfântului lăcașului acestuia”. Cu dânsa am început și pe urmă tot au venit, azi unul, mâine altul. Au venit unii în timpul refugiului și au murit aici. Aici îi înmormântam în timpul războiului, că era frontul aici. Și s-a început încetul cu încetul și s-a mutat cimitirul.

Dar să vorbim de unii pe care i-am adus de la cimitirul de jos aici. Dacă ne-am hotărât să aducem pe părinții din cimitirul vechi aici, eu știam acolo niște părinți martiri și foarte m-am folosit când i-am dezgropat. Părintele Paisie cu Părintele Ieronim Petrescu dezgropau și eu cu doi frați am luat o vană de lemn mare și spălam oasele. Care-i dezgropam, turnam apă, spălam, i-am adus pe toți odată aici.

Am ajuns la oasele lui Constandie Uricaru. Iaca o să găsiți o cruce pe rândul ăsta sau mai încolo. M-am speriat cât de frumoase erau. Galbene cum e ceara și ușoare de parcă erau de hârtie. Numai capul și câteva osișoare. Dar să vă spun cum a suferit acela în viață. L-ați apucat pe Constandie Uricaru? Acela care stătea pe un colac de gumă. Acesta a venit aici de la metocul Sfântului Munte de la Țifești, de la marele călugăr Evghenie Dumitrescu. Eu eram la oi și el era la vaci. El a fost mai înainte de armată aici. Era din comuna Ciumași, județul Bacău. Ne-am întâlnit odată în poiana Găinăriei. Zice:

— Frate, ia vino încoace.

— Ce este, frate Constantin? că așa îl chema ca frate.

– Uite, în armată am uitat câțiva psalmi. (El știa Psaltirea pe de rost. Erau trei care știau Psaltirea pe de rost din scoarță în scoarță, cu tot cu cântările lui Moise, cu tot cu molitfe, cu tot cu pomelnicul cel mare. Era Părintele Teodosie Ștefănescu care s-a înecat în Iordan. A vrut să treacă înot, era slab de un plămân și l-a luat Iordanul. Era Gherasim, fratele meu cel mai mare, și ăsta, Constandie. La dânsii s-a împlinit cuvântul acela care zice la Paremii: *Răpitu-s-au, ca să nu schimbe răutatea mintea lor sau înșelăciunea să înșele sufletul lor. Puțin ostenindu-se, au împlinit ani îndelungați, că plăcut era Domnului sufletul lor, de aceea S-a grăbit a-l scoate*). Vino, frate, că în armată eu am uitat câțiva psalmi.

Eu am dat oile cu miei pe coastă încolo și m-am dus la el. El făcea linguri în Poiana Găinăriei.

– Ia vezi aici, că mă înșeală vrăjmașul, eu am făcut armată un an și opt luni și uite, am uitat câțiva psalmi.

Eu eram cu Psaltirea în mână, dar el știa mai bine unde greșește. Țin minte ca astăzi.

– Frate Constantin, îi zic, n-ai greșit.

– Ia seama, bre. Îmi pare că aici.

– N-ai greșit.

– Ia seama că acolo greșesc, la psalmul acela. *Zis-a călcătorul de lege ca să greșească întru sine: Nu este frica lui Dumnezeu înaintea ochilor lui.*

Și când m-am uitat, acolo greșea două stihuri. Tot timpul zicea Psaltirea pe de rost. Apoi s-a îmbolnăvit de tuberculoză osoasă. I se vedeau oasele la umeri și la genunchi și coatele la mână și m-a pus

starețul să-l îngrijesc. Am pus un colac roșu de gumă, că nu putea să mai stea pe nimic. Oasele de la șold se atingeau de țoale și era numai sânge. Și l-am pus pe colacul acela de gumă umflat, dar nu înceta de a zice Psaltirea. Și știa și acatistele către Maica Domnului și toate acatistele zilelor, cu tot cu rugăciuni, și le zicea pe de rost. Și îl auzeam câteodată:

– Vai, văleu.

– Ce-i, frate?

– Mă bat dracii. Au zis să nu mai spun psalmi. Uite au venit cu culioane roșii ca protoiereii la mine și cu bastoane verzi și mă bat de mă rup, că au zis să încetez, să nu mă mai rog.

Însă el spune Psaltirea mai departe, ca un martir.

Când mi-aduc aminte de părinții care au trăit aici și ce viață aveau, mie nu-mi trebuie mai mare tribunal. Ei vorbesc cu noi și ne arată: „Măi fraților, mâine-poimâine sunteți aici. Luați seama cum vorbiți, ce faceți, ce lucrați, cum vă rugați, că doar nu scăpați”. Rămâne vreunul din noi aici? Să știți că nu rămânem aici. Să avem grijă să ne pregătim, că plecăm. Mâine plecăm, mâine plecăm. Să dea mila Domnului să nu uităm acest mare adevăr că mâine plecăm.

Părintele Galaction a fost starețul meu de la oi. Cu el am stat atâția ani. Bun om a mai fost. El a fost toată viața cioban la oi. Nu știa carte, dar era mare nevoitor. El, dacă venea la stână și dacă în ziua aceea nu și-a făcut canonul de 300 de metanii, ne spunea: „Dragii mei, eu nu pot mânca azi, că sufletul meu nu s-a hrănit”. Și avea o iconiță într-un copac la

marginea pădurii și se ducea acolo și făcea 300 de metanii. Nu mânca până nu își făcea canonul. Că era un pustnic în pădure aici, dacă ați auzit de Pamvo, și era duhovnicul lui. Și i-a spus să nu mănânce până nu își va face canonul călugăresc. Și el ținea, săracul, cum l-a învățat.

Era foarte milostiv. Când eu eram supărat, ca un copil mic ce eram, că n-aveam minte, el mă întărea: „Ei, rabdă, măi Costăchel, rabdă!”. Atâta îmi spunea.

Era plin de dragostea lui Dumnezeu. Noi mergeam la mănăstire să luăm tainul, și cum veneam cu gluga în spate, dacă căpătam oleacă de vin, colac, colivă, eram patru ucenici la el la stână, noi îndată le mâncam la masă. El nu. El ce căpăta, nu mânca până nu ne împărțea nouă la masă. Zicea „Tatăl nostru”, rugăciunea, și când ziceam: „Părinte Galaction, blagoslovește masa”, că el era cel mai bătrân, el făcea o cruce dreaptă și zicea: „Pentru rugăciunile preacuratei, preabinecuvântatei, preaproslăvitei, preaslăvitei Stăpânei noastre Născătoarea de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria, Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă pe mine, păcătosul!”. Așa blagoslovea el masa. Tare mai avea evlavie la Maica Domnului. Și avea un cuvânt. Noi îi ziceam:

– Dar părinte, dar matale îți dă porția și o împarți cu noi, și noi uite că o mâncăm și fără sfinția ta.

– Măi Costăchel – eram frate atunci –, dragostea și cu frăția mult întrece bogăția. (Era cuvântul lui: „Dragostea și cu frăția mult întrece bogăția”). Eu nu

pot mânca singur, mi-e mie drag să vă văd pe toți mâncând și să avem un păhăruț, dar cu toții.

Și i-am spus odată:

– Părinte, ia uite, sfârșitul lumii a spus Mântuitorul că nici îngerii nu îl știu.

– Măi Costăchel măi, știi când are să fie sfârșitul lumii? Când n-a mai fi cărare de la vecin la vecin.

Monahul Pimen Năstac. Acesta numai la rugăciune era. Acesta a fost sfânt. Părintele Pimen nu-l vedeai la biserică decât la praznice. El se ruga mai mult decât toată mănăstirea. Au fost doi frați, el și o soră mai bătrână, maica Olimpiada, la Văratec, care amândoi au plecat la mănăstire. Acesta nu vorbea cu nimeni și nu primea pe nimeni în chilie. Un călugăr numai îi punea mâncarea pe măsuță o dată pe zi. Venea la biserică numai la praznice împărătești, foarte rar, și stătea în pridvor. În 24 de ore el citea o Psaltire și rânduiala celor șapte laude. Mare călugăr a fost. Când te duceai la el, că eram duhovnicul lui, știi ce curățenie era în chilie? Ca în farmacie. Avea o candeluță numai cât un fir de grâu. Patul curat, doar cu un singur țol pe el. Un cuier, două haine, tot era curat pe jos, un scaun și o măsuță. Atât, nimic altceva. Când venea vlădica Victorin Ursache, acesta care este în America, mergea la el: „Numai să-l mai văd o dată pe Pimen”. Era prieten cu el de la Mănăstirea Neamț, unde a fost maistru tipograf. S-a retras aici când am intrat eu stareț, eram tânăr. El a venit aici și lega cărți. Ascultarea lui era legătoria de cărți.

Tăcea, nu vorbea cu nimeni, și dacă ai fi mers în chilie la dânsul, vorbea numai câteva cuvinte despre

moarte. A murit la 66 de ani. Nu-l interesa ce e în mănăstire, ce face starețul, ce fac călugării. El era numai cu rugăciunea minții și, dacă lega o carte, tot timpul se ruga. Când te duceai, în caz că te chema el, era întotdeauna în genunchi, cu Psaltirea deschisă. Era zăvorât la el, ca să nu poată intra nimeni. Nu știa ce e în mănăstire. El a fost un fel de pustnic în mănăstire. Unii ziceau că dacă ar fi primit pe cineva și ar mai fi vorbit, ar fi folosit pe vreunul. Dar nu, el era o icoană. El cu felul lui de a trăi era destul. Ziceau toți: „Măi, dacă ar fi toți ca Pimen, ar fi o adevărată Sihăstrie”. Pravila, rugăciunea, chilia. Nu era la biserică. El își făcea toată pravila acasă. El făcea o Psaltire și cele șapte laude. O Psaltire ridică pravila de zi în 24 de ore. El era simplu monah, nu era preot, nu era legat cu vreo obligație.

Monahul Atanasie Cercel. Tare a mai fost credincios, săracul. Tare mi-e dor de ei. Vreau să mă duc la ei. Măine-poimăine aș vrea să mă duc.

Ce vorbesc ei cu noi? „Dragii noștri frați, ce sunteți voi azi am fost noi ieri, și ce suntem noi astăzi veți fi voi mâine”. Îți spun un adevăr mare pe care nu poate să-l combată nimeni.

*

Băgați de seamă că venirea Fiului Omului va fi fără de veste. De aceea a spus să ne pregătim, pentru că nu știm când va fi. Vezi că nu știi când te naști. Ia să-mi spui: „Tu ai știut înainte de a te naște că o să te naști? Știi când ai să te duci de aici?”. Nu am știut nici când am venit, nu știm nici când o să plecăm. Dacă v-aș întreba acum pe voi, câteva suflete, unde

ați fost cu o sută de ani în urmă, ia să-mi spuneți acum, care sunteți mai deștepți de aici. Vezi că nu știți? Dar unde o să fiți după o sută de ani? Ia să-mi spuneți. Vezi că nu știm? Că Mântuitorul a spus la apostoli: *Voi nu știți de unde veniți și unde mergeți. Eu știu de unde vin. Eu vin de la Tatăl și merg la Tatăl.*

Iată, venim dintr-o veșnicie fără margini și mergem în altă veșnicie. Dar trecerea aceasta pe pământ cât o avem, vizita aceasta, e o mică vizită, să ne pregătim, că pentru aceasta am venit pe lume, să ne pregătim, ca să putem câștiga în această puțină vreme viața veșnică, iar de nu, Doamne ferește, vom căpăta osânda veșnică, dacă nu vom băga de seamă cum viețuim pe acest pământ. E o pregătire și e bine în toată clipa să ne întrebăm: „Dacă vine moartea, sunt pregătit eu acum?”. Să fii spovedit curat, să fii împărtășit cu Sfintele Taine, să fii împăcat cu toți, să n-ai pe conștiință păcate grele, că nu știi când vine ceasul sfârșitului. Iată, pleci cu o mașină, nu știi că ai să ajungi, un accident...

Viața asta este umbră și vis, este pânză de păianjen și fum, floare și umbră. Voi n-ați auzit cuvântul Scripturii: *Omul ca iarba, zilele lui ca floarea câmpului?* Ia uitate, mai deunăzi erai și dumneata copil micuț. Ai crescut mai mare, te-ai căsătorit, a trecut viața, iată de acum iarna a ajuns. Numai ce vezi că omul se schimbă la față, începe a încărungi, a îmbătrâni, a se încreți, toamna vieții apare pe barbă, câte un păr alb aici, unul colo și pe urmă moare. Chiar dacă ai trăi până la adânci bătrâneți,

trebuie numaidecât să pleci. Trenul vieții nu stă pe loc. Fiecare clipă care bate ceasul – țac-țac-țac – știi unde trimite? La groapă, la groapă, la groapă. Ne duce la groapă. Și secunda pe care a bătut-o ceasul meu acum nu o mai găsesc în veacul veacului. Dar zic unii: „Părinte, o mai găsesc mâine la ora asta”. Da, dar este alta, cu 24 de ceasuri mai târziu. Nu o mai găsesc. Fiecare clipă pe care o arată ceasul, noi n-o mai găsim. De aceea spune Sfântul Apostol Pavel: *Răscumpărați vremea, că zilele rele sunt*. Să facem socoteală în fiecare seară: „Măi, ce am făcut eu în ziua aceasta? Câte metanii am făcut, câte rugăciuni am făcut, câte cărți am citit, câtă milostenie am făcut, câte ore am citit sfintele cărți, am ascultat cuvântul lui Dumnezeu?”. Vezi unde te-ai găsit în ziua aceea, ce ai făcut, că ai să dai socoteală de fiecare minut, de fiecare ceas. Ai văzut când trece sufletul prin vămi, că îi arată și gândurile, tot ce a gândit omul în lumea aceasta.

CONVORBIRE DESPRE VIAȚA DE PUSTIE

Am stat nouă ani în creierii munților: în colibe, în bordeie, în case la oameni. Creștinul acela, săracul, Dumnezeu să-l odihnească, că a murit acum, Moșul Maxim Dumbravă, el a știut mai mult de mine, acela mi-a purtat de grijă. El săracul a fost cu inițiativa: „Ehei, părinte, câte bordeie am făcut eu pe unde am lucrat, și sfinției tale să nu-ți fac?” El mi-a făcut bordeiul.

Că eu săpasem așa slab, cum am putut, toată ziua săpam. Am săpat vagoane de pământ într-un dâmb, că mi-au lăsat uneltele acolo. După aceea au venit ei. Și ei când au venit, a venit moșul cu doi feciori și a văzut cât am săpat eu: „Nu-i de ajuns, părinte”. S-au pus ei pe săpat. Au îndreptat, că era și piatră, era sub un brad mare. Au îndreptat pereții și apoi s-au dus prin pădure și au dat jos brazi uscați uite așa de groși. I-au tăiat cu beschia și au avut niște maiuri cu bucăți de cauciuc, nu se auzeau decât când crăpau, nu se auzeau când dădeau, parcă dădeau în perne.

După ce le-au despicat în două le-au cioplit frumos și au luat măsură, au măsurat săpătura din pământ. După ce au luat măsura, au cioplit drept amândoi feciorii și moșneagul și i-au încheiat laturile: „Uite, acesta ți-i bordeiul, părinte!”. L-au încheiat ladă, l-au făcut drept ladă, cum închei o ladă în cepuri și l-au pus pe mal. Și pe urmă au băgat toată bârnuiala în pământ. Și iaca așa era cum e lada. Și jos au trântit un rând de bârne groase și cioplite și foltăi de brad, parcă era piele de bou. Și sus alt pod. Acum eu mă gândeam cu ce o să-l acopere ei.

– Măi, zic, draniță nu-i, carton gudronat nu-i, tablă nu-i, cu ce-o să-l faceți?

– Treaba noastră, părinte. Nu te interesează pe dumneata, dacă am venit noi aici.

– Moșul Maxim, cum o să faceți?

– Treaba mea, părinte. Las că dacă ți-a fi frig sau dacă te-o ploua, noi răspundem.

Eu stăteam în genunchi și mă rugam și ei lucrau. Eu citeam mereu acatiste, psaltiri. Și ei, săracii, îmi făceau și mâncare, lucrau și acolo. Și eu mă rugam tot timpul mai deoparte, după niște brazi. După ce au terminat, au făcut bârne de 1,60 m, că era bordeiul trei metri așa și trei metri așa. Și de aici a făcut o furcă și și colo una și au pus o stinghie pe care să stea bârnele de acoperiș. Și apoi au pus două bârne cioplite așa și una în mijloc, caplama. Prindea jumătate pe una, jumătate pe cealaltă, deasupra. Pe urmă au adus bunceag, adică mușchi din acela din pădure, de pe brazi răsturnați și au pus peste ele. Peste mușchi au turnat foltăi de brad, coajă de brad, și peste coaja de brad au pus puzderie de aceea de brad. Și au turnat pământul de un metru de la mal. Până sus a ieșit de o jumătate de metru. Și au bătut cu maiurile. Și era și sub un brad.

La sfârșit mi-au zis:

– Părinte, dacă te-a ploua aici, noi răspundem. Părinte, poate să plouă un an de zile.

Iar deasupra mi-a pus puzderie de brad și un răsad de brăduleți de aceia verzi mici. Și au făcut terenul, dâmbul, cum a fost întâi. Puteai să treci de o mie de ori peste el și nu știai că dedesubt e un bordei. Mi-au făcut o ușiță numai de o jumătate de metru și au adus de acasă cuie de cizmărie de-acelea mici, și au luat mușchi din acela verde și l-au cusut cu cuișoare de-acelea pe ușa. Când te uitai, vedeai o piatră cu mușchi deasupra. Și eu intram în genunchi acolo, că era mică ușița, intram așa aplecat. Înăuntru stăteai în picioare.

– **Dar lumină aveți acolo?**

– În ușa uite numai atâta era un gemușor mic. Stăteam mai mult cu lampa, mi-au adus lampă, mi-au adus lumânări. Dar aveam un gemușor în ușa și ziua bătea soarele acolo un timp, pe urmă era întuneric. Dar noaptea era problemă, că ziua stăteam afară.

– **Dar iarna stăteați permanent acolo?**

– Da.

– **Cu lampa?**

– Aveam gemușorul acela numai atâta de mic. Și ziua aveam o coajă de brad pe el și numai o luam dimineața și se vedea lumina de sus, puteam citi numai de la gemușorul acela.

– **Puteați sta în picioare acolo în bordei?**

– Era de doi metri și douăzeci înălțime. Uite așa stăteam. Stăteam bine, că era înalt. Și aveam poliță de pus cărți. Și aveam măsuță. Și aveam pat. Și aveam poliță de ținut icoanele într-un colț, unde stăteau Sfintele Taine. Mi-au făcut niște îndemânări bune. Pentru un singur om era bine și cald. Mirosea frumos a brad, că erau lemne cioplite și aveau rășină. Era o mireasmă de rășină acolo.

– **Și nu era curent acolo înăuntru?**

– Nu era deloc curent. Era cald, bine. Am fost cu Varsanufie după vreo câțiva ani.

– **Mai este și acuma?**

– Nu, s-a dărâmat de-acuma. Am fost amândoi. Când am ajuns, a sărit o ciută de acolo, drept de acolo. Dar nu nimeream locul, deși mai eram cu niște oameni, că ei m-au condus, erau de prin părțile acelea. Era după mai mulți ani și se stricase. Am găsit acolo într-un colț o iconiță, niște lumânări pe care le-am

lăsat acolo, o candelă de masă cu untdelemn, cum am lăsat-o când am fost, și o oală legată cu sârmă neagră, pe care mi-a adus-o odată bietul creștin acela cu niște varză înăuntru. Ușa era putrezită de acum. Multe bucurii am avut acolo și multă liniște. Am stat din toamna lui 1952 până în vara lui 1953.

Citeam, mă rugam, și când îmi mai făceam de lucru, tăiam vreo două lemne. Pe urmă mi-a adus omul acela ferăstrău și tăiam cu dâșii când venea câte unul și mi-ajuta la tăiat. Și când eram în bordei nici nu-mi trebuiau. Un brățișor de lemne și nu mai aveam grijă. Puneam oleacă de lemne în bordei.

– **Și aveai soba aceea de fier?**

– Aceea de fier micuță. Acolo e și acum.

– **Dar aceea se încălzește repede și se răcește repede.**

– Da, dar dacă se încălzește pământul în jur, se răcește greu, că ține căldură în pământ. Dacă aceea e într-o cameră din aceasta ușor se răcește, dar acolo se încălzește.

– **Dar Pahomie zice că acolo în pământ s-a îmbolnăvit!**

– Dacă a fost bordeiul cu igrasie și a fost făcut la loc rău!

– **Cică ieșea un curent așa din pământul acela...**

– Eh, nu, l-a făcut la loc rău părintele. La loc cu igrasie. Trebuie să-l faci la pământ uscat. Moșul Maxim l-a pus la un brad mare, era uscat ca sarea pământul. Și era scurgere în toate părțile. Niciodată nu putea să stea apa acolo. Îmi spunea Părintele

Galaction, când umblam cu el prin pădure: „Măi Costăchel, când faci oleacă de bordei, trebuie să-l faci la loc adăpostit, la loc cu scurgere, că dacă îl faci într-o mlaștină acolo, pământul e plin de apă, te calicești”. Câți nu s-au calicit așa? Părintele Macarie nu s-a calicit în pădure?

– **Da, am fost acolo.**

– Stătea într-o groapă, venea apa din toate părțile.

– **Stătea într-o bortă acolo și...**

– Vai de mine și de mine! Nici nu mi-a spus unde îl face, că dacă-mi spunea, mă duceam la el: „Măi, nu sta acolo!”. Că el, săracul, a răcit în pădure și de acolo a murit.

– **Da, de acolo a murit.**

– Da. S-a mântuit, că tot a avut o râvnă.

– **Și acesta, Pahomie, tot acolo s-a îmbolnăvit.**

– Tot. Dar ei, părinte, să-ți mai spun ceva. Erau oameni de la câmp. Și eu sunt de la câmp, dar eu am trăit aici. Fratele meu Vasile n-a răcit din pădure și a murit? Că nu știe să se păzească. Trebuie să știi. Pe mine Părintele Galaction m-a învățat: „Măi Costăchel, dumneata ești slăbuț, dacă nu știi să te păzești ești gata. Să fii cu grijă mare când dormi acolo, să te întorci mereu, fă focul, mișcă-te, fă ceva. Că dacă te-ai culca ca aici, că ai să dormi cât colo – «dorm patru ceasuri!» –, ehe! Te trezești țeapăn, nu te mai scoli”. Dormeam zece minute, iepurește: „Gata, mai pun un lemn”. Ce făceam de cu seară? Mi-aduceam un buștean din aceia uscați și lungi din pădure și făceam

focul și îi puneam întregi pe foc. N-aveam cu ce să-ți singur. Îi puneam cât erau de lungi.

– **Când erați în colibă?**

– Când eram în colibă. Și ei ardeau la mijloc și pe urmă mă sculam și puneam rădăcinile, pe urmă puneam vârfurile. Toată noaptea, și focul ardea înainte.

– **Când stăteați în colibă erați în pericol?**

– În colibă eram în pericol de două ori. Odată că se vedea focul noaptea la distanță mare. Al doilea că și fiarele puteau să te atace.

– **Și oamenii.**

– Și oamenii. Și coliba era afară. Apoi după ce am făcut bordeiul am stricat-o și am pus tot pe foc și am pus frunze, de nu se mai știa unde a fost coliba. Numai un vraf mare de cenușă. Acela, chiar dacă am pus frunze, dacă ar fi dat unul cu picioarele, ar fi aflat cenușă. Dar nu se cunoștea, că i-am pus vreascuri, cutare....

– **În bordei erați asigurat?**

– Aaa, păi am stat bine. Când m-am văzut eu în bordei, nu te bucuri tu dacă te vezi în cel mai mare palat din lume cum m-am bucurat eu când m-am văzut în bordei. Ce, mai încape vorbă? Liniște, miros de brad, știi, lemnul de brad proaspăt, era un miros de rășină de parcă stăteai numai lângă brad. Și numai ce auzeai noaptea: pârr, pârr, pac! Acela dacă se usucă pocnește. Pocneau fibrele acelea. Da, frumos! Slavă Preasfântului Dumnezeu! Aveam un izvoraș, toată noaptea îl ascultam vorbind, dacă lăsam ușa deschisă.

Auzi ce spune Sfântul Ioan Scărarul? „Puterea împăratului stă întru multa oștire și puterea celui din pustie întru multa rugăciune, căderea celui din obște e neascultarea și căderea celui din liniște dacă împruți-nează pravila”. Că dacă te rugai zi și noapte, credeai că ești în Sfânta Sfintelor și îți ajungea un cartof și oleacă de urzici făcute cu apă. Te întărea puterea Duhului Sfânt. Postul este maica sănătății și lungimea vieții.

Și zice Sfântul Isaac Sirul: „Liniștea e vârf al săvârșirii monahului”. Iar Sfântul Efrem zice: „De iubești mântuirea, iubește și liniștea, că liniștea e cel mai mare liman al sufletului, unde omul poate să se roage lui Dumnezeu fără răspândire”. Acolo, când citești o carte și te-ai curățit oleacă prin post și prin rugăciune – când citeam în *Patericul egiptean* –, nu credeai că citești, parcă vorbeam cu Sfântul Antonie, cu Sfântul Macarie, cu Sfântul Sisoe, cu Sfântul Pamvo. Parcă-i vedeam, pentru că mintea se curăță și se luminează la liniște și la post și la rugăciune.

ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

Ce părere aveți despre spiritism?

Nu vă luați după toate nebuniile. Țineți-vă de Biserică, pentru că Biserica e trupul lui Hristos. Cine se rupe de Biserică s-a rupt de la trupul lui Hristos. Capul Bisericii este Hristos în ceruri și Biserica se împarte în două părți: Biserica biruitoare din ceruri, care o formează miliarde și miliarde de îngeri și toți

sfinții, și Biserica luptătoare de pe pământ, care suntem noi, cei ce ne luptăm pentru mântuire, Biserica văzută. Iar cealaltă e Biserica nevăzută. Cap al amândurora Biserici este Hristos. Că ale lui Hristos mădulare suntem toți. Toți facem parte din trupul lui Hristos care este Biserica.

Sufletele oamenilor nu sunt la cheremul oamenilor să vină de unde vor ei, din rai sau din iad, când le cheamă. Că ei zic acolo că le cheamă prin mediul spiritist și apar spirite. „A venit soru-mea, a venit frate-miu, a venit cutare”. Când auzi că spune Scriptura: *Sufletele dreptilor sunt în mâna lui Dumnezeu* (Înt. 3, 1), cum ai să le răpești tu și să le aduci? Dar unul zice:

– Dar cele ale păcătoșilor?

– Ale păcătoșilor sunt sub cheia lui Dumnezeu. Ai auzit când se arată Mântuitorul între cele șapte semne la Apocalipsă, ținând șapte stele în mâna lui. Ai auzit ce îi spune lui Ioan? *Eu sunt Alfa și Omega, începutul și sfârșitul, și am cheile iadului și ale morții* (Apoc. 1, 11, 18) în mâna Mea.

Dacă sufletele dreptilor sunt în mâna lui Dumnezeu și ale păcătoșilor sunt sub cheia lui Dumnezeu, cum poți să chemi un suflet să vină pe pământ la mediul spiritist, la tine? Că draci sunt aceia care vin. Toți sunt draci care le slujesc lor, ca să crezi tu că poate cineva chema un spirit din iad sau din rai.

Feri-te-ar Dumnezeu! Ale păcătoșilor sunt sub cheia lui Dumnezeu și în împărăția morții, iar ale dreptilor sunt în mâna lui Dumnezeu. Și nimeni nu poate chema un spirit să vină pe pământ, ca să îl vadă

oamenii și să creadă că a venit taică-su sau maică-sa sau cutare. Toți sunt draci. Aceia care slujesc dracilor – spiritiști – sunt mână în mână cu dracii care vin la spiritism. Și toți dracii care vin la spiritiști, ce scop au? Să se dea în numele celor morți sau al celor vii și să strâmbe credința Evangheliei. Să strâmbe credința cea întru Iisus Hristos. Să creadă cineva că poate chema el din morți sau din iad, sau din rai pe cineva. Nu, niciodată. Numai Dumnezeu Cuvântul le are toate sub cheie. Și morții și viii și dreptii și păcătoșii.

Dacă mergi la mărturisire și vrei să spui toate păcatele pe care le-ai făcut, dar fără voia ta ai uitat ca să spui unele, ce se întâmplă?

Dumnezeu ți-a dat în gând ca să întrebi. Ai văzut Sfântul Cosma când a fost în rai? Starețul de la apa Sangarului cu Sfinții Apostoli Andrei și Ioan Evanghelistul. Când a trecut de corturile dreptilor a ajuns la un râu de lățime mare, a cărui apă era precum cristalul și mirosea a parfum, iar de o parte și de alta a râului erau copaci înalți, în care cântau niște păsări ca vulturii, dar frumoase tare: *Fericiți căroră li s-au iertat fărădelegile și căroră li s-au acoperit păcatele*. Și îl întreba Sfântul Cosma pe Sfântul Apostol Andrei:

– Doamne, de ce cântă așa păsările acestea?

– Fiule, păsările acestea sunt pline de Duhul Sfânt și toate păsările pe care le-ai văzut, având miliarde de culori, toate sunt pline de Duhul Sfânt. Ele nu cântă ce vor, ci ce le dă Duhul Sfânt. Ai auzit

ce cântă ele? *Fericiți căroră li s-au iertat fărădelegile și căroră li s-au acoperit păcatele.*

Și a întrebat care păcate se iartă. Și i-a răspuns Sfântul Andrei că acelea se iartă pe care omul le-a cunoscut și le-a mărturisit și a făcut canonul, iar cele pe care le-a uitat omul fără voia lui și nu le-a cunoscut că sunt păcate – că sunt păcate foarte subțiri, greu de cunoscut de om, cum e iubirea de sine, mila de sine, cruțarea de sine, foarte subțiri, dar foarte mari –, acelea se acoperă de mila lui Dumnezeu, ca nu cumva sufletul să meargă în iad.

Cele pe care le-a uitat el și pe care nu le-a cunoscut că sunt păcate, acelea se acoperă. Dumnezeu e preasfânt și preadrept, dacă omul nu le-a știut, nu și-a dat seama, nu le-a cunoscut sau le-a uitat, asta e soarta celor uitate. Dacă le-a uitat omul din lenevire e păcat, dar dacă el a vrut să se mărturisească curat și a uitat ceva, acelea se acoperă de mila lui Dumnezeu, nu cumva pentru acel păcat să meargă în iad.

Și dacă îți aduci aminte mai târziu scrie și, când te duci iar la părintele, îi spui: „Am uitat cutare” și îți pune mâna pe cap și te-a dezlegat.

Explicați-ne fericirea a opta: *Fericiți veți fi când vă vor ocări și vă vor prigoni și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, minșind pentru Mine.*

Minșind pentru adevăr, adică pentru Hristos. Că s-ar putea să te ocărăască cineva și tu faci porunca lui Dumnezeu. Tu faci ceva bine și el te ocărăște. Nu te uita la el că te ocărăște, rabdă ocara cu mulțumire, că

tu ai făcut fapta bună înainte. Că el te ocărăște pentru Hristos. Hristos a poruncit să faci fapta asta bună și celălalt te ocărăște și te înjură pentru ce o faci. Nu te uita. Tu ești fericit atunci și nu numai fericit, că zice: nu numai să te superi, ci să te bucuri. *Bucurați-vă și vă veseliți că plata voastră multă este în ceruri.* Când cineva te înjură sau te ocărăște sau te blestemă că tu faci bine. Nu lua aminte la dânsul. „Las’ să mă ocărăscă pentru Hristos!” Tu rabzi necazuri și scârbe, dar tu îți cauți de fapta bună, nu iei aminte la gura oamenilor, ci la glasul conștiinței care te învață să faci bine.

CUPRINS

Despre post	5
Mersul la biserică.....	11
Să nu judecăm!	14
Dascălul Neculai Dumitriu	22
Cuvânt rostit în Postul Mare al anului 1987	28
Cuvânt la începutul Postului Sfinților Apostoli	52
Călătoria Părintelui Cleopa în Muntele Athos și Grecia	76
Cuvânt la Soborul Maicii Domnului – 26 decembrie 1982.....	82
Păcatul nesimțirii	101
Cuvânt rostit în cimitirul Mănăstirii Sihăstria.....	110
Convorbire despre viața de pustie	132
Întrebări și răspunsuri	139

